

РЕДОВЕН ДОКЛАД

ЗА 2000 Г.

НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

ЗА НАПРЕДЪКА НА БЪЛГАРИЯ

В ПРОЦЕСА НА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ

А. ВЪВЕДЕНИЕ	5
а) Предговор.....	5
б) Взаимоотношения между Европейския съюз и България.....	7
Неотдавнашно развитие на отношенията по Европейското споразумение за асоцииране (включително двустранни търговски отношения)	7
Партньорство за присъединяване / Национална програма за приемане на законодателството на ЕС	8
Пред-присъединителна помощ	8
Побратимяване	12
Преговори/скрининг	12
Б. КРИТЕРИИ ЗА ЧЛЕНСТВО	14
1. Политически критерии.....	14
Последно развитие	14
1.1. Демокрация и правов ред.....	15
Парламент	15
Изпълнителна власт	15
Съдебна система	17
Мерки против корупцията	18
1.2. Човешки права и защита на малцинствата	19
Граждански и политически права.....	20
Икономически, социални и културни права.....	22
Права на малцинствата и защита на малцинствата	22
1.3. Обща оценка.....	24
2. Икономически критерии	24
2.1. Увод	24
2.2 Икономически процеси	24
Основни икономически тенденции	25
България	25
Реален растеж на БВП.....	25
Процент.....	25
2,9.....	25
14,7	25
-5,1.....	25
-0,2.....	25
2.3. Оценка според Копенхагенските критерии	26
3. Способност за поемане на задълженията за членство	35
Въведение	35
3.1. Главите от acquis	36
Глава 1: Свободно движение на стоки	37
Обща оценка.....	38
Глава 2: Свободно движение на хора	38
Обща оценка.....	39

Глава 3: Свобода за предоставяне на услуги	39
Обща оценка.....	40
Глава 4: Свободно движение на капитали	40
Обща оценка.....	41
Глава 5: Фирмено законодателство	42
Обща оценка.....	42
Глава 6: Политика за защита на конкуренцията	43
Обща оценка.....	44
Глава 7: Селско стопанство	45
Обща оценка.....	50
Глава 8: Риболов.....	50
Обща оценка.....	51
Глава 9: Транспортна политика	52
Обща оценка.....	53
Глава 10: Данъци	54
Обща оценка.....	55
Глава 11: Икономически и монетарен съюз	55
Обща оценка.....	56
Глава 12: Статистика	56
Обща оценка.....	57
Глава 13: Социална политика и заетост	57
Обща оценка.....	59
Глава 14: Енергетика	60
Обща оценка.....	63
Глава 15: Индустриална политика	64
Обща оценка.....	65
Глава 16: Малки и средни предприятия	66
Обща оценка.....	66
Глава 17: Наука и изследвания.....	66
Обща оценка.....	67
Глава 18: Образование и подготовка	67
Обща оценка.....	68
Глава 19: Телекомуникации и информационни технологии	69
Обща оценка.....	69
Глава 20: Култура и аудио-визуална политика	70
Обща оценка.....	70
Глава 21: Регионална политика и координация на структурни инструменти	71
Обща оценка.....	72
Глава 22: Околна среда.....	73
Обща оценка.....	75
Глава 23: Потребителска и здравна защита	76
Обща оценка.....	76
Глава 24: Сътрудничество в областта на правораздаването и вътрешните работи	77
Обща оценка.....	79
Глава 25: Митнически съюз	81
Обща оценка.....	82
Глава 26. Външни връзки.....	82
Обща оценка.....	83

Глава 27: Обща външна политика и политика по сигурността	85
Обща оценка.....	86
Глава 28: Финансов контрол.....	86
Обща оценка.....	87
Глава 29: Финансови и бюджетни разпоредби	87
Обща оценка.....	88
3.2 Превеждане на <i>acquis</i> на езика на съответните страни	88
3.3. Обща оценка.....	89
В. Заключение	90
Г. Партньорство за присъединяване и Национални програми за приемане на <i>Acquis</i>: глобална оценка	91
1. Партньорство за присъединяване	91
Краткосрочни приоритети	91
Средносрочни приоритети	94
2. Национална програма за приемане на <i>Acquis</i>.....	95
Методологични бележки	1
Инфлация	1
Финансиране	1
Външна търговия.....	2
Демография.....	2
Работна сила	3
Инфраструктура	3
Промисленост и селско стопанство.....	4
Жизнен стандарт	4
Източници	4

А. ВЪВЕДЕНИЕ

а) Предговор

Съгласно "Програма 2000" Комисията докладва редовно пред Европейския съвет за напредъка, постигнат от всяка страна-кандидатка от Централна и Източна Европа в подготовката ѝ за членство, като първият доклад беше представен в края на 1998 г.

На заседанието си в Люксембург Европейският съвет реши следното:

"От края на 1998 г. Комисията ще представя на Съвета редовни доклади, както и всички необходимите препоръки за провеждане на двустранни междуправителствени конференции, на които да бъде обсъждан напредъка на всяка държава-кандидатка в процеса на присъединяването в светлината на копенхагенските критерии, по-специално с оглед на темпа на приемане на законодателството на ЕС...." .. Докладите на Комисията ще служат като основа за вземане, в рамките на Съюза, на необходимите решения за провеждане на преговори за присъединяване или тяхното разширяване за включване на други кандидатстващи страни. В този смисъл Комисията ще продължи да следва метода, заложен в "Програма 2000" при оценяване на способността на страните-кандидатки да удовлетворят икономическите критерии и да изпълняват задълженията си, произтичащи от присъединяването".

Въз основа на това Комисията представи първата поредица от редовни доклади през м. октомври 1998 г. във връзка със заседанието на Европейския съвет във Виена; втора поредица беше приета през м. октомври 1999 г. за заседанието на Европейския съвет в Хелзинки. Европейският съвет в Хелзинки отбеляза, че следващите редовни доклади ще бъдат представени своевременно преди заседанието на Европейския съвет през м. декември 2000 г.

Структурата, следвана в настоящия редовен доклад за България е до голяма степен подобна на структурата на Становището на Комисията от 1997 г. и последвалите редовни доклади; тя се различава, обаче, от структурата, използвана през предишните години в три по-маловажни моменти. Първо, частта от настоящия доклад, в която се прави оценка на способността на България да поеме задълженията на членството (Част Б.3.1.) е структурирана така, че да следва списъка от двадесет и деветте глави (теми) за преговори, посветени на законодателството на Европейския съюз. Второ, тази част е разширена, за да обхване също така административните възможности на България да приложи законодателството на ЕС при всяка от темите за преговори (разгледани предварително в отделен раздел на доклада). Трето, докладът включва, за първи път, раздел, в който се оценява напредъка, постигнат от България в превеждането на законодателството на ЕС на нейния официален език.

Както и при предишните редовни доклади, в настоящия доклад:

- се описват отношенията между България и Европейския Съюз, по-конкретно в рамката на Споразумението за асоцииране;
- се анализира положението по отношение на политическите критерии, определени на заседанието на Европейския съвет в Копенхаген през 1993 г. (демокрация, върховенство на закона, права на човека, защита на малцинствата);
- се прави оценка на положението в България и перспективите по отношение на икономическите критерии, определени от Европейския съвет в Копенхаген (функционираща пазарна икономика, капацитет за устояване на конкурентния натиск и пазарните на ;

- се разглежда капацитета на България да поеме задълженията на членството, по-конкретно приемане на законодателството на , както е заложено в Договорите, на вторичното законодателство и на политиката на Съюза. В тази част се отделя специално внимание на стандартите за атомната безопасност, както се подчертава в Европейските съвети от Кьолн и Хелзинки. Тя обхваща не само сближаване на законодателството, но също и развитие на съдебните и административните възможности, необходими за изпълнение и прилагане на законодателството на ЕС, както беше поискано на заседанията на Европейския съвет в Мадрид и Фейра съответно през м. декември 1995 г. и м.юни 2000 г. Европейският съвет в Мадрид подчерта необходимостта за страните-кандидатки да приспособят своите административни структури, за да създадат условия за хармонична интеграция на тези държави. Европейският съвет във Фейра, проведен през м. юни 2000 г., изтъкна жизненото значение на способността на страните-кандидатки ефективно да изпълняват и прилагат законодателството на ЕС , като добави, че това изисква значителни усилия от страна на кандидатките за укрепване на техните административни и съдебни структури. Европейският съвет във Фейра подкани Комисията да докладва пред Съвета за своите констатации по този въпрос.

Настоящият доклад взема под внимание напредъка, постигнат след Редовния доклад от 1999 г. Той обхваща периода до 30 септември 2000 г. В някои случаи, обаче, се споменават мерки, предприети след тази дата. Той се спира на това дали са били извършени планирани реформи, споменати в редовния доклад от 1999 г., и разглежда нови инициативи. Освен това, в допълнение към оценката на нови събития, настъпили след последния редовен доклад, настоящият доклад представя цялостна оценка на глобалното положение по всеки един от разглежданите аспекти, като излага, за всеки от тях, главните стъпки, които остава да бъдат предприети от България при подготовката ѝ за присъединяване.

В съответствие с този подход, оценката на напредъка по отношение на удовлетворяване на политическите критерии и критериите, свързани със законодателството на ЕС (включително административния капацитет на България за изпълнение на законодателството на ЕС) е съсредоточена върху извършеното след последния редовен доклад, допълнена с поглед върху глобалното положение по всеки един от обсъжданите аспекти. Икономическата оценка, от своя страна, се базира върху ориентирана към бъдещето перспективна оценка на икономическите резултати на България.

Докладът съдържа също отделен раздел, където се разглежда в каква степен България е отделила внимание на краткосрочните приоритети на "Партньорството за присъединяване" и е започнала да се изпълнява средносрочните приоритети, изложени в тази рамка.

Както и при предишни доклади, "напредъкът" се измерва въз основа на действително взети решения, действително прието законодателство, действително ратифицирани международни конвенции (с необходимото внимание върху изпълнението) и действително осъществени мерки. По принцип, законодателството или мерките, които са в различни стадии на подготовка или парламентарно одобрение, не са взети предвид. Този подход гарантира еднакво отношение към всички кандидатстващи страни и позволява да се направи обективна оценка и съпоставка между държавите страните по отношение на действителния напредък, постигнат от тях в подготовката им за присъединяване.

В настоящия доклад са използвани редица информационни източници. Страните-кандидатки бяха поканени да предоставят информация относно постигнатия от тях напредък в подготовката им за членство след публикуването на предходния редовен доклад. Националните програми за приемане на законодателството на ЕС на всяка страна-членка, както и информацията, която са представили в рамките на Споразумението за асоцииране и в контекста на аналитичния преглед на законодателството на ЕС (скрининг) и преговорите, послужиха като допълнителни източници. Решенията на Съвета и докладите и резолюциите

на Европейския парламент¹ бяха взети под внимание при изготвянето на доклада. Комисията също изхождаше от оценките на различни международни организации и по-специално Съвета на Европа, ОССЕ и международните финансови институции, както и неправителствени организации.

6/ Взаимоотношения между Европейския съюз и България

Неотдавнашно развитие на отношенията по Европейското споразумение за асоцииране (включително двустранни търговски отношения)

България продължи да изпълнява коректно Европейското споразумение и да допринася за гладкото функциониране на различни съвместни институции.

Съветът по асоциирането проведе заседание на 16 ноември 1999 г. и 10 октомври 2000 г. На 20 юли 2000 г. се състоя заседание на Комитета по асоцииране. Системата от подкомитети продължава да функционира като форум за технически дискусии.

Съвместният парламентарен комитет, състоящ се от представители на българския и европейския парламенти, проведе две заседания - през м. октомври 1999 г. и м. юли 2000 г. Второто заседание на Съвместния консултативен икономически и социален комитет се състоя през м. ноември 1999 г., а третото - през м. март 2000 г.

Делът на Европейския съюз в общия външно-търговски обмен на България нарасна от 49.6% от целия износ за 1998 г. на 52.6% през 1999 г. Делът на Европейския съюз във вноса нарасна от 44.9 % на 48.6% през 1999 г. Главните износни стоки на България за ЕС през 1999 г. бяха текстилни произведения и черни метали, а главният внос от ЕС - машини.

През м.март 1999 г. Съветът възложи на Комисията да започне преговори с асоциираните страни с оглед на нови реципрочни отстъпки за селскостопански произведения. Преговорите, които съставляват част от общия присъединителен процес, бяха проведени на реципрочна основа и с цел да доведат до справедливо равновесие между интересите на Европейската общност, държавите-членки на ЕС и на България. Преговорите бяха основани върху принципа на неутралността по отношение на функционирането на САР.

Преговорите с България бяха приключени между преговарящите през м. май 2000 г. В резултат от новото споразумение, приблизително две трети от двустранната търговия със селскостопански произведения ще спечели от преференции. Режимът влезе в сила на 1 юли 2000 г. на независима основа в очакване на сключването на Допълнителен протокол към Европейското споразумение. Все още се водят преговори за преработени селскостопански произведения. Тъй като текущото споразумение за търговия с вина изтича в края на 2000 г., в ход са преговори за ново споразумение.

През м. юли 2000 г. Съветът възложи на Комисията да започне преговори с асоциираните страни с оглед нови реципрочни отстъпки в областта на риболова и рибните продукти.

При антидъмпинговата процедура срещу България в стоманодобивния сектор (между други такива), свързана с вноса на горещо валцувани рулони и открита през м. декември 1998 г., разследването беше приключено и в началото на тази година беше постигната договореност за цена.

Приз м. юни 1999 г. България и Комисията подписаха Съвместна оценка на приоритетите на средносрочната икономическа политика на България. Съвместната оценка представя главните цели на макроикономическата политика за следващите три години и е в

¹ Докладчик за Европейския Парламент е г-н Джефри ван Орден

тясна връзка с цялостната средносрочна икономическа програма на страната; тя е обвързана с по-големи средства, предоставени по линия на Международния валутен фонд. България успешно завърши предприетите действия по средносрочната икономическа програма въпреки наличието на някои нерешени по-маловажни въпроси.

През м. ноември 1999 г. беше постигната договореност за ранното затваряне на блокове 1-4 в Атомната електрическа централа "Козлодуй". Съгласно Споразумението, подписано между българското правителство и Европейската комисия, относно окончателното затваряне на блокове 1 и 2 до 2003 г. и ранното затваряне на блокове 3 и 4, точната дата на затваряне на последните два блока, които, по разбиране на Комисията, следва да бъде през 2006 г. най-късно, ще бъде определена през 2002 г. по договореност с Комисията. Комисията, от своя страна, предложи пакет от значителна многогодишна помощ за енергийния сектор на България, включително субсидии и заем на "Евратом". Съвместната работна група, сформирана през 1999 г., провежда заседания от м. ноември с оглед осигуряване на своевременно изпълнение на Споразумението. Заемът от "Евратом" за модернизиране на блокове 5 и 6 на АЕЦ "Козлодуй" беше подписан през м. май, а Международният фонд за подкрепа на затварянето под управлението на Европейската банка за възстановяване и развитие беше създаден през м. юни.

Партньорство за присъединяване / Национална програма за приемане на законодателството на ЕС

Документът "Партньорство за присъединяване", приет през м. март 1998 г., беше окончателно оформен през м. февруари 2000 г. Неговото изпълнение се разглежда в раздел Г на настоящия доклад.

През м. май 2000 г. България представи актуализираната си Национална програма за приемане на законодателството на ЕС (НППЗЕС), в която се очертава нейната стратегия за присъединяване, включително това как възнамерява да постигне изпълнение на приоритетите от "Партньорство за присъединяване" (вж. раздел Г по-долу).

Пред-присъединителна помощ

От м. януари 2000 г. съществуват три пред-присъединителни инструмента, финансирани от Европейската общност за подпомагане на кандидатстващите страни от Централна Европа в тяхната пред-присъединителна подготовка: Програмата "ФАР"; "ИСПА" финансира едромащабни инфраструктурни проекти в областта на околната среда и транспорта; "САПАРД" подпомага развитието на земеделието.

През 2000-20002 г. индикативните финансови постъпления за България са 100 МЕВРО от ФАР, 52 МЕВРО от САПАРД и между 83-125 МЕВРО от ИСПА.

Програмата ФАР предоставя помощ на страните от Централна Европа от 1989 г. насам, като ги подпомага през периода на мащабно икономическо преустройство и политически промени. Сегашната "пред-присъединителна" насоченост влезе в действие през 1997 г. в отговор на решението на Европейския съвет от Люксембург за разгръщане на настоящия процес на разширяване.

ФАР предоставя подкрепа на кандидатстващите страни от Централна Европа за "институционално изграждане", инвестиции за укрепване на институционалната инфраструктура, необходима за осигуряване на прилагане на законодателството на ЕС и инвестиции за засилване на икономическото и социалното сближаване. Тази подкрепа включва съвместно финансиране на техническа помощ, "побратимяване" и съпътстващи проекти за инвестиционна подкрепа, за да подпомогне тези страни в усилията им да приемат законодателството на ЕС и укрепи или създаде институциите, необходими за изпълнение и

прилагане на законодателството на ЕС. Това помага също така на страните-кандидатки да развият механизми и институции, които ще бъдат необходими за усвояване на "Структурните фондове" след присъединяването и се подкрепя от ограничен брой мерки (инвестиции или програми за безвъзмездно отпуснати суми) с регионална или тематична насоченост.

Около 30% от средствата по линия на ФАР се използват за "институционално изграждане", а останалите 70% се използват за финансови инвестиции за осигуряване на съответствие със законодателството на ЕС и засилване на икономическото и социалното сближаване. През периода 1990-1999 г. по Програмата ФАР на България са отпуснати 1000 МЕВРО.

През 2000 г. отпуснатите средства по линия на ФАР за България възлизат на 118 МЕВРО (включително отпуснати по изключение от резерва), които са насочени към изпълнение на следните приоритети:

- Икономическа реформа (6 МЕВРО): проекти за преустройство на държавните железници, институционално изграждане в Министерството на икономиката и след-приватизационна подкрепа за предприятия.

- Приемане на законодателството на ЕС и укрепване на нормативната рамка (15 МЕВРО): проекти в областта на оценяване на съответствието с това законодателство, държавните поръчки, околната среда, безопасността по море, както и регламентиращите органи в сферата на енергетиката, енергийната ефективност и далекосъобщенията.

- Икономическо и социално сближаване (15 МЕВРО): проекти за развитие на малките и средните предприятия и професионално обучение в двата района, определени за целта в Плана за национално развитие.

- Укрепване на правовия ред и защита на уязвимите групи от населението (22 МЕВРО): проекти в прокуратурата, контрола над границите по суша и море, борбата срещу наркотиците и благосъстоянието на децата, настанени в заведения.

- Държавни финанси и управление на средствата по линия на ЕС (13 МЕВРО): проекти в сферата на публичния вътрешен финансов контрол и независими външни одиторски проверки, данъчна администрация, национална и селскостопанска статистика, , органите за изпълнение CFCU и САПАРД и структура за подготовка на проекти на ФАР.

- Участие в програми на ЕС (19 МЕВРО): финансиране, което да помогне на България да посрещне разходите по участието в избрани програми на ЕС през 2000 и 2001 г.

Допълнителна сума от 28 МЕВРО беше отпусната за програмите за трансгранично сътрудничество, свързано главно с инфраструктурни проекти по границите на България с Гърция и Румъния.

България също така участва в и извлича ползи от многонационални и хоризонтални програми финансирани от Фар като например ТАИКС (TAIEX) и програмата за малки и средни предприятия.

В рамките на разширената пред-присъединителна стратегия и в изпълнение на съответните решения на Съвета по присъединяване България участва в следните програми на Общността: предотвратяване на СПИН, борба с рака, ФИСКАЛИС, Леонардо да Винчи II, Сейв II, малки и средни предприятия, Сократ II. Младежта на България също е включена в Петата рамкова програма за изследователска дейност, технологично развитие и демонстриране и Петата рамкова програма на Евроатом за изследователска дейност, технологично развитие и демонстриране. Въз основата на предложение на Комисията, Съветът е в процедура на приемане на решение за участие в програмата Медиа II. Освен това България е заявила намерението си да участва в програмата на Общността Култура 2000. След началото на преговорите за участие на България в Европейската агенция за

околна среда беше постигнато споразумение. След ратификацията на това споразумение и влизането му в сила, предвидено за началото на 2001 г., България ще стане член на Агенцията.

В допълнение на годишната сума по Фар Комисията предложи на България допълнително финансиране по Фар, свръх и извън нормалната сума, в контекста на споразумението, постигнато през м. ноември 1999 г. за датите на предсрочно закриване на реактори от № 1 до № 4 на АЕЦ «Козлодуй». Споразумението предвижда при изпълнението на определени условия допълнително финансиране по Фар от 100 милиона Евро за периода 2001-2002 г.г. и други 100 милиона Евро за периода 2003-2007 г.г. Средствата ще бъдат използвани за реструктуриране и реформа на енергийния сектор и ще бъдат управлявани до голяма степен от ЕБВР. Първият транш от 27 милиона Евро е предоставен на разположение през 2000 г.

Като цяло въздействието на Фар в България е положително. В редица важни области като икономическата трансформация и структурната реформа, модернизиранието на държавните институции и съдебната власт, приемането и прилагането на законодателството на Европейския съюз (*aquis communautaire*), и важни въпроси, свързани с социалната однородност и защитата на човешките права беше осъществен ефективен трансфер на ноу-хау и нестандартно оборудване и на финансови средства.

Три примера на успешни проекти по Фар са:

- Програмата за подпомагане на структурната реформа (20 милиона Евро) подкрепя от 1997 г. програмата за икономическа реформа и развитие на частния сектор в България. Програмата допринесе за съществен напредък в приватизацията и ликвидацията на държавните предприятия и банки, привличането на чужди инвестиции и засилване на ролята на ключови институции. Тя помогна на България да изпълни задълженията си по последователни заемни споразумения с МВФ и Световната банка.
- Проектът «Красива България» (3 милиона Евро) съдейства да се облекчи бедността в редица райони на България като съдейства за създаване на нови работни места, обучение на безработни и подобряване на градската инфраструктура. В схемите за създаване на временна трудова заетост бяха включени 3 500 души и бяха обновени над 200 сгради. Проектът беше осъществен в сътрудничество с ПРООН и засили видимото присъствие на програмата Фар в България.
- Проектът за Професионално образование и обучение (VET) (3 милиона Евро) подпомогна развитието на нови програми за подбрани професии в професионалните училища, изградени въз основа на програмния модел за след средно образование, разработен при предишна програма на Фар. Беше предоставено също така обучение на преподавателите за да се прилагат нови технологии, както и ново технологично и образователно оборудване.

Системата за управление по Фар беше реформирана през 1998 г. и 1999 г. за да се подобри скоростта, ефикасността, ефективността и прозрачността на дейностите по Фар. Последният доклад за преглед през 2000 г. прецизира още повече тези основни структури на управление и запълва празнините по пътя към присъединяване и структурните фондове. Първо, управлението може да бъде изцяло децентрализирано от 2002 г., ако бъдат изпълнени

точните предварителни условия, предвидени в Правилника за Координация 1266/99. Второ, изработването на програмите по Фар може да премине на многогодишна основа, ако се осъществяват подкрепящи стратегии. Трето, направленията, включени през 1997 г. ще продължат при нарастваща роля на Делегациите, по-нататъшно канализиране на процедурите и накрая, нарастване значението на управлението за подобряване на резултатите от проектите по Фар при изграждането на институциите, инвестиции в съответствия на ЕС и в икономическа и социална еднородност.

Въпреки че изпълнението на програмите по Фар в България е задоволително като цяло, необходимо е властите да подобрят възможностите си да съдействат на Комисията за подобряване на дейността и стратегически при изработване на програмите и развитието на приоритетните проекти. Това важи в частност за области, включващи координация на междуправително равнище и с донори, и при сътрудничеството с деловите среди и с гражданското общество. Изработването и прилагането на програмите по Фар следва да бъде интегрирано по-тясно с политиката и административните структури на министерствата. Необходимо е да се положат усилия за намаляване на текучеството на кадрите и де се осигурят подходящи средства за сключване на договори, технически и финансови аспекти на осъществяването на проектите.

Относно САПАРД през м. септември 2000 г. Планът за развитие на земеделието и селските райони в България получи благоприятна оценка от Комитета СТАР (Управителния комитет на ЕС за земеделските структури и развитието на селските райони). Планът в момента се приема от Комисията. Основните цели на плана са да подобри ефикасността на земеделското производство и насърчаването на конкурентноспособен хранително-вкусов сектор и устойчиво развитие на селските райони в съответствие с най-добрите практики по опазване на околната среда. Постановлението за създаването на разплащателна агенция по САПАРД беше прието от Министерския съвет през м. юли 2000 г. и незабавно влезе в сила. Държавният фонд «Земеделие» (ДФЗ) беше определен като разплащателна агенция по САПАРД и е отговорен за уреждането на ко-финансирането на проектите на ЕС, както и за управлението на краткосрочните и средносрочните национални кредити за земеделските стопани. България напредва уверено към изграждането на функционираща разплащателна агенция по САПАРД. През 2000 г. индикативните средства, определени за България по САПАРД са 52 милиона Евро.

Що се отнася до програмата ИСПА, която влезе в действие през 2000 г. в подкрепа на големи проекти в областта на околната среда и транспорта, индикативните средства, определени за България са между 83 и 125 милиона Евро годишно, които ще бъдат разпределени поравно между двата сектора. Вече са разработени стратегическите документи и проект за газопровод. В резултат на обсъждане с българските власти Комисията даде съгласие през 2000 г. да се концентрира върху два проекта в транспортния сектор: реконструкция на пътищата по линията на основните транспортни коридори и новият терминал на летище София. В сектора на околната среда се извършва подготвителна работа по пречиствателни станции за отпадъчни води в София и басейна на река Марица и градски сметища. Прието е постановление, в съответствие с което Главно управление «Регионално развитие и административно и териториално устройство» в Министерството на регионалното развитие и строителството отговаря за изработването на регионалната политика, съдейства за подготовка на законодателството и на програмите и осъществяването на проектите по Фар за икономическа и социална еднородност. Все пак междуправителната координация както на национално, така и на регионално равнище все още не е изцяло ефикасна и следва да ѝ се отдели повече внимание.

Осъществяването на проектите от ИСПА ще следва същата институционална рамка както програмата Фар, като Националният фонд и Министерството на финансите ще следят за цялостното финансово управление и няколко изпълнителни агенции ще отговарят за техническото изпълнение. За програмното и финансово управление на САПАРД ще се прилага различна система, отразяваща правилата на ЕАГГФ (Европейския фонд за земеделско ръководство и гарантиране) и се основава на подход за пълна децентрализация чрез акредитирана изпълнителна и разплащателна агенция.

Побратимяване

Едно от основните предизвикателства, пред които са изправени страните-кандидатки е необходимостта от укрепване на техния административен капацитет за приемане и прилагане на законодателството на ЕС (*aquis*). През 1998 г. Европейската комисия предложи да мобилизира значителни човешки и финансови ресурси, за да им помогне в тази насока, чрез побратимяване на ведомства и агенции. Богатият опит на страните-членки е предоставен сега на страните-кандидатки, по линия на дългосрочното изпращане на държавни служители от страните членки и съпътстващи ги краткосрочни мисии на специалисти. Благодарение на силната подкрепа и ответна реакция от страните-членки на ЕС се осъществяват 107 партньорства по побратимяване, финансирани от Фар-1998 и включващи всички страни-кандидатки и почти всички страни-членки. По Фар-1999 се осъществяват допълнителни 107 проекта и програмния бюджет за Фар-2000 включва други 148 проекта за побратимяване. По предварителни оценки около 250 проекта по побратимяване ще бъдат осъществени във всички страни-кандидатки за целия период.

В началото побратимяването основно беше фокусирано в приоритетните сектори като земеделие, околна среда, обществени финанси, правосъдие и вътрешни работи и подготвителни мерки за структурните фондове. Сега то покрива всички сектори в изпълнение на законодателството на ЕС (*aquis*).

За България, изцяло или частично чрез побратимяване, са осъществени единадесет проекта по програмата Фар-1998 и осем по програмата Фар-1999. Побратимяването отново ще бъде важна съставна част от програмата Фар-2000, като ще допринесе за осъществяването на единадесет проекта. Те се разпростират в широк кръг от сектори, включващи икономическата реформа, приемането и прилагането на законодателството на ЕС в областта на вътрешния пазар и околната среда, укрепване на правовия ред, защита на уязвимите групи, и засилването на финансовия контрол в общественния сектор.

Преговори/скрининг

Аналитичният преглед на законодателството на ЕС (*aquis*) – (скрининг) беше завършен за България до началото на 2000 г. за законодателството на ЕС за земеделието и тези части от правосъдието и вътрешните работи, които не бяха обхванати преди това. През първата половина на 2000 г. скринингът беше актуализиран за 23 глави за да бъдат отчетени най-новите развития в законодателството на ЕС и прогресът в последно време. Преговорите бяха официално започнати на двустранната междуправителствена конференция, която се състоя на 15 февруари 2000 г. През м. март 2000 г. започнаха преговори по същество по шест глави от законодателството на ЕС: наука и изследователска дейност, образование и обучение, малки и средни предприятия, култура и политика в аудио-визуалната област, външни отношения, и обща външна политика и политика за сигурност. Конференцията по

присъединяването през м. юни 2000 г. реши временно да бъдат закрити 4 от тези глави (наука и изследователска дейност, образование и обучение, малки и средни предприятия, и обща външна политика и политика за сигурност).

В съответствие с препоръката на Комисията Председателството предложи през втората половина на 2000 г. да започнат преговори за други пет глави: свободно движение на капитали, корпоративно право, статистика, далекосъобщения, защита на потребителите и здравеопазване.

Б. КРИТЕРИИ ЗА ЧЛЕНСТВО

1. Политически критерии

Политическите критерии за присъединяване, на които следва да отговарят страните-кандидатки според формулировката, направена от Европейския съвет в Копенхаген през м. юни 1993 г., постановяват, че тези страни трябва да са постигнали "стабилност на институциите, гарантиращи демокрация, върховенство на закона, човешки права и зачитане и защита на малцинствата".

В редовния си доклад за 1999 г. относно напредъка на България по пътя към присъединяването Комисията направи следното заключение:

"България изпълнява Копенхагенските политически критерии. Необходимо е да бъдат предприети по-нататъшни усилия за укрепване на върховенството на закона и зачитането на човешките права и правата на малцинствата, по-специално на ромското население, където неотдавнашните правителствени решения трябва да бъдат последвани от конкретни мерки със съответни финансови средства. Особено внимание следва да бъде обърнато на борбата срещу корупцията и подобряване на работата на съдебната система".

Долният раздел цели да направи оценка на развоя на събитията в България в периода след редовния доклад за 1999 г., както и на общото положение в страната, погледнато през призмата на политическите критерии от Копенхаген, включително що се отнася до цялостното функциониране на изпълнителната власт и нейната съдебна система. Развитието в тази връзка в много отношения е тясно свързано с развитието на способността на България да изпълни законодателството на ЕС, по-специално в сферата на правосъдието и вътрешните работи. Конкретна информация за развитието на тази способност на България да приложи законодателството на ЕС в областта на правосъдието и вътрешните работи се съдържа в съответния раздел (Глава 24 - Сътрудничество в областта на правосъдието и вътрешните работи) на част Б.3.1 от настоящия доклад.

Последно развитие

Политическата обстановка остана стабилна през последната година. Реформаторското мнозинство продължава да следва политиката си на икономически реформи и интеграция на България в Европейския съюз. Всички основни политически сили в страната подкрепят политиката на интеграция с Европейския съюз. Беше постигнат напредък в изграждането на широка политическа подкрепа за членството на България в НАТО, демонстрирана с Декларацията на Народното събрание за позицията при преговорите по "Общата външна политика и политика на сигурност", приета с консенсус през м. май 2000 г. България продължава да играе положителна роля във всички усилия за активизиране на сътрудничеството в Югоизточна Европа. През 2000 г. тя предприе инициативи за събиране на министър-председателите от региона на неофициални срещи за насърчаване на сътрудничеството. България беше основна привърженичка на политиката на ЕС в този регион и активна участничка в Пакта за стабилност.

В края на 1999 г., след решението на Европейския съвет в Хелзинки за започване на преговори с България, беше извършена голяма смяна на министри в правителството, съпътствувана от решения за преустройство на ключови министерства и създаване на нови структура за европейска интеграция.

През м. октомври 1999 г. бяха проведени местни избори. Съветът на Европа ги оцени като добре организирани и задоволителни.

1.1. Демокрация и правов ред

Както беше упоменато в предишните Редовни доклади, България е постигнала стабилност на институциите, гарантиращи демокрация и правов ред. Този раздел се спира на най-значителното в развитието през изминалата година.

Парламент

Парламентът продължи да работи гладко през изминалата година. Той играе все по-голяма роля в процеса на европейска интеграция, както на политическо, така и на техническо равнище.

След решението от Хелзинки за започване на преговори Народното събрание учреди нов Съвет по европейска интеграция под ръководството на Председателя на НС. Той се състои от по трима члена от петте парламентарни групи, които следователно са представени на равнопоставена и непропорционална основа. За вземането на решение в Съвета се изисква консенсус между тези пет групи. Съветът ще разглежда всички проектозаконови актове, отнасящи се до Националната програма за приемане на законодателството на ЕС и може да дава оценки за спазването на това законодателство. Когато членовете на Съвета се съгласят, че съществува консенсус по даден проектозакон, Съветът може да замени специализираните комитети и да изпрати проектозакона направо на пленарно заседание за гласуване, като по такъв начин процедурата се ускорява. В случай, че една парламентарна група възрази, обаче, проектозаконът трябва да мине през нормалната процедура. Съветът ще наблюдава също така, от името на Народното събрание, работата на българския преговарящ екип и на Главния преговарящ. Беше създадена малка група от експерти по законодателството на ЕС, която да подпомага депутатите в Парламента в законодателната им роля.

Изпълнителна власт

След приемането на Закона за държавната администрация и Закона за държавната служба, бяха направени значителни по-нататъшни стъпки за установяване на правната рамка за създаване на съвременна, професионална и независима държавна администрация. Съществен напредък беше постигнат при изпълнение на краткосрочния приоритет от "Партньорството за присъединяване" за прилагане на закона за държавната служба.

При промените в правителството в края на 1999 г. постът Министър на държавната администрация беше премахнат като отделен пост и Министър-председателят пое неговите функции.

В началото на 2000 г. беше прието вторично законодателство по въпроси, включващи статута, класификацията, назначаването, поведението и професионалното развитие на държавните служители. Новият закон за държавните служители е предназначен да гарантира техният статут дори при смяна на политическата обстановка. От м. май 2000 г. всички държавни служители се назначават съгласно Закона за държавните служители; техните заплати и добавки са публично достояние и се контролират централно. Новият закон постановява също така задължението на държавния служител да действа безпристрастно и законосъобразно и поставя изисквания за работата с обществеността. Беше създадена нова дисциплинарна рамка. През м. юли 2000 г. беше учредена Държавна административна комисия, за да контролира изпълнението на закона за държавните служители. Въпреки че е постигнат важен напредък от миналата година, по-специално при предоставяне на новия статут на държавен служител на персонала в министерствата, все още е твърде рано да се направи пълна оценка на въздействието на промените на практика.

Правителството завърши прегледа на административните структури, роли и щатни таблици на министерства, агенции и общински администрации. При новия регламент за структурата на министерствата всяко министерство има специално звено за интеграция с ЕС.

Министерският съвет прие статута на Института за държавна администрация и европейска интеграция и му отдели бюджетни средства за 2000 г. Създадена е база данни за държавни служители, обучени в областта на държавната администрация и европейската интеграция, събрана е информация за нуждите от обучение на кадри.

Тези промени увеличиха капацитета на администрацията по въпросите на Европейския съюз, което се илюстрира от работата за откриване на темите за преговори. Министър-председателят председателства нов Съвет за европейска интеграция на министерско равнище. На негово подчинение е Координационен съвет под председателството на Зам.министър на външните работи, който е съставен от председателите на 30 работни групи (всяка от тях работи по една глава от законодателството на ЕС), обикновено на ниво Зам.министър. Към Министерския съвет беше създаден нов Директорат за интеграция с ЕС и отношения с МФИ, който да подпомага този процес.

Имаше известно положително развитие по отношение на планирането и капацитета за формиране на политика. С указ на Министерския съвет от м. ноември 1999 г. беше установена нова процедура за подготовка на проектозаконови, което подобри рамката. Фактът, че сега министерствата имат сходни структури улеснява общуването помежду им и така настъпи известно подобрене в координацията на политиката. Въпреки че механизмите станаха по-добри, качеството си остава променливо. В области на политиката, които обхващат няколко ведомства и сектори (напр. свързаните с подготовката за структурни фондове), качеството на междуведомствената координация се нуждае от по-нататъшно подобряване. Също така, въпреки че новите закони преминават през задължителна оценка за евентуалното им въздействие, този процес често си остава повърхностен. В ранните стадии на подготовка на един закон не е достатъчна консултацията със засегнатите страни (т.е. социалните и икономическите партньори). Трябва да се помисли по-отрано за това как ще се изпълняват законите, за необходимото вторично законодателство и регламентиране, за въздействието върху бюджета, за изискванията по отношение на човешките ресурси както и разходите за икономическите оператори. Тъй като това липсва, често се получава забавяне между приемането на закона и неговото действително изпълнение. След влизането на новите закони в сила, необходимо е да се обърне по-голямо внимание на контрола върху изпълнението и прилагането им, включително в съдебната система. Въпреки че капацитетът за политика и планиране на ниво министерства е подобрен, липсва стратегическа координация в центъра. Необходимо е да се постигне по-нататъшен напредък преди да може да се приеме, че е изпълнен краткосрочният приоритет на "Партньорство за присъединяване" за укрепване на капацитета за оценяване на финансовото и институционално въздействие на новото законодателство.

Все още е трудно да се набират и задържат професионалисти за държавни служители особено, когато техните умения се търсят и в частния сектор. Причината е в ниските заплати. Това се чувства особено остро на равнище висши и средни ръководни кадри в управлението. В някои министерства има неоправдано високо текучество на тези равнища, когато стават промени на ниво министър (дори, когато няма смяна на правителството). Изпълнението на Закона за държавната служба трябва да разреши някои от тези различни въпроси, но на този етап все още не е възможно да се оцени напълно неговата ефективност.

Необходими са по-нататъшни подобрения в тези области, за да може правното сближаване да допринесе за развитието на добро управление и по-нататъшния успех на програмата на реформата в България. Хармонизирането на българското законодателство със законодателството на ЕС и неговото правилно приложение ще се отразят благоприятно

на икономиката и обществото през пред-присъединителния период. То ще допринесе също за изпълнение на критерия от Копенхаген за приемане на задълженията на членството.

Структурите на Полицията и Министерството на вътрешните работи са в процес на демилитаризация, но тя още не е приключила. Неотдавнашният инцидент (откриване на подслушвателни устройства в дома на Главния прокурор през м. юли 2000 г.) показва важноста на по-нататъшните реформи в Министерството на вътрешните работи, което трябва да разполага с подходящи контролни механизми, за да се гарантира, че действията му са изцяло законосъобразни.

След създаването на нови децентрализирани институции в 28 нови административни райони (области) през 1998 г., Министерският съвет назначи 28 управители в съответствие с Конституцията. Бяха създадени регионални съвети за териториално развитие, които да подпомагат управителите. Управителите председателствуват тези съвети, състоящи се от кметовете на общините в окръга и по един член от всеки общински съвет.

Съдебна система

В съдебната система бяха извършени някои по-нататъшни реформи. От времето на представяне на предходния доклад влязоха в сила допълнителни изменения към Гражданско-процесуалния кодекс и Наказателно-процесуалния кодекс. Промените в Гражданско-процесуалния кодекс са предназначени, например, да намалят до минимум възможностите за отлагане на дела, да улеснят по-бързото съдопроизводство в някои случаи и да сведат процедурата за несъстоятелност до две съдебни инстанции (районните съдилища и апелативните съдилища). Един от двата краткосрочни приоритети на "Партньорството за присъединяване" беше да се засили независимостта на магистратите, съдиите и ефективността на съдебната система - малък е напредъкът, който може да се отбележи в тази връзка от времето на предходния доклад.

Поправките към Наказателно-процесуалния кодекс бяха внесени на 1 януари 2000 г. Те са предназначени да засилят съдебния контрол при всички фази на гледане на делото, да утвърдят съдебната фаза като централен етап от процеса и да отстранят редица ненужни формалности по време на предварителното следствие. Също така, следствието беше прехвърлено към полицията за всички маловажни дела (които се оценяват на около 60% от общия брой на делата).

С въвеждането на тези реформи и установяването на триинстанционно съдебно производство (първа инстанция, втора инстанция и касация), както се предвижда по Конституцията, бяха създадени основните законодателни и организационни процедури, както се изисква от българската Конституция.

Но въпреки че реформата на съдебната система се отчита като приоритет от правителството и започна с приемането на правни промени, необходими са значителни по-нататъшни усилия и ресурси, за да стане съдебната система силна, независима, ефективна и професионална система, способна да гарантира пълно зачитане на правовия ред, както и ефективно участие във вътрешния пазар.

Необходимо е да се решат още няколко други важни въпроси, за да може съдебната реформа да доведе до устойчиви резултати в цялата съдебна система и във всички кътчета на страната.

Първо, финансирането за българските съдебни институции е недостатъчно. Въпреки че бюджетът за 2000 г. за оперативни разходи беше повишен за по-голямата част от сферите на управлението, бюджетът за съдебната система получи относително малко увеличение въпреки факта, както се споменава в миналогодишния доклад, че съществуват сериозни проблеми по отношение на материалните условия на съдебните органи. Сградите на съдилищата често са твърде малки и трудовите условия, както за съдиите, така и за

административния персонал, са в много случаи незадоволителни. Съдиите в много случаи споделят кабинетите си. Условието, свързано с физическата сигурност са различни при отделните съдилища, но, общо взето, са много лоши.

Второ, администрацията в съдилищата е неефективна. В по-голямата част от съдилищата, процедурите за управление на обема от делата са тромави. Там, където се използват компютърни системи, те са разработени и внедрени като местни инициативи без координация помежду си. Фирменият регистър и регистърът за криминални прояви са компютризирани и се поддържат на национално равнище с осигурен достъп до тях поне на всеки районен съд. Но важни публични регистри към съдилищата, като например поземленият регистър и регистърът за гражданското състояние все още не са компютризирани и са достъпни само в местен мащаб.

Трето, положението на съдиите и другия персонал в съдебната система е незадоволително. Съдиите се назначават в даден съд от Висшият съдебен съвет по предложение на Председателя на този Съвет. Критериите, прилагани по отношение на техния подбор (освен чисто формалните критерии за университетско образование и завършена правна практика) не винаги са прозрачни, не се провежда национален конкурс за набиране на кадри. Изглежда не съществува система за повишаване или преместване по страната, нито за оценяване на работата на съдиите. Иmunитетът на съдиите също трябва да бъде изяснен, особено, когато се касае за малки нарушения, за които те очевидно не могат да бъдат обвинени и нарушения, свързани с работата им, когато Висшият съдебен съвет решава дали съдебният имунитет трябва или не трябва да бъде вдигнат.

Обучението на персонала в съдебната система е много малко. Няма изискване за задължителна специфична подготовка при навлизане в професията, нито докато се заема поста. Обучение се предлага главно по линия на програми, финансирани от донори. Учебният център за магистрати, неправителствена организация, е понастоящем централния партньор за национални учебни програми и се финансира почти изцяло от дарения. Подготовката на съдиите все още не включва въпроси, свързани с функционирането на пазарна икономика, нито с правото на Европейската общност. Учебният център ще трябва да се превърне в публична институция за квалификация в средносрочна перспектива със съответни финансови и човешки ресурси. Необходимо е да се предвиди подготовка и на другия персонал в съдебната система, а не само на магистратите.

Също така, няма признаци, че е постигнато нещо повече от незначително подобрене по отношение на нивото на недовършените съдебни дела или скоростта на изпълнение на съдебните решения от времето на представяне на предходния доклад. Не се забелязва подобрене и при проблема с достъпа до правна помощ.

Мерки против корупцията

Корупцията си остава много сериозен проблем в България. Въпреки че е трудно да се преценят размерите ѝ, упоритите слухове за корупция на различни нива на администрацията и държавния сектор сами по себе си допринасят за опетняване на политическата, икономическата и социалната среда. Те засягат способността на държавата да гарантира предвидима и законова среда за своите граждани, икономически и социални институции. Според няколко проучвания в периода след представяне на предходния Редовен доклад, митницата, полицията и съдебната система се считат за най-корумпираните професии в България. Други цитирани професии включват преподавателския състав в Университета и служители от държавния сектор, които имат тесни контакти с широката общественост.

Редица положителни стъпки бяха предприети, обаче, от миналата година досега, особено на законодателно равнище. Те включват:

- Закон за публичния регистър, с който се приканват високопоставени правителствени ръководители да декларират имотите, доходите и разходите си, беше приет през м. април 2000 г.
- През м. юни 2000 г. Народното събрание прие поправки към Наказателния кодекс, които криминализират действително даване на подкуп или опит за подкуп;
- Прегледът на лицензионните и регистрационните режими, приключил през м. октомври 1999 г., доведе до премахване или опростяване на някои режими;
- Новият Данъчен кодекс от м. януари 2000 г. наблегна на мерките за разкриване на доходи от корупция;
- Началото на изпълнението на новия закон за държавни поръчки;
- Редица проекти са в ход по линия на неправителствени организации (често с активната подкрепа на органите) за събиране на информация за корупция, проучване на отношението на обществеността към корупцията и информирание на обществеността за правните средства срещу корупцията;
- България депозира своята ратификация на Конвенцията за корупция на Съвета на Европа в областта на гражданското право през м. юни 2000 г. България е ратифицирала основните конвенции за борба с корупцията, но все още ѝ предстои да ратифицира Конвенцията за корупция на Съвета на Европа в областта на наказателното право.

През последните месеци в пресата се даваше широка гласност на скандали, свързани с корупцията. В средата на м. май Парламентът отхвърли предложение за гласуване на недоверие на правителството за провеждане на политика на корупция и прикриване на нейни конкретни прояви.

Въпреки че се ширят твърдения за корупция, трудно е да се намери конкретна информация за това как съдебната система борави със случаите на корупция. Има известна информация за случаи на подкупи, но не беше възможно да се получат ясни цифри за случаи на корупция през последната година.

Усилията на правоприлагащите органи за борба с корупцията трябва да бъдат активизирани. Законодателната рамка следва да бъде усъвършенствувана особено по отношение на финансовия контрол и области, които допринасят за прозрачност в публичния живот, като финансиране на политическите партии, отношенията между длъжностни лица и бизнесмени, както и личните интереси на държавни служители и други длъжностни лица. Механизмите за вътрешен контрол срещу корупцията в различните административни органи, включително съдебните, трябва да бъдат усъвършенствувани.

Правителството трябва да активизира още повече усилията си за създаване на среда на нулева търпимост спрямо корупцията и да намали потенциала за корупция при изготвянето на ново законодателство. Също така, въпреки, че бяха предприети отделни мерки за борба с корупцията и въпреки че това представлява елемент от Националната стратегия за борба с организираната престъпност, те биха спечелили значително от рамката на глобална, прозрачна стратегия за борба с корупцията при откритата подкрепа от страна на правителството и Парламента.

1.2. Човешки права и защита на малцинствата

Както беше упоменато в предишните Редовни доклади, България продължава да зачита човешките права и свободи. Вниманието в следващия раздел е съсредоточено върху някои основни моменти, настъпили впоследствие.

България е ратифицирала повечето конвенции по правата на човека (вж. приложението). През м. септември 1999 г. тя ратифицира Протокол N 6 към Европейската

конвенция за защита на човешките права и основни свободи относно премахването на смъртното наказание. През м. юни 2000 г. България ратифицира Европейската социална харта (ревизирана), но все още не е подписала първоначалната Европейска социална харта. Протоколи N 4 и 7 на Европейската конвенция за защита на човешките права и основни свободи все още се нуждаят от ратифициране.

През м. януари 2000 г. Парламентарната асамблея на Съвета на Европа реши да приключи своя мониторинг на България. Тя стигна до заключението, че България следва демократичната реформа и е направила редица важни стъпки напред по пътя към демокрация след присъединяването си към Съвета на Европа през 1992 г. Тя спомена, между другото, отмяната на смъртното наказание, приемането на Закона за алтернативна служба, ратифицирането на Рамковата конвенция за защита на националните малцинства и ролята на Президента при приемането на законодателство, съответстващо на стандартите на Съвета на Европа, включително в сферата на медиите и съдебната система. Българските власти бяха помолени да предприемат необходимите мерки за разрешаване на останалите проблеми. Въпреки наличието на редица подобрения, необходимо е България да отделя непрекъснато внимание на повдиганите въпроси и да укрепва усилията си за пълно изпълнение на поетите задължения.

През м. май 2000 г. Европейският съд по правата на човека отсъди срещу България в делото "Великова срещу България", свързано със смъртта на ром в полицейския арест през 1994 г. Съдът отсъди, че може да се заключи, без да има разумно съмнение, че мъжът е починал от наранявания, получени по време на арестуването му и че държавата не е изпълнила задължението си за провеждане на ефективно следствие.

Граждански и политически права

В периода след предходния доклад беше постигнат по-нататъшен напредък в защитата на гражданските и политическите права, но си остават проблемите, свързани с ефективното функциониране на правоприлагащите органи.

Последното развитие може да се обобщи както следва:

Съгласно Закона за бежанците от м. май 1999 г. беше създадена специализирана Агенция за бежанците за осигуряване на координация на всички административни и правни процедури, свързани с кандидатите за убежище и бежанците. Но бяха повдигнати въпроси от сдружения за правата на човека относно изпълнението на закона и координацията между Агенцията за бежанците и Граничната полиция, които са първите институции, занимаващи се с кандидата за убежища. Общият административен капацитет на Агенцията е ограничен.

Неправителствените организации обикновено играят активна и важна роля в българското общество в много сектори на национално, регионално и местно равнище. Има неправителствени организации с голям интелектуален потенциал, които оказват влияние при формирането на дневния ред на гражданското общество и насърчаването на инициативи за разрешаване на някои от най-острите проблеми, пред които е изправено българското общество. Неправителствените организации, работещи в областта на защита на ромското малцинство, са представили добра практика и отчети за успешна дейност, които са станали част от Правителствената програма. Тенденцията да се консултират неправителствените организации по въпроси, предизвикващи загриженост, е много положителна. Правната рамка на дейността на неправителствените организации е в процес на изменение. Значителна част от финансирането на неправителствените организации идва от дарители извън България, което означава, че някои неправителствени организации са прекалено зависими от тези дарители. Промените в правната рамка, предназначени да направят даренията по-привлекателни в България, ще помогнат, но очевидно съществува връзка с икономическото положение.

Що се отнася до *свободата на изразяване*, въпреки че клеветата не може вече да бъде наказвана със затвор, нивото на евентуалните глоби си остава много високо макар и намалено от Народното събрание след вето на Президента върху закона за клеветата. Досега властите са проявявали въздържаност по отношение на изпълнението, но не бива да отслабва вниманието в тази насока, за да се гарантира, че свободата на изразяване няма да бъде ограничавана без нужда.

На Националният съвет за радио и телевизия е възложено със закон да защитава свободата на словото, независимостта на радио- и телевизионните оператори и обществения интерес. Той следи дали се спазва принципът на плурализма в Българската национална телевизия и радио, наблюдаваше поведението на медиите по време на предизборната кампания за местните избори през 1999 г. Предвид тези важни задачи, административният капацитет на този орган трябва да бъде подобрен.

България потвърди ангажимента си да подобри условията в затворите и да се съобрази с международните изисквания. Що се отнася до предварителното задържане, обаче, условията се считат за особено лоши. Наредба, регламентираща еднакви права на задържаните преди процеса и на осъдените, беше приета през м.април 1999 г. от Министерството на правосъдието, но е необходимо да се направи повече за пълното ѝ прилагане. Отчита се, че условията в затворите и трудово-изправителните заведения са по-добри, но все още съществуват проблеми, като пренаселеност, лоша храна и санитарни условия. Правната рамка за настаняване на млади нарушители в "изправителни училища-пансиони" трябва да бъде ревизирана, за да се осигури гледане на делата в пълно съответствие с правото на справедлив процес преди задържането.

Редица правозащитни организации излязоха с критични доклади за полицейско насилие в периода след предходния доклад, което предизвиква загриженост. Тези организации твърдят, че насилието спрямо ромите е по-голямо отколкото спрямо българите и че когато жалбите се подават срещу служители на правоприлагащи органи, за които се твърди, че са участвували в брутално третиране на задържаните, много малко от тези случаи стигат до съд.

Остават си проблемите с трафика на хора, особено жени. Неотдавнашните социологически прегледи показват, че някои жени от по-уязвимите групи от населението са все още готови да поемат риска да попаднат в трафика с надеждата да си осигурят по-добро бъдеще. Засилването на граничния контрол не е достатъчно за уреждане на този проблем. Необходима е по-ефективна политика на превенция и информиране на уязвимите групи от населението. Значителни стъпки в това отношение бяха направени чрез осъществяване на съвместна информационна кампания ЕС-САЩ, проведена от Международната организация по миграция при пълната подкрепа на българските власти.

В съответствие с Конституцията, през м. октомври 1999 г. Народното събрание прие Закона за алтернативна служба. Една от разпоредбите на този закон гласи, че алтернативната служба е двойно по-дълга от редовната военна служба. Понастоящем функционира Комисия за алтернативна служба и след като вече е одобрила подадени молби в този смисъл, редица млади мъже сега са на алтернативна служба. Беше изразена загриженост, обаче, че по-голямата част от работните места на алтернативната служба са места в Армията, които не предполагат носене на оръжие.

На практика, свободата на религията се счита за задоволителна от повечето религиозни вероизповедания и неправителствени организации. "Свидетелите на Йехова" вече са регистрирани и ползват законодателната разпоредба за алтернативна служба. При изготвянето на Закона за вероизповеданията, обаче, бяха изразени опасения, че заинтересованите страни не са били консултирани и че елементи от трите проекта, внесени в Народното събрание през м. февруари 2000 г. биха могли да представляват нарушение на

българската Конституция и международни ангажменти, поети по отношение на човешките права.

Институцията на "омбудсман" все още не съществува в България, но служби на "омбудсман" са изградени в редица общини на доброволна основа, пилотни проекти се осъществяват от редица неправителствени организации за установяване на възможността за въвеждане на институцията на "омбудсмана" в България и прецизиране на ролята ѝ.

Икономически, социални и културни права

По отношение на *равните възможности* българската Конституция постановява принципите на равноправие на гражданите и недискриминация. Тези разпоредби на Конституцията са пряко приложими. Но България все още не разполага със законодателна рамка срещу дискриминация на половете или орган, който да отговаря за осъществяване на недискриминационна политика. През 2000 г. беше създадена работна група с представители на министерства, профсъюзи, организации на работодателите и женски неправителствени организации, която да изготви проектозакон с главната цел да предостави повече гаранции срещу дискриминация въз основа на пол и да съдействува за равенството между жените и мъжете във всички сфери на обществения живот. България е подписала Опционния протокол към Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация срещу жените.

Въпреки че приобщаването на инвалидите към обществото е гарантирано със закон, от миналата година е постигнат малък напредък по отношение на ефективното интегриране на инвалидите в икономическия и социалния живот, което до голяма степен се дължи на липсата на достатъчно средства.

През м. юни 2000 г. Народното събрание направи положителна стъпка напред с приемането на Закона за защита на детето, по силата на който се създава Държавна агенция за защита на детето. Тя ще отговаря за изпълнението на програми за защита на детето на национално и регионално равнище. Съгласно този закон, децата могат да бъдат настанявани в специални заведения само, когато всички възможности за оставането им в семейна среда са изчерпани. Законът обхваща и други области, като например национална информационна система за нуждаещи се деца, ролята на общинските служби за социална помощ по отношение на защитата на детето и правото на децата да бъдат изслушани в съдебни процедури, засягащи техни права или интереси. Правилникът за приложение на закона още не е приет. През м. юли 2000 г. България ратифицира Конвенцията за международната организация по труда относно "Забраната и незабавните действия за премахване на най-лошите форми на детски труд" от 17 юни 1999 г. България беше между първите страни, ратифицирали Конвенцията.

Профсъюзите и представители на работодателите, както и други икономически групи продължават да играят активна роля в обществото. Тяхното влияние в обществото нарасна, но правилата относно консултациите с тях преди предприемането на мерки от страна на правителството не са ясни и тенденцията да не се консултират профсъюзите си остава въпреки формалното задължение да се прави това.

Права на малцинствата и защита на малцинствата

България постигна напредък в привеждане на своето законодателство в съответствие с европейските стандарти и признава, че трябва да се предприемат стъпки за решаване на проблемите пред някои малцинства. Трудно е да се придобие точна актуална информация за положението на различните малцинствени групи, които живеят в България и преброяването

на населението, предвидено за 2001 г. , трябва да даде важен принос за такава оценка при условие, че участието на всички части от населението бъде улеснено.

Ромското малцинство, което представлява 5% от населението, продължава да бъде подлагано на дискриминация поради натрупване с времето на фактори, които са влошили неговите условия на живот. Правителството е поело политически ангажимент за намиране на решение на неговите проблеми, но трябва да бъдат направени повече усилия за превръщане на този ангажимент в конкретни действия, като за това ще бъдат необходими големи старания и средства , за да може да се прекрати дискриминацията, мизерните условия на живот, икономическите трудности, хроничната безработица, лошото здравеопазване, ужасяващите жилищни условия и липсата на ефективен достъп до образование. Има и практика на достъп до социални помощи и здравеопазване, когато критерии за конкретни условия могат да имат дискриминационен ефект, което на практика затруднява рома да получи достъп до социална помощ. Предварително условие за здравно обслужване без вноски е достъп до социална помощ, тъй като това също засяга достъпа до здравно обслужване.

След дългоочакваното приемане на рамкова програма за интегриране на ромите в обществото, отчетено през миналата година, беше постигнат известен напредък, но, общо взето, изпълнението на програмата напредва бавно, затова краткосрочните изисквания на "Партньорство за присъединяване" са изпълнени само частично. Експерти от ромски произход са назначени в 24 от общо 28 района, като специалисти по етнически и демографски въпроси ; 3 експерти са назначени към Министерството на регионалното развитие и благоустройството и 3 - към Министерството на здравеопазването. За тези експерти е било осигурено известно обучение по административни умения посредством Националния съвет по етнически и демографски въпроси (НСЕДВ) В началото на тази глава бяха упоменати случаи на унизително отношение към роми от страна на правоприлагащи органи. НСЕДВ работи по програма, насочена срещу младежката безработица, включваща назначаване на 50 млади роми в полицията, което представлява положителна стъпка. Но административният капацитет на НСЕДВ за изпълнение на програмата си остава малък, а ограничените финансови средства, отпуснати за изпълнението затрудняват резултатното изпълнение на тази задача, затова краткосрочният приоритет от "Партньорство за присъединяване" по отношение на укрепването на НСЕДВ ще изисква значителни по-нататъшни усилия за пълното му изпълнение.

Що се отнася до участието в политическия живот, в общинските избори през м. октомври 1999 г. партии, ръководени от роми, за пръв път постигнаха значителни резултати, като спечелиха над 200 места в общинските съвети. Това бележи важни стъпка и мотивира някои градове да създадат отдели по ромски въпроси. За предстоящите общи избори през 2001 г. е важно да се поддържа тази тенденция за участие в политическия живот.

Турското малцинство, което според оценките възлиза на около 9% от населението, е по-добре приобщено към политическия живот чрез изборно представителство както на национално, така и на местно равнище. Съществуват опасения, обаче, във връзка с ниското ниво на представителство при по-високи постове в администрацията или офицери при военните. След представянето на предходния доклад бяха предприети някои конкретни стъпки за подобряване на образованието на турски език в началните и средните училища. но ще бъдат необходими по-нататъшни действия, напр. да се осигурят достатъчно квалифицирани учители. Също така, неотдавна по националната държавна телевизия беше въведено предаване с новини на турски език. Райони с концентрирано малцинство продължават да страдат от ниски инвестиции и висока безработица.

По отношение на политическото представителство на малцинствата, Конституцията забранява организиране на политически партии на етническа, расова или религиозна основа.

Би било желателно да се разяснят тези конституционни разпоредби във връзка с ограниченията върху формиране на политически партии, тъй като е от значение да се осигури съвместимост с международните задължения.

1.3. Обща оценка

2. Икономически критерии

2.1. Увод

В своето Становище от 1997 г. относно кандидатурата на България за членство в ЕС, Европейската комисия констатира:

“Напредъкът на България в създаването на пазарна икономика беше ограничен от отсъствието на пазарно-ориентирана икономическа политика; тя няма да бъде в състояние да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза в средносрочен план.”

Тази констатация се потвърди и в редовните доклади от 1998 г. и 1999 г. В своя редовен доклад от 1999 г. ЕК установи че:

“България продължи да постига напредък в установяването на функционираща пазарна икономика, но са необходими по-нататъшни стъпки и тя все още не е в състояние да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза в средносрочен план.”

При разглеждането на икономическите процеси в България след Становището от 1997 г., подходът на Европейската комисия се ръководеше от заключенията на Европейския съвет в Копенхаген през юни 1993 г., които гласят, че членството в ЕС изисква:

- наличие на функционираща пазарна икономика;
- способност за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза.

В анализа по-долу Европейската комисия е следвала методологията, приложена в Становището както и в предишните редовни доклади.

2.2 Икономически процеси

След средата на 1999 г. подобрената външна среда бе съпътствана от повишен икономически растеж. България поддържаше здрава макроикономика и продължава да провежда средносрочната си програма за реструктуриране и реформи в икономиката. Валутният съвет продължава да осигурява стабилност и ниска инфлация. Инвестициите в дълготрайни активи се увеличават, което показва нарасналото доверие на икономическите субекти. Безработицата се е увеличила значително в резултат на реструктурирането на производствената сфера.

Основни икономически тенденции							
България		1995	1996	1997	1998	1999	2000
Реален растеж на БВП	Процент	2,9	-10,1	-7,0	3,5	2,4	4,8
Индекс на инфлация ² - средно годишна - декември спрямо декември	процент процент	62,1 няма данни	123,0 311,0	1232,1 549,8	39,9 1,6	2,6 7,0	7,6 ³ 11,0
Индекс на безработица - в края на годината дефиниция на МОТ	процент	14,7	13,7	15,0	16,0	17,0	
Общ баланс на републиканския бюджет	процент от БВП	-5,1	-15,3	-0,3	1,3	0,2	
Баланс по текущата сметка	процент от БВП млн. екю/евро	-0,2 -20	0,2 13	4,2 376	-0,5 -55	-5,3 -620	-13
Външен дълг - съотношение дълг/износ - брутен външен дълг	процент млн. екю/евро	190,4 8520	168,9 8251	165,7 9200	161,8 8015	180,7 п 9292 п	
Преки чуждестранни инвестиции – нетен приток - данни за платежния баланс	процент от БВП млн. екю/евро	0,7 69	1,1 86	5,0 445	4,4 479	6,3 735	
Източници: Евростат, национални източници, статистически данни на ОИСР за външния дълг, Годишник на МВФ за финансова статистика по страни							

п = предварителни данни

Преструктурирането на икономиката върви добре, а приватизацията навлиза във втори етап. И докато при първия етап акцентът бе върху предприятия и касаше около 63% от всички държавни активи, втората фаза на приватизационната програма се отнася главно за обществените услуги и инфраструктурата. Резултатите от наблюдението на 154 проблемни предприятия показват, че загубите са все още значителни и така подчертават спешната нужда от по-нататъшно преструктуриране. Приватизацията на банковия сектор напредва и се очаква да доведе до значително и силно необходимо подобрене на финансовото посредничество. В ход са важни реформи в здравното осигуряване, социалното осигуряване и пенсионната система, които трябва да подпомогнат по-нататък пазарната ориентация на икономиката.

Основни показатели за икономическата структура през 1999 г.		
Население (средно)	Хиляди	8,211
БВП на глава от населението ⁴	Паритет на покупателната способност – екю	4,749

² PROXY HICP (Хармонизиран индекс на потребителските цени) от 1997 г. (вж. методическите бележки).

³ Динамика на средния индекс за една година.

	Процент от средното за ЕС	22
Дял на селското стопанство в ⁵ :		
- брутна добавена стойност	Процент	17.3
- заетост	Процент	26.6п ⁵
Съотношение инвестиции/БВП ⁶	Процент	15.9
Дял на brutния външен дълг от БВП ⁷	Процент	79.8
Дял на износа на стоки и услуги от БВП	Процент	44.1
Преки чуждестранни инвестиции, нетен приток (края на 1998)	Млн. екю Екю на глава от населението	1,369 167

2.3. Оценка според Копенхагенските критерии

Наличие на функционираща пазарна икономика

Както е посочено в Програма 2000 наличието на функционираща пазарна икономика изисква цените и търговията да бъдат либерализирани както и да бъде изградена действаща правна система, включваща правото на собственост. Макроикономическата стабилност и консенсусът относно икономическата политика подобряват резултатите на пазарната икономика. Добре развитият финансов сектор и отсъствието на значими бариери на входа и изхода на пазара повишават ефективността на икономиката.

Има постоянна подкрепа за средносрочната икономическа програма и за политиката във връзка с присъединяването към ЕС. Широката подкрепа за системата на валутен съвет не е разколебана. И докато редът на приемане на закони е относително гладък и позволява бърз напредък в приемането на законодателството, свързано с икономическата реформа, то същият не винаги гарантира законите да са достатъчно качествени и да са резултат от правилен процес на допитване. Нужно е да се подобри координацията на новите политически инициативи между министерствата. Подобреното допитване до групите по интереси е необходимо, за да се осигури широко участие и приемане. Започна подготовката на нова средносрочна програма. Очаква се тя да бъде финализирана и съгласувана с правителството след парламентарните избори, насрочени за първата половина на 2001 г.

⁴ Цифрите са изчислени като са използвани демографски данни от Националния сметкоплан и е възможно да се различават от тези, използвани в демографската статистика.

⁵ Селско стопанство, лов, лесовъдство и риболов.

⁵ Предварителни данни.

⁶ Данните се отнасят до формирането на брутен основен капитал като % от БВП.

⁷ Данните за външния дълг за 1999 г. са предварителни.

През 1999 г. нарастването на БВП се повиши до 2,4%. Единствено сферата на услугите имаше положителен растеж през годината. Промислеността се сви през първата половина на 1999 г. в резултат на руската и косовската криза. Положението се поправи през втората половина на годината, когато промишлената дейност бе стимулирана от нараснал износ. Растежът на БВП в реално изражение продължи през първата част на 2000 г. и прогнозата е да достигне 4,5% през 2000 г. Вътрешната търговия с промишлени стоки намаля с 8.6% между януари и юли 2000, но масираният износ продължи да стимулира растежа като цяло.

Безработицата бързо се увеличава от средата на 1999 г. насам. През декември 1999 г. безработицата е била 17%. През пролетта на 2000 тя се увеличи още и достигна върхова стойност от 19% през април преди да спадне леко поради сезонни фактори. Здравната реформа се отрази донякъде върху заетостта, защото засили стимула за регистрация. Общо безработицата намаля с 247 хиляди души, главно вследствие на реструктурирането на селското стопанство и промислеността. В същото време работната сила намаля със 101 хиляди души. Икономическият растеж заедно с активната политика на пазара на труда е необходим, за да осигури трудовите ресурси да бъдат на разположение на икономически ефективните отрасли, с което да не се позволи на високата безработица да се превърне в дългосрочна тежест за държавния бюджет.

След въвеждането на системата на валутен съвет инфлацията на потребителските цени намаля съществено. През първата половина на 1999 г. повишаването на индекса на потребителските цени бе особено ниско, но по-високите цени на енергията и повишението при регулираните цени вдигна инфлацията в края на 1999 г. Инфлацията в края на годината бе 7%, докато средната инфлация за 1999 г. бе 2,6%. Средногодишната инфлация бе 7,6% през юни 2000, но като че ли има тенденция към повишаване.

Обезценяването на еврото, към което е фиксиран левът се отрази върху обслужването на дълга, фискалните резерви и външната търговия. Деноминирания в долари плащания по обслужването на дълга са три пъти по-високи от плащанията, деноминирани в евро и касаят 61% от държавния дълг. Високото съотношение на износа, деноминиран в долари и траншовете по тригодишното споразумение с МВФ застрахова срещу известна част от валутния риск по дълга. През юни 2000 г. валутният резерв (3,2 милиарда евро) съответстваше на над седеммесечен внос на стоки.

Лихвените проценти паднаха. Към края на август 2000 г. основният лихвен процент, определян от централната банка бе 4.01% спрямо 4,75% една година по-рано. През същия период лихвите по тримесечните държавни ценни книжа паднаха (фактически те паднаха под съответната ЕВРОЛИБОР лихва, което би могло да означава несъвършенства в капиталовия пазар или лошо управление на ликвидността от банките). Междувременно търговските лихвени проценти малко мръднаха и се задържаха на около 16%. Това показва, че рискът от бизнеса продължава да бъде висок докато инвестиционният риск, който представлява държавата, има тенденция към намаляване.

Българското правителство намали бюджетния дефицит от 12% от БВП през 1996 г. до 0,9% през 1999 г. Дефицитът, планиран за 2000 г. е 1,5% от БВП. Прогнозира се разходите да намаляят до около 39,5% от БВП, а в същото време се очаква приходите да бъдат 38% от БВП. През първата половина на 2000 г. изпълнението на приходната част бе по-добро от очакваното, което може да остави известно пространство за разходи през

втората половина на годината. За 2001 г. правителството планира намаляване с 2% на данъка върху общия доход и с 5% на данъка върху печалбата и намаляване на вноските за обществено осигуряване от 35% на 32% от работната заплата както и скъсяване на срока за възстановяване на ДДС на неизносители от 6 на 4 месеца. Предполага се, че тези мерки ще стимулират дейността в частния сектор.

Механизмът на изпълнение на бюджета позволява ефективен контрол върху държавните разходи. И докато Законът за годишния бюджет позволява на Министерство на финансите да ограничи, при нужда, дискреционните разходи до 90% от предвиденото по бюджета, то продължаващото намаляване на просрочените данъци и вноски за социално осигуряване и приходите от приватизацията осигуриха фискалният резерв да остане доста над минимума, определен в средносрочната икономическа програма.

През 1999 г. дефицитът по текущата сметка нарасна до 5,3% от БВП, което е най-високото ниво от началото на икономическите реформи. Макар, че търговският обем нарасна бързо през първата половина на 2000 г., дефицитът по текущата сметка остана почти непроменен в сравнение със същия период на предишната година. Поради увеличението на цените на енергоносителите на световния пазар, стойността на енергийния внос почти се удвои в сравнение със същия период на 1999 г. Преките чуждестранни инвестиции от 735 милиона евро, в голяма степен свързани с програмата за приватизация, изцяло финансираха дефицита по текущата сметка от 620 милиона евро. Това покритие би могло да се повтори и през 2000 г., при положение, че програмата за приватизация върви според плана, но има риск притокът на преки чуждестранни инвестиции да не е достатъчен да покрие финансовите нужди след като настоящият етап на приватизацията отшуми. Влошаването на баланса на текущата сметка би могло да стане проблем в средносрочна перспектива.

През 1999 г. започнаха съществени реформи в пенсионната и здравната системи. Пенсионната реформа има за цел да утвърди дългосрочната жизнеспособност на традиционната капиталово-разходна система. Правната база за укрепването на тази система бе приета през 1999 г. и започна прилагането ѝ. То включва постепенно изравняване на получаваното и на вноските, увеличение на средната възраст за пенсиониране и ограничаване на правото за ранно пенсиониране. Въвеждането на изцяло финансиран задължителен втори стълб и доброволно осигуряване (трети стълб) ще започне през 2002 г. Поетапното прилагане на реформата има за цел да се избегне рязкото повишаване на вноските. От юли 2000 г. новата Национална здравно-осигурителна каса започна сключването на договори за първична здравна помощ с конкуриращи се субекти, както държавни така и частни. Работодателите и работещите започнаха да правят отчисления за НЗОК през юли 1999 г. Когато бъдат изцяло реализирани, реформите трябва да изминат дълъг път към утвърждаване на бюджетно обезпечени пенсионна и здравна системи.

Необходимо е внимателно балансиране на краткосрочните и дългосрочни цели по отношение на стратегията за намаляване на задлъжнялостта. Тежкото дългово бреме върху страната увеличава уязвимостта при промени във външната среда. До края на 1999 г. целият външен дълг съставляваше 79,8% от БВП, а цялото обслужване на външния дълг съответстваше на 7,7% от БВП. По-ниският външен дълг ще помогне да се облекчат бюджетните трудности на правителството и да се намалят фискалните рискове. В краткосрочен план отлагането на инвестициите за съществени инфраструктури не помага, защото това би могло да попречи на бъдещия растеж. Би могло да се стимулират по-високи инвестиции без да се поставя в риск стабилността на държавните финанси чрез внимателно

подреждане на приоритетите и чрез ангажиране на частния сектор. Намаляването на държавния дълг обаче в съответствие с Маастрихтските критерии не се налага преди присъединяването и на този етап би могло ненужно да затрудни решенията в областта на икономическата политика.

Делът на частния сектор в добавената стойност бе 65,3% през 1999 г. До юни 2000 г. бяха приватизирани 51,7% от държавните активи, включително 82,2% от активите в промишлеността. Агенцията за приватизация съобщи, че през 1999 г. са сключени 1224 приватизационни сделки за 641 цели предприятия и 583 обособени части. Това е с 13% над предвиденото. Постъпленията от приватизацията възлязоха на 1209 милиона лева (618 милиона евро). Делът на предприятия, продадени на работническо-мениджърски дружества намалява, но все още представлява около 40% от всички случаи. Бавното реструктуриране на предприятията, приватизирани по този метод в производствената сфера показва недостатъците на този подход. Получиха се спънки и в приватизацията на по-големи фирми. Продажбата на телекомуникационната компания (БТК) се сблъска с трудности през лятото на 2000 г. и все още се точи. Приватизацията на "Булгартабак холдинг" също се проточи, но сега върви подготовка за касовата му приватизация заедно с 6 други големи фирми. Първият опит да се приватизира "Балканкар" завърши неуспешно и процедурата трябва да започне отначало. Програмата за бонова приватизация продължава и е разширена, като към нея са включени миноритарните дялове на държавата в предприятия, продавани на фондовата борса. Сега вниманието се насочва към втория етап на приватизацията, който ще обхване предприятия от обществените услуги като електроцентрали и топлоцентрали както и част от инфраструктурата.

Програмите за финансово оздравяване и системата за наблюдение помогнаха да се наложи финансова дисциплина в губещите отрасли. За да не се позволи бюджетът да влезе в загуби, произтичащи от просрочени данъци и социално-осигурителни вноски, от 29 големи държавни предприятия бе поискано да разработят програми за финансово оздравяване, които да им позволят да работят без дотации от 1 януари 2002 г. Изменение към съответното постановление на Министерски съвет постави 154 други предприятия в режим на наблюдение, което трябва да дава бърза информация за тяхното развитие и евентуални рискове за държавния бюджет. Първите резултати от наблюдението показват смесена картина с тежки загуби в определени производства в металургията, енергетиката и селското стопанство.

Бави се реструктурирането на енергетиката. Нужна е съществена реформа в енергетиката за налагане на финансов контрол и ефективно използване на ресурсите. Юридическото разделяне на Националната електрическа компания на предприятия за производство, пренос и разпределение приключи през юни 2000 г. Продължават проблемите в други части на отрасъла. След сравнително подобрение в събираемостта на сметките през 1999 г., "Булгаргаз" отново започна да трупта големи просрочия в началото на 2000 г. поради финансови проблеми на клиентите. Топлофикационните дружества продължават да представляват особен проблем, защото не можаха да продължат дейността си без допълнителни субсидии. През юни 2000 г. бе приет план за действие в светлината на средносрочната икономическа програма. Той предвижда основно saniране на 8 дружества като на други 14 дружества ще бъдат спрени или поетапно оттеглени субсидиите след анализ на тяхната дългосрочна перспективност.

Продължи либерализацията на цените. (Единствено поради преразглеждане на теглата делът на регулираните цени в кошницата на индекса на потребителските цени се

покачи до почти 20% през 2000 г. спрямо 17.2% предишната година. Останалите регулирани цени постепенно се приближават до нивата на покриване на себестойността като част от програмата за реформи. Цените на електроенергията бяха тема на спор след като правителството оповести намерението си да замрази цените за един дълъг период. Замразяването бе заменено от целево подпомагане за най-бедните домакинства. Цените на електроенергията ще бъдат повишени до пълно покриване на себестойността най-късно до януари 2002 г., когато Държавната комисия за енергийно регулиране започва да наблюдава цените.

Входът и изходът на пазара все още не функционират адекватно, макар че ситуацията се подобрява. Все още твърде голям брой фирми работят на загуба без да са принудени да се реструктурират. Това води до разпиляване на ресурси и в някои случаи блокира развитието на по-ефективни предприятия. Зле функциониращата съдебна система води до дълги дела и слабо прилагане на решенията за фалит. Възможно е назначените синдици да имат материален интерес в това, но икономически това е нездравословно. Повишаването на броя на обявените в несъстоятелност от средата на 1999 г. насам както и напредъкът в решаването на висящите дела показва известно подобрене, но е необходим много повече напредък. Измененията в Търговския закон с цел опростяване и ускоряване на производството бяха внесени за второ четене в Народното събрание през септември 2000 г.

Нужно е да се подобри бизнес климата и българските управляващи го знаят добре. Това е особено важно за насърчаване създаването и развитието на нови фирми. За облекчаване на бюрократичната тежест през изминалата година бяха премахнати редица разрешителни, но и оставащите изисквания съвсем не са благоприятни за бизнеса. Докладите на БИБА и Консултативния съвет за чуждестранни инвестиции установяват редица проблеми. Често инвеститорите се сблъскват с тежка бюрокрация, предприемачите прекарват твърде дълго време в попълване на бланки, които не служат за нищо освен за събиране на данни, а чуждестранните фирми се оплакват от необичайно честите посещения от страна на данъчни чиновници. Необходимо е най-внимателно да се прегледат останалите изисквания за разрешителни както по отношение на бремето, което представляват за предприятията, така и по отношение на скритата възможност, която дават на чиновниците да действат, изхождайки от правомощията си, по усмотрение в своя лична изгода.

Неясните права на собственост засягат отрицателно пазарите на земя, жилища и строителство. Неясните права и неразвитите пазари на недвижима собственост създават проблеми пред финансовото посредничество. Оказва се трудно да се установи реалната стойност на ипотеката и има потенциални проблеми при ликвидиране на собствеността. Неотдавнашните изменения в закона за земята, насочени към изясняване на юридическата собственост, имат само частичен успех. 98% от земеделската земя е върната до април 2000 г., но получаването на удостоверения и нотариални актове все още се нуждае от усъвършенстване.

Банковата приватизация върви добре. До края на 1999 г. в България имаше 39 банки, като повече от половината от активите бяха държавни, а 7 банки бяха чуждестранни. Продажбата на "Експресбанк" бе договорена през ноември 1999 г.; договорът за продажбата на банка "Хеброс" бе подписан в началото на 2000 г., а този за най-голямата българска банка "Булбанк", на 7 юли 2000 г. Планираната приватизация на банка "Биохим" се забави, след като Банковата консолидационна компания отхвърли спечелилия кандидат на много късен етап на процеса. Трите най-големи банки ("Булбанк", Банка ДСК и Обединена българска банка) държат 52% от активите в банковия сектор. Бордът на държавната Банка ДСК (бивша

Държавна спестовна каса) одобри средносрочна стратегия за приватизацията на ДСК, но графикът за приватизация няма да бъде изработен преди 2001 г. Оттеглена бе пълната държавна гаранция за влоговете в нея. Постигнат е напредък и в укрепването на банковия надзор.

Все още няма значително подобрене в способността на банковия сектор да насочва спестяванията към рентабилни инвестиции в частния сектор, въпреки засиленото проникване на чуждестранни банки. През 1999 г. кредитите на банковия сектор за частния сектор се равняваха на 13,5% от БВП, което е слабо повишение от ниво 12,7% през 1995 г. Това е ниско по който и да е критерий. Средният спред между заеми и привлечени средства е около 9%, което отразява високите разходи на финансовото посредничество и възприятието за риск. Трудно е да се получи дългосрочен заем, а заемната дейност за частния сектор се отнася с предубеждение към финансиране на износ и други краткосрочни проекти. Липсата на достъп до дългосрочно финансиране има отрицателно въздействие върху реструктурирането на производствената сфера и особено засяга производствата, които нямат достъп до чуждестранен капитал. Капиталовата адекватност в банковия сектор фактически се повиши до 41,8% през декември 1999 г. Системата на валутен съвет, която строго ограничава възможността на централната банка да действа като кредитор от последна инстанция може само отчасти да обясни това високо ниво. Повечето активи се държат под формата на нискорискови държавни ценни книжа или в наличност, което отразява силното избягване на риск и наличието на лоши техники на банково управление. Липсата на опит от страна на частния сектор както като заемодател така и като кредитор, трудността при осъществяване на вземанията поради несъвършенствата в правната система и липсата на добри проекти засилват слабостите на финансовото посредничество. През юли 2000 г. намаляването на задължителния минимален резерв от 11 на 8% приведе България в съответствие с международните стандарти. Това би могло донякъде да подобри пазарната конюнктура, защото банките ще могат да увеличат кредитната си дейност.

Капиталовите пазари продължават да са неразвити. Оборътът на Българска фондова борса остава нисък. Пазарната капитализация на компаниите, регистрирали акции на борсата, се оценява на 1,1 милиарда лева (560 милиона евро), но само половината от регистрираните акции са търгуеми, а фактически изтъргуваните са по-малко. Обемът на акциите, търгувани извън борсата, е много по-голям отколкото на БФБ, което акцентира проблема на високите разходи и ниската ликвидност на официалната търговия и липсата на прозрачност на пазара като цяло. Задълбочаването на капиталовия пазар ще бъде от първостепенно значение за финансиране на инвестиции и подкрепяне растежа на българската икономика.

Капацитет за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили в рамките на Европейския съюз

Както се казва в Програма 2000, способността на България да изпълни този критерий зависи от наличието на пазарна икономика и стабилна макроикономическа рамка, позволяваща на икономическите субекти да вземат решения в условията на предсказуемост. Това изисква и достатъчно количество човешки и материални ресурси, включително инфраструктура. Държавните предприятия е нужно да се реструктурират, а всички предприятия е нужно да инвестират за повишаване на своята ефективност. По-нататък, колкото повече достъп имат предприятията до външно финансиране и колкото по-успешно извършат реструктурирането и обновлението, толкова по-голям ще е техният капацитет за адаптиране. Като цяло колкото по-висока е степента на икономическа интеграция с

Европейския съюз преди присъединяването, толкова икономиката ще бъде по-способна да поеме задълженията на членството. И обемът, и номенклатурата на изделията, търгувани със страните-членки на ЕС свидетелстват за това.

Постоянната макроикономическа стабилност допринесе за доброто досие, което България [си написа] в икономическата реформа. Тя е ключов елемент в развитието на капацитет за справяне с конкурентния натиск и пазарните сили във вътрешен план и в рамките на единния пазар. Провеждането на реформи през идващите години в средносрочен икономически план е от съществено значение за довеждане прехода до напълно функционираща пазарна икономика.

Постепенното развитие на пазарите повишава ефективността на усвояването на ресурси. Законовата рамка за пазарната икономика е пред завършване. Но липсата на механизми за ефективно прилагане и слабо функциониращите пазарни институции продължават да спъват икономическото развитие и биха могли да подкопаят обществената подкрепа за процеса на реформи. Ефективната реализация страда от функционалните несъвършенства на правната система и слабостите на държавната администрация.

През 1999 г. съотношението инвестиции:БВП (нетните инвестиции плюс изменението на запасите) съставляваше 15,9% от БВП, което е много под това на другите страни-кандидатки. Необходимо ще е да се повишат инвестициите, за да се осигури достатъчен икономически растеж и изравняване.

След слаб старт в началото на 1999 г. преките чуждестранни инвестиции се ускоряха през цялата година. Инвестициите са особено свързани с програмата за приватизация. Очаква се планираната приватизация на банки, телекомуникации и "Булгартабак" да увеличи съществено тези цифри преди края на годината, макар и да не могат да се изключат забавяния в сключването на тези сделки. Малко по-малко от една трета (212 милиона евро) от притока на чуждестранен капитал бе инвестиции със собственост. Има постоянни оплаквания от чуждестранни инвеститори за трудностите при започване на бизнес в България. И докато големите фирми са в състояние да преодолеят тези бариери, същите могат да обезкуражат създаването на средни предприятия с чуждестранна собственост. За привличане на инвеститори ще са нужни по-голяма правна сигурност, по-прозрачен данъчен режим и по-последователно прилагане на европейските стандарти, приети от правителството.

Трудовото законодателство за увеличаване гъвкавостта на пазара на труда е в процес на създаване. Измененията към Кодекса на труда с цел привеждане на разпоредбите в съответствие със законодателството на ЕС бяха одобрени от Министерски съвет през юни 2000 г. Тези изменения ще улеснят фирмите при адаптирането на работната си сила към промените в икономическата среда и ще въведат по-голяма гъвкавост в работното време. Измененията са насочени и към осигуряване на съответствие със законодателството на ЕС в областта на недискриминирането и защитата на жените.

Нивото на образование в България е по-принцип високо, но в недостатъчна степен съсредоточено върху нуждите на свободната пазарна икономика. Ниското заплащане в държавната сфера прави трудно задържането на хора с пазарни и делови умения. Ниските заплати засилват изкушението да се пренебрегват правилата на професията и професионалния морал. В средносрочен план амбициозната програма за административна

реформа трябва, в съчетание с икономическия растеж, да продължи да тушира такива проблеми.

Материалната инфраструктура не е достатъчно развита, за да стимулира растежа и повишава икономическата ефективност. Големи инвестиции и реструктуриране са необходими за да се повиши конкурентоспособността. Структурната подкрепа от ЕС ще помогне, но няма да е достатъчна, за да покрие всички нужди и ще са нужни значителни управленски усилия от страната на администрацията. Средствата от ЕС следва да се разглеждат като катализатор за ангажиране на частния сектор, а не просто като начин на финансиране на усилията на страната, които така или иначе ще бъдат направени.

Търговската политика на правителството продължи да подпомага нарастването на конкурентоспособността. Постепенното намаляване на търговските рестрикции, включително новите споразумения за зони за свободна търговия, доведе до намаляване на средните импортни мита от 9,4% през 1998 г. до 5,9% през 1999 г. През 2000 г. се очаква по-нататъшно намаляване. Споразуменията ще позволят на реструктурираните предприятия да се възползват от по-големия пазар и да се нагодят към конкурентния натиск преди присъединяването. Новият протокол за търговия със селскостопански стоки ще означава, че от 1 януари 2001 г. по-голяма част от селскостопанския внос на ЕС от България ще бъде безмитен. Проблем продължава да бъде прилагането на техническите стандарти и други немитнически въпроси. Често се изискват проби и анализи дори при наличието на документ за сертифициране според ЕС. Това е сериозна бариера пред износа за България.

Скритото подпомагане от държавата под формата на несъбиране на вземанията намаля благодарение на по-строгата финансова дисциплина и наблюдение. Има обаче все още предприятия от сектора на обществените услуги, където държавата дава значителни субсидии за дейността им. Програмата за изолация ограничи достъпа на фирмите до банкови кредити, но не реши проблема с неиздълженото към други кредитори, включително просрочените плащания на данъци и вноски за социално осигуряване.

Търговската интеграция с ЕС върви доста бавно. Между 1995 и 1999 г. делът на българския износ за ЕС в общия износ се увеличи от 37,2 на 52,6% докато делът на вноса нарасна от 37,6% на 48,6%. През първата половина на 2000 г. делът на износа за ЕС в общия износ остана приблизително същия, докато делът на вноса значително намаля в резултат на рязкото нарастване на цената на внасяните енергоносители. Интеграцията с ЕС е най-очевидна при вноса, където внос от ЕС замени традиционно високия дял внос от страните от бившия СИВ. Трудно е да се определи развитието на вътрешноотрасловата търговия със сигурност, но наличните показатели сочат, че тя е ниска поради липсата на структурни реформи до 1998 г. Неотдавнашното нарастване на преките чуждестранни инвестиции и стабилизиращият ефект на средносрочната икономическа програма ще имат положително отражение. Ниските относителни разходи за труд и повишаването на производителността в реструктурираните предприятия също ще подпомогнат по-нататъшната търговска интеграция. Минималните и средни заплати са много под равнището, което би застрашило международната конкурентоспособност на производствения сектор.

Експортната листа продължава да се характеризира с изделия с ниска степен на преработка, включващи суровини и полуфабрикати на металургията. Делът на суровините в общия износ се увеличи от 42% през първата половина на 1999 г. на 44,2% през първата половина на 2000 г. Между 1996 и 1998 г. делът в износа на материалоемки изделия намаля със 7 пункта докато делът на изнасяни стоки с високо участие на човешки капитал (напр.

продукти на информационните технологии) и трудоемки изделия (напр. текстил) се увеличи със 17 пункта. От втората половина на 1999 г. енергийният износ по категории и износът на изделия на металургията се увеличи.

Малките предприятия продължават да имат голямо значение в българската икономика. Данните за малките и средни предприятия са некачествени, но над 90% от тези предприятия имат по-малко от 10 души зает персонал и през 1998 г. над половината от общата заетост е била в такива предприятия. Наличните данни и проучвания показват, че производителността на труда и заплатите в малките и средни предприятия са по-ниски отколкото в по-големите. Проблемите, свързани с трудната бизнес среда, затруднен достъп до капитал и корупция на дребно са особено бреме за малките фирми. На разположение са специални кредитни линии, финансово подпомогнати от ЕС, чрез банки за частния сектор за решаване на трудностите му при получаване на кредити. Твърде рано е обаче да се оцени ефекта на такива мерки (вж. също Глава 16 – Малки и средни предприятия).

3. Способност за поемане на задълженията за членство

Въведение

Настоящият раздел цели да актуализира Редовния Доклад на Комисията от 1999г. по отношение на способността на България да поеме задълженията по членството – т.е. правната и институционалната рамка, известна като *acquis*, посредством която Съюзът осъществява на практика своите цели. Заедно с извършването на оценка на значимите промени от редовния доклад от 1999г., този раздел има за цел са извърши цялостна оценка на способността на България за поемане задълженията за членство и да отчете онова, което остава да бъде извършено. Настоящият раздел е структуриран в съответствие със списъка от двадесет и деветте глави за преговор и включва оценка на административната способност на България да пристъпи към *acquis* в неговите разнородни аспекти (в предишните редовни доклади това бе покрито с специален раздел). В допълнение за първи път се включва отделен раздел за оценка постигнатия от България прогрес в превеждането на *acquis* на нейния официален език.

Съветът на Европа проведен в Мадрид през декември 1995г. се позова на необходимостта от създаването на условия за постепенната и хармонична интеграция на страните кандидатки, в частност чрез пренастройването на техните административни структури. Продължавайки тази тема в своя график за 2000г., Комисията подчерта важността от ефективното приемане на законодателството на Европейския Съюз в националното законодателство и в много по-голяма степен важността това приемане на практика чрез подходящите административни и юридически структури. Това е едно важно условие за постигане на взаимно доверие, което е необходима предпоставка за бъдещо членство и което се превърна в основен въпрос в процеса по преговорите.

Съветът на Европа проведен във Феира през юни 2000г. напомни за връзката между постигането на напредък в преговорите и способността на страните кандидатки ефективно да въведат *acquis* и допълни, че това изисква съществени усилия от страните кандидатки за засилване на техните административни и юридически структури. Съветът на Европа във Феира покани Комисията да докладва пред Съвета за своите заключения по горепосочения въпрос. Основавайки се на оценката за административната на способност на България, направена в редовния доклад от 1999г., настоящият доклад се стреми да добави повече дълбочина и подробности, като се фокусира върху основните административни структури, които са необходими за въвеждането на *acquis* в неговите разнообразни аспекти.

В редовния си доклад от 1999г. Комисията заключи следното:

“България е положила решителни усилия през изминалата година да въведе ключовите елементи законодателството за вътрешния пазар. Например, новият закон за публичните поръчки определя основните принципи на *acquis* и е постигнат законодателен напредък в областта на стандартизацията, въпреки че са необходими допълнителни законодателни промени преди да бъде възможно прилагането на специфични, нови по своя подход директиви. Забелязват се значителни подобрения в борбата срещу пиратството и промените в закона за авторското право разшириха обхвата на административните нарушения и увеличиха размера на глобите. България постигна значителен напредък в синхронизирането аудио-визуалното си законодателство и продължава да либерализира своя телекомуникационен пазар. Новите закони за ДДС и акцизите доближиха страната до *acquis*. Във всички тези области все още съществува необходимостта да се обръща особено

внимание на способността на администрацията да въведе и наложи спазването на това законодателство.

Не бе постигнат значителен напредък в областта на държавните помощи. Не съществува систематичен контрол за съвместимост, органите, отговарящи спазването ѝ трябва да бъдат засилени и отговорността на държавата за упражняването на контрол за помощите трябва да бъде допълнително изяснен. Независимо от частичния напредък за хармонизиране в областта на селското стопанство, съществуват проблеми по въвеждането, които се дължат частично на липсата на финансиране. Ветеринарната инспекция трябва да бъде засилена, включително и на граничните пунктове и налице е необходимост от ускоряване връщането на земята, за да се създаде активен и прозрачен пазар на земя, който да насърчи инвестициите в селското стопанство.

Предприети бяха важни стъпки за въвеждането на основа за регионална политика, но бе постигнат по-малък напредък в социалния сектор, където е налице широка бедност и е причина за тревога по отношение на публичното здравеопазване. Бе постигнат частичен законодателен напредък по отношение опазване на околната среда, но липсата на цялостна стратегия както и на стратегии за отделните сектори, които са необходими за идентифицирането на инвестиционни проекти продължава да създава проблеми. България постигна значителен прогрес в областта на съдебната система и вътрешните работи, особено по отношение на емиграцията и съда. Съществува продължаваща необходимост за инвестиции в персонал и оборудване и удвояване на усилията за борба с корупцията.

Въпреки че България предприе някои стъпки в енергийната си политика, тя не постигна прогрес в поемането на задължения за реалистичен график за затварянето на Реактори 1-4 в атомната електроцентра в Козлодуй, независимо от факта, че това бе една стъпка в краткосрочен план според Партньорството за приемане. Приемането на Гражданско-процесуалния кодекс е една добре приета индикация, че правителството възнамерява да е последователно в своите усилия за засилване на административната си власт. Важен напредък беше постигнат при въвеждането на юридическа рамка за създаването на институции, отговорни за прилагането на законодателството на ЕС и много от необходимите структури бяха създадени. Все пак липсата на човешки и финансови ресурси се отрази негативно на неспособността на тези институции да въведат ефективно *acquis*. Изключително важно е да бъде постигнат прогрес във въвеждането на финансови контролни механизми и прозрачни системи за държавните поръчки, особено във връзка с използването на увеличените финансови ресурси от ЕС. България се нуждае от поддържането на напредъка си в подобряване управлението на граничните си структури. Беше подобрена цялостната скорост на разместване, но това ще увеличи предизвикателството за ефективно въвеждане от страна на администрацията и е твърде рано да се прецени дали ще има съответстващо увеличение по отношение на правоспособността.

България постигна напредък при изпълнението на всички краткосрочни приоритети от Партньорството за Приемане освен в областта на ядрената енергетика”.

3.1. Главите от *acquis*

Както бе посочено прегледът на способността на България да поеме задълженията за членство, който е направен по-долу е структуриран в съответствие с двадесет и деветте глави за преговаряне. В съответствие с това настоящият раздел започва с оценка на

напредъка свързан с т.нар. “четири свободи”, които са крайъгълните камъни на вътрешния пазар, и продължава със систематичен преглед с постигнатия прогрес по всяка от главите във връзка с *acquis* в неговите разнообразни аспекти: отраслови политики, икономическа и фискална политика, икономическа и социална сплотеност, иновация, качество на живот и околна среда, съдебна система и вътрешни работи, външна политика и финансови въпроси.

Глава 1: Свободно движение на стоки

От датата на последния Редовен Доклад България постигна по-нататъшен напредък в тази област, особено по отношение на приемането на законодателна рамка, въвеждаща принципите Нов и Глобален Подход.

В областта на хоризонтални и процедурни мерки приемането през септември 1999г. на Закона за техническите изисквания за стоките установи хоризонтална юридическа рамка за въвеждането на всички принципи на “Новия и Глобален Подход”. Този закон обаче не е в пълно съответствие с *acquis*, което представлява един проблем, който трябва да бъде скоро решен. Заедно със Закона за националната стандартизация и Постановлението на Министерския Съвет за създаване на Българска Акредитивна служба от декември 1999г., бе поставена законова рамка за функционалната независимост между техническото регулиране, стандартизация, акредитирането и сертифицирането (включително тестването и контрола). Задължителното предварително контролиране на индустриални стоки (включително граничния контрол при внос) бе премахнато от 1 януари 2000г., което позволи свободен достъп и равно третиране на базата на доброволен стандартизационен режим. Приемането на Европейските Стандарти се придвижва с добра скорост. Държавната комисия по стандартизация и метрология бе определена за национална база за запитване по процедурите за техническите регулации, стандарти и оценка на съответствието.

Напредъкът в законодателството за отделните отрасли е нееднозначен. В областите, които са включени в директивите за Нови Подход бе постигнат малък напредък по отношение на реалната транспозиция. Единствено директивата за производствата на газ бе въведена досега. Не може да бъде отчетен прогрес по отношение на законовата метрология и препакетиране, играчките, механичните уреди, личното защитно оборудване, медицинските уреди, съдовете под налягане, ваканционните услуги и строителните продукти. Отбелязва се ограничен прогрес в сектора за електрическо оборудване. Що се касае до отраслите регламентирани от директивите за Стария Подход бе постигнат напредък при моторните превозни средства, хранителните продукти, химикалите и фармацевтичните продукти. Все още не е налице транспозиране при козметиката, стъklarството, текстила и обувното производство.

Законът за храните бе приет през септември 1999г., като постави рамката за приемане на вторично законодателство. Приемането на директиви за етикетите, хигиената, официалните контроли, заразите и материалите, влизащи в контакт с хранителните продукти е в процес на подготовка. Трябва да бъде засилен административната правоспособност на Министерството на здравеопазването, което е натоварено с изготвянето на вторичната законова база.

От дата на последния редовен доклад не бе отбелязано развитие по отношение на нехармонизираните области. Изискват се допълнителни усилия за премахване на индиректните бариери за търговия, включително и въвеждането на клаузи за взаимно признаване.

Отбелязва се известен напредък в областта на публичните поръчки, където започна въвеждането на ново законодателство през юни 1999г.

Обща оценка

Като цяло транспозицията на *acquis* по отношение на свободното движение на стоки напредва. Все пак остава да бъде свършена значителна работа за започване и завършване на транспозицията в редица сектори. Само една директива от Новия Подход е транспозирана дотук. Приемането на Европейските хармонизирани стандарти трябва да бъде ускорено. По отношение на нехармонизирани области е необходима информация за вътрешните законови защитни механизми по отношение на евентуални бариери за търговия.

Трудно може да бъде оценен административната правоспособност, тъй като институционалното реорганизиране и реструктуриране бе извършено неотдавна. Все пак изглежда, че остава да бъде свършена много работа за създаването и консолидирането на правоспособността. Докато функционалното разделяне на дейностите по стандартизация, сертифициране и контрол на пазара е формално налице, не е ясно как това работи на практика и кога ще бъде въведено, за да осигури подходяща независима административна правоспособност. Създаването на ефективна мрежа от сертифициращи органи и лаборатории трябва да бъде насърчено. Премахването на гранични и предварителни контроли изисква засилено контролиране на пазара, което все още остава слабо и което не е напълно въведено вследствие висящото одобрение на директивите за Новия Подход. Все още е необходима работа за превръщането на Българската Акредитивна Служба – създадена като независима агенция в Министерство на икономиката – на пълноправен член на ЕА. Комитетът по стандартизация и метрология ще бъде Националната база за запитване (НБЗ), която ще отговаря за известяването на националните технически правила на Комисията.

По отношение на предпазните контроли на външните граници, България все още се нуждае от установяването на подходяща инфраструктура за митнически и пазарен контрол, както и постигане на ефективно административно сътрудничество между компетентните органи.

В областта на публичните поръчки законодателството е частично в съответствие с *acquis* и са необходими серия от поправки, включително ясни правила за юридическите обезщетения за неуспешните кандидати. Необходима е значителна работа за постигане на пълното и правилно прилагане от законите от засегнатите власти в цялата страна. Административната правоспособност на Дирекцията, отговаряща за публичните поръчки трябва да бъде засилена, за да се осигурят ефективни практически резултати.

Глава 2: Свободно движение на хора

България постигна скромна напредък в тази област от датата на последни Редовен Доклад.

В областта за взаимно признаване на професионалните квалификации, бе постигнат по-нататъшен прогрес с промените на Закона за национално образование, Закона за висшето образование и Закона за повишаване на професионалната квалификация. Тези закони освен всичко останало целят насърчаването на свободата при извършването на услуги от страна на регулираните професии. В допълнение Закона за адвокатите бе променен, за да позволи на адвокатите, които не са български граждани, да практикуват. Все пак този Закон не може да бъде считан, като транспозиране на съответните Директиви, тъй като изглежда, че

възможността за практикуване от страна на лице, което не е българин е свързана със споразумение за реципрочност на правителствено равнище.

Беше постигнат прогрес в хармонизирането с *acquis* във връзка с гражданските права основно с промените на Закона за гражданските права и Закона за чужденците. По нататъшното хармонизиране по отношение на правата на студентите по Закона за висшето образование означава, че сега чужденците могат да кандидатстват във висши учебни заведения ако имат дипломи, които им позволяват да имат достъп до висши учебни заведения в страната, в която е издадена съответната диплома. Все пак тези промени не премахват дискредитиращата практика за прилагане на по-високи учебни такси за студентите от Европейския Съюз.

По отношение на свободното придвижване на работници България има двустранно споразумение с Германия за работещите в хотели и катеринг, което влезе в сила през септември 1999г. и споразумение с Чехия, което бе сключено през декември 1999г. В областта на координиране на социалното осигуряване, България продължава със своите усилия за установяване на необходимите административни структури.

Обща оценка

Като цяло транспонирането напредва, но е необходимо неговото поддържане, за да се осигури, няма условия в Българското законодателство които да противоречат на законите на Общността, особено по отношение на изискванията за националност, местоживееене или език. В случая от областта за взаимно признаване е необходима още работа по отношение на архитектите и здравните работници. Освен това съществува известно препокриване между академичното и професионално признаване. По отношение на гражданските права е необходимо по-нататъшно хармонизиране особено по отношение на събирането на семейства.

В областта на свободно придвижване на работници, трябва да бъдат създадени правила във връзка с разрешителните за работа и правото на работа на хора със свободни професии.

По отношение на администрацията и междуведомственото координиране съществува нужда от установяване и засилване на правомощията във всички засегнати области.

Трябва да бъдат предприети мерки за засилване на услугите за публично наемане във връзка с бъдещото участие в мрежата EURES, като се постави особено ударение на езиковото обучение на персонала.

Глава 3: Свобода за предоставяне на услуги

България продължи да отбелязва напредък в тази област от датата на последния Редовен Доклад.

Свободата на учредяване и свободата за предоставяне на услуги бе постигнат напредък с хармонизиране с *acquis* посредством Закона за потребителите и Правилата за търговия по отношение на търговците, които влязоха в сила през 1999г. Този закон обаче изисква установяването на резидентите в България, което възпрепятства свободното предоставяне на услуги.

В областта на предоставяне на финансови услуги България отбеляза добър напредък. Бяха приети нови наредби в областта на банковия сектор. Процедурите за издаване на разрешителни за извършване на банкова дейност бяха публикувани през февруари 2000г., а наредбата за наблюдение и контрол на големи експозиции през ноември 1999г. През юни 2000г. бяха издадени правилата за консолидиран контрол, които са в съответствие със съответния *acquis* в тези области. Цялата тази законодателна база даде възможност на отделите за контрол на Централната Банка допълнителни правомощия и увеличи юридическите възможности за действие. Прогресът в застрахователния сектор включва въвеждането на законова рамка във връзка с годишните отчети за застраховките, застрахователните агенти и брокери, както и ревизиране на правилата за моторните превозни средства. В областта на инвестиционните услуги и пазарите на ценни книжа, въвеждането на Закона за публичното предлагане през януари 2000г. доведе до значително хармонизиране с *acquis* в тази сфера.

Не се отчитат развития по отношение на личните данни и свободното движение на тези данни.

По отношение на информационното общество, не се отбелязват законодателни промени откакто Министерският Съвет прие Стратегия за развитие на информационното общество през октомври 1999г., която очерта основната визия и институционалните структури за изработването на законова база в това отношение съответстваща на *acquis*.

Обща оценка

Докато България отбеляза като цяло значителен прогрес в хармонизиране на своето законодателство с *acquis* в тази област, все още е необходим по-нататъшен напредък. По отношение на свободата за учредяване и свободата за предоставяне на услуги са необходими някои промени във връзка юридическата защита на дизайна и биотехнологичните открития. В сферата на финансовите услуги, застрахователният сектор се нуждае от допълнителни мерки за моторните превозни средства, докато в сферата на ценните книжа е необходим механизъм за защита на инвеститора.

Препоръката на ЕС за защита на данните все още трябва да бъде въведена в българското законодателство чрез отделен нормативен акт.

Законовата рамка, свързана с Информационното общество все още трябва да бъде развита и въведена в действие. Също така България трябва да приеме и въведе законодателство, свързано с рамката на Общността за електронен подпис.

По отношение на институционалното устройство, основно трябва да се постави акцент на застрахователния сектор, за който изглежда необходимо създаването на по-силен и независим регулативен орган.

Глава 4: Свободно движение на капитали

От последния Доклад България постигна значителен напредък в либерализирането на капиталовите потоци с приемането на два нови закона, Закона за валутните сделки и Закона за публичното предлагане на ценни книжа, които влязоха в сила от януари 2000г.

В областта на капиталовите потоци и плащания най-важното събитие бе влизането в сила на Закона за валутните сделки, възприемащ общия принцип, че всички трансакции между резиденти и нерезиденти могат да бъдат свободно извършвани освен ако не бъде предвидено друго в Закона. Само ограничен брой трансакции между резиденти и нерезиденти трябва да бъдат регистрирани в Българска Народна Банка преди тяхното извършване. От своя страна Банката трябва да излезе с решение във връзка с молбата на искателя в рамките на десет дни. Изискването на регистрация все пак се отхвърля в няколко определени случая. Вносът на национална и чужда валута в брой от страна на резиденти и нерезиденти е свободен, докато износът на суми над 20 000 лева или тяхната равностойност в чужда валута изисква разрешение от Банката. Все пак основното ограничение върху капиталовите потоци, което остава в сила засяга придобиването на земя от чужденци, което се забранява от Конституцията. Тази забрана не се отнася до юридически лица с чуждо участие, които са регистрирани в България, тъй като според закона те се считат за български юридически лица независимо от размера на чуждото участие.

Българската Национална Банка и Министерство на Финансите са органите които са отговорни за налагането в сила на Закона за валутните сделки. Бяха извършени някои институционални промени с цел улесняване въвеждането на новия Закон.

Законът за публичното предлагане на ценни книжа, който определя всички изисквания за действията на участниците на пазара, се отнася в еднаква степен както към местните, така и към чуждите лица. Освен това този Закон изрично допуска предлагането на чужди ценни книжа на българския капиталов пазар.

Промяната на Наредбата на Българската Национална Банка на заплащанията, приета през юли 2000г. е свързана с въвеждането на модерна инфраструктура на плащането. Отбелязан е незначителен прогрес във връзка с хармонизирането с *acquis* по отношение на трансграничното кредитиране. Бюрото за финансово разузнаване (БФР) на което бе възложено въвеждането на законодателството от 1998г. за прането на пари и което преди това бе дирекция в рамките на Министерство на Финансите, се реструктурира в Агенция като независима административна структура, отговорна пред Министерство на Финансите с цел засилване на нейната независимост и ефективност. Дирекцията за специален контрол на Българска Народна Банка – подпомагаща дейността на БФР – предприе организационни мерки, включващи инспекции на банковата система във връзка със спазването на Закона за прането на пари.

Обща оценка

България вече постигна съществен напредък по пътя на хармонизиране с *acquis* за капиталовите потоци. Въпреки че съществува известна несигурност по отношение на режима, основните проблеми, които стоят са свързани с конституционната забрана за покупката на земя от чужденци.

Въвеждането на новия закон за валутните сделки изисква модернизирането и засилването на настоящата административна рамка.

България започна първоначалните действия по модернизиране на своята инфраструктура за плащанията. Все пак е необходима значителна работа за хармонизирането и въвеждането на *acquis* по отношение на системите за плащане и сетълмент с ценни книжа.

В сферата за прането на пари постигнатите дотук резултати от БФР са ограничени, основно поради многото слабости в съществуващото законодателство. Тези слабости трябва да бъдат отстранени, за да може БФР да изпълни напълно своята роля. В този аспект е необходимо по-нататъшно засилване на Българска Народна Банка. Съществуващото законодателство е прието твърде отскоро, за да е възможно адекватна оценка на необходимите мерки.

Глава 5: Фирмено законодателство

Изминалата година отбеляза по-нататъшен прогрес в хармонизирането на българското законодателство с *acquis*.

По отношение на фирменото законодателство през изминалата година не бяха приети нови нормативни актове.

В областта за защита на интелектуалната собственост ново законодателство, въвеждащо авторското право и запазена търговска марка бяха приети през 2000г. Това подобри хармонизирането с *acquis*. То също така съдържа отделни условия с трансгранично действие.

Общите изисквания на *acquis* по отношение защитата за интелектуална собственост бяха до голяма степен хармонизирани през 2000 г. с приемането на закон за индустриалните дизайни. Все още се очаква нормативната база за издаването на сертификати за допълнителна защита на фармацевтични и фитосанитарни продукти.

Обща оценка

Българското законодателство в сферата на фирмените закони, счетоводните закони, индустриалната и интелектуалната собственост е в голяма степен в съответствие с *acquis* въпреки че остават някои непълноти.

Фирменото законодателство е до голяма степен в съответствие с *acquis*. Търговския закон трябва да бъде променен, за да въведе изискванията за 1, 2, 11 и 12 директиви на Фирмения закон. Необходими са по-нататъшни промени по отношение сливането и разделянето на компании, което да осигури съответствие с 3 и 6 директиви.

Законодателството за интелектуалната собственост е до голяма степен в съответствие с *acquis*, доколкото се касае до авторското право и свързаните с него права, независимо че е необходимо по-нататъшно хармонизиране на базите данни *sui generis* и софтуерната защита.

Разпоредбите на Гражданско-процесуалния кодекс (ГПК) са частично в съответствие с Конвенцията от Лугано, но пълното приемане на Конвенцията ще изисква промяна на българското процесуално законодателство, в частност на ГПК.

По отношение на административните правомощия, основните органи остават съдилищата (фирменото законодателство), полицията, митниците, Министерство на културата и Службата по патентите (правата за индустриална и интелектуална собственост), както и Министерство на финансите и Българска Народна Банка (счетоводните закони).

Главното предизвикателство сега е да се засилят органите, които са отговорни за спазването на законите, така че те да се спазват точно и навреме. Особено внимание трябва да се обърне на засилване ефективността на административните и юридически органи, особено по отношение налагането на засилена координация между тях.

Независимо, че новият Закон за авторското право съдържа определени условия за трансгранично изпълнение, необходимо е разработването на допълнителна законова база на процедурата по граничен контрол. Независимо, че България постигна значителен напредък в борбата с вътрешното CD пиратство, необходимо е по-нататъшно намаляване на броя на пиратските дискове чрез стриктен контрол на вноса на стоки. Трябва да се отдели специално внимание на засилването на административните и юридически правомощия за осигуряване на ефективното спазване на законите. България трябва да остане бдителна по отношение на вътрешния пазар във връзка с възможностите за пиратско производство (аудио и видеокасети).

Също така в областта на индустриалната собственост е необходимо хармонизирано особено под формата на въвеждане на допълнителни сертификати. Спазването на закона за индустриалната собственост остава обект на загриженост.

Глава 6: Политика за защита на конкуренцията

От датата на последния Редовен Доклад, България постигна известен напредък в тази сфера, но постиженията на държавния контрол останаха недостатъчни.

В сферата на анти-тръстовото законодателство, Комисията за защита на конкуренцията (КЗК) реорганизира вътрешната си структура през май 2000г., като въведе нови правила за Организация и Процедура. Броят на икономистите и юристите бе увеличен от 39 на 50.

КЗК прие 132 решения през 1999г., от които 63% свързани с нечестна конкуренция, 15% свързани с неправомерно използване на доминиращо положение, 13% свързани с контрол на сливанията и 8% с договорни и съвместни действия. Важно развитие е увеличаване броя на известията при сливане.

Необходимо е юридическата система да бъде в по-голяма степен способна да действа по делата, свързани със защита на конкуренцията. Решенията на КЗК могат да бъдат обжалвани Висшия Административен Съд, но този орган действа бавно и не изглежда достатъчно оборудван да разглежда досиетата за защита на конкуренцията. През 1999г. Съдът се е произнесъл само по 11 от 50 обжалвания на решения на КЗК.

Наблюдението върху държавните помощи бе разделено от контрола на държавните помощи. Наблюдението върху държавните помощи е главно в прерогативите на Министерство на финансите, докато контрола на държавните помощи е отговорност на КЗК. Между двете ведомства е подписан Меморандум за разбирателство и сътрудничество през септември 1999г., но изглежда че практическите трудности продължават.

КЗК не въведа в значителна степен контролните си механизми: през юли 2000г. тя обяви, че предприема две собствени инициативи по дела за държавни помощи.

Годишният доклад за държавните помощи от 1999г бе предаден на Европейската Комисия през юли 2000г. Забелязва се значително подобряване в качеството на доклада в сравнение

с предишните години. Той до голяма степен изпълнява изискванията за прозрачност във връзка член 64 на Договора за Европа, независимо, че е необходима по-голяма яснота по отношение на държавните помощи във финансовия, корабостроителния и стоманения сектори.

Обща оценка

България трябва да предприеме по-нататъшни усилия за завършването на *acquis* на ЕС. Що се касае до анти-тръстовото законодателство, нормативната база на България е до голяма степен в съответствие с *acquis*. Необходимо е по-нататъшно хармонизиране, особено във връзка с развитието на *acquis* за вертикалните ограничения. По отношение на административните правомощия, независимата Комисия за защита на конкуренцията (КЗК) органът за въвеждането на налагането на политиката за защита на конкуренцията. КЗК притежава широки права за разследване и е разгледала голям брой дела, увеличавайки общественото разбиране за ролята на политиката за защита на конкуренцията. Главното предизвикателство сега е да прилага и ефективно да налага анти-тръстовите правила, съсредоточавайки се върху най-сериозните ограничавания на конкуренцията.

По отношение на държавните помощи, България е все още в начална фаза на развиване и прилагане на юридическата рамка и контролната система за държавните помощи и не може да бъде считано, че е постигнато съответствие с *acquis*. Широката законова рамка е налице в Закона за защита на конкуренцията но липсва съответното правилно прилагане. Изясняване на отговорностите на отделните органи с цел да се осигури ефективно наблюдение и контрол на директните и индиректните държавни помощи както на национално, така и на регионално ниво трябва да бъде определено като бъдещ приоритет.

КЗК все още не е определила ясно кога и по какъв начин ще бъдат хармонизирани старите мерки за подпомагане (т.е. онези случаи, където помощи продължават да бъдат давани и които съществуваша преди приемането на член 20 от Закона за защита на конкуренцията) с *acquis*.

Въведена беше система за оповестяване на държавните помощи, като се използваха форми, идентични на тези използвани от Европейската Комисия. Все пак степента, до която КЗК фактически получава известия по систематичен начин от всички проекти за държавна помощ на държавно и регионално ниво е неясна. При липсата на ясна система, КЗК изглежда в невъзможност да разреши, забрани или наложи условия на проектите за държавна помощ в съответствие с *acquis*.

Във връзка със задължението за въвеждането на ясен списък с държавни помощи, България опресни списъка си от 1996г., за да покрие периода от 1996 – 1998г. Вместо да използва такива периодични допълвания, системата трябва да бъде систематично актуализирана, като се предоставя информация за всички помощи, която да може да бъде получена по всяко време от база данни.

Карти с регионалните помощи трябва да бъдат въведени с ясна диференциация на нивата на интензивност на помощта според сериозността на регионалните проблеми, които се решават, след консултация с Европейската Комисия.

Много от недостатъците на наблюдаването и контролирането на държавните помощи се дължи на липсата на административни правомощия. В КЗК едва от скоро бе назначен

директор на отдела за държавните помощи, докато само един човек бе определен за водене и следене на случаите на държавна помощ. Отделът в Министерство на финансите за държавните помощи е съставен едва от 4 души и възможностите му да определят политиката, дори и в рамките на самото министерство, е значително ограничена.

Глава 7: Селско стопанство

От последния Редовен Доклад, България постигна значителен напредък за приближаване на законодателството си, особено в областта на винарския и зърнения сектори.

Селското стопанство в България заема 17.3% от БВП през 1999г., в сравнение с 21.1% през 1998г¹. Заетостта в селското и горското стопанство се повиши съвсем малко през последния отчетен период, за да достигне 26.6% от общата заетост за 1999г., сравнено с 24.7% през 1998г².

През 1999г. вносът на ЕС на селскостопански продукти с произход от България се увеличи с 10% на 246.4 милиона евро. Износът на ЕС за България се намали с 21% на 139.4 милиона евро, като положителното търговско салдо възлезе на 107 милиона евро в сравнение с 48.6 милиона през 1998г³. Най-важните продуктови групи по отношение на вноса на ЕС (76.8%) от България са алкохолните напитки и слънчогледови семена. Що се касае до износа на ЕС за България, най-важните продукти са месо и месна карантия. Износът на вино от България представлява приблизително една трета от целия селскостопански износ на страната.

През май 2000г. бяха приключени преговорите за по-нататъшно либерализиране на двустранната търговия с ЕС, като споразумението влезе в сила от 1 юли 2000г. чрез автономни мерки. В следствие на това две трети от вноса на селскостопански продукти за ЕС не се облагат с мита (вж. също така частта за двустранни отношения).

Делът на хранително-вкусовата промишленост в БВП се повиши слабо от 4%⁴ от БВП през 1999г. Свърх капацитетът продължава да бъде проблем, като в момента оценките сочат, че индустрията използва около 40% от своите мощности. Около 75.8% от дълготрайните материални активи са приватизирани. Инвестициите в хранително-вкусовата промишленост представляват 30% от общите чужди инвестиции в България.

В своята осъвременена правителствена програма за 2001г. Министерството на горското стопанство и горите (МССГ) определя като основни приоритети стимулирането на частното предприемачество в селското стопанство, отпускането на кредити, развитие на селото

¹ Източникът за всички статистически показатели е EUROSTAT, освен ако не е указано друго

² За да се подобри сравнимостта, представените показатели за заетост са дефинирани според критериите на Преглед на Работната Ръка (ППР). Селскостопанската заетост се дефинира от ППР, като икономически активни лица, които печелят значителна част от своите доходи от селско стопанство. Селскостопанският ценз, който преди беше източник за заетост в много страни отчиташе всички лица, които номинално са заети в дадена ферма. Ето защо са налице значителни между предишните и настоящите числа. По-пълна информация може да се получи от безплатното издание на EUROSTAT “Обзор на пазара на заетостта и работната ръка за Централно Европейските страни” от магазините на EUROSTAT.

³ Дефиниции за селскостопанските стоки от Договора на Уругвайския кръг, като числата за взети от EUROSTAT COMEXT (вж. селско стопанство в Европейския Съюз – статистическа и икономическа информация за 1999г., стр. 36 за дефиниции на продуктите.

⁴ Източник – Български национален план за развитие на селското стопанство и селото 2000 – 2006г.

включително и с използването на средства по програмата SAPARD на ЕС според българския национален план за развитие на селското стопанство и селото 2000 – 2006г. и хармонизирането на българското законодателство със стандартите на ЕС.

Към МССГ бе създадена Национална съветническа служба за селското стопанство (НССС). Тя включва седалище в София и 28 регионални представителства. Службата предоставя подкрепа, експертиза и консултации на фермерите и осигурява тясна връзка между изследователската дейност, задачите на селскостопанската политика и селскостопанските дейности.

През април 2000г. Народното Събрание прие Закон за кадастъра и регистриране на собствеността. Този закон позволява създаването и администрирането на единен кадастър и регистър на собствеността. Бе създадена Агенция за кадастъра към Министерството за регионалното развитие и публичните дейности. По отношение на поземлената реформа, 98% от селскостопанската земя е частна собственост, като за останалите 2% се водят съдебни спорове. Връщането на горите се провежда понастоящем. МССГ създаде информационна система за пазара на земята в края на 1999г. Пазарът на земя все още не е развит и банките не приемат земята като обезпечение. Конституционната забрана за придобиване на недвижима собственост (вкл. земя) от чужденци по директен начин остава, но 100% чуждестранни фирми регистрирани в България могат да купуват недвижима собственост и земя, включително и селскостопанска земя.

Хоризонтални въпроси

От последния Редовен Доклад, Министерският Съвет прие Национален план за развитие на селското стопанство и селото за 2000 – 2006г. (НПРССС) и повери неговото изпълнение на Министерството на селското стопанство и горите. Главните цели на плана са в две насоки: 1) Повишаване ефективността на селскостопанското производство и насърчаване на конкурентноспособния хранително-вкусов сектор чрез по-добра пазарна и технологична инфраструктура и политика за стратегически инвестиции, целящи в крайна сметка достигането на стандартите на ЕС; 2) Значително селскостопанско развитие в съответствие с най-добрите практики за защита на околната среда чрез въвеждане на алтернативна заетост, диверсификация на икономическата дейност и създаването на необходимата инфраструктура. Това от своя страна ще доведе до подобряване на жизнения стандарт на селските общини, ще генерира по-справедлив доход и ще открие възможности за заетост. Планът SAPARD бе формално одобрен от Европейската Комисия.

Законът за кооперативите бе публикуван през 1999г., където се дефинира кооператива като доброволно сдружение на физически лица, с различен капитал и брой членове, който извършва търговска дейност на базата на взаимна помощ и сътрудничество. Кооперативът може да използва селскостопанската земя на своите членове само в рамките на договора за лизинг или наемане.

Беше постигнат добър прогрес в хармонизирането на агро-статистиката и процедурите за статистическо отчитане на основните реколти и използването на земята в съответствие с изискванията на ЕС. Бе проведено проучване за структурите на стопанствата, тест който ще бъде повторен през 2000г. Структурите, които отговарят за подготовката на агро-статистиката са подчинени на МССГ и имат нужда да бъдат подкрепени, за да продължат съществуването си.

По отношение на органичното фермерство България прие законова рамка през август 1999г., но тя все още не е въведена на практика.

Обществени пазарни организации

В сектора на зърнените храни бяха приети законови актове за лицензирането на складове, за управлението на Зърнения компенсаторен фонд и на новите организационни правила на Националната Служба за зърното. Тези правила спомогнаха за създаването на административни правомощия, необходими за упражняването на контрол върху вътрешния зърнен пазар.

Влиза в сила нов Закон за виното и спиртните напитки. Впоследствие през април 2000г. бяха приети пет Разпоредби за производството, качеството, лицензирането и търговското представяне на вината и спиртните напитки. Основните административни структури (Службата за лозята и вината като държавен контролен орган към МССГ и Националните камари за лозята и вината) бяха създадени и бе назначен основния персонал).

Законът за кадастъра на лозята влезе в сила през януари 2000г., като второстепенните нормативни актове се подготвят.

МССГ работи върху стратегия за подготовката на България за кандидатстване за Политиката за общо селско стопанство (ПОСС). Подготвят се подробни проучвания за механизмите на някои ключови разпоредби за общия пазар (мляко и млечни продукти, плодове и зеленчуци и зърнени храни). Тези проучвания ще използват анализи за разходите и приходите, за да идентифицират възможностите и да предложат планове за постепенното въвеждане на селскостопанския *acquis*, както и на механизмите и практиките, които ще създадат благоприятни икономически условия. Тези изследвания трябва да препоръчат кое е най-доброто за подготовката на България за приемането.

МССГ определи за значителен приоритет развитието на политика за поддържане и засилване ролята на групите и организациите на производителите във връзка с въвеждането на свързаните с ПОСС мерки. Тези мерки се подготвят понастоящем, за да положат критериите на ЕС за признаване на групите на селскостопанските производители и наредбите, които трябва да подкрепят асоциациите на производителите при изпълнението на изискванията на ЕС.

Развитие на селото и горското стопанство

От последния Доклад бе завършена първата фаза от структурната реформа в горското стопанство. Институциите, отговорни за въвеждането на Закона за горите бяха създадени. Националният съвет за горите извършва държавното управление на горското стопанство и свързаните с това дейности. Новите закони за реституция на горите изисква тяхното връщане да стане на техните законни собственици и до настоящия момент около 56% от горското стопанство е било изискано от бившите собственици или техните наследници. Първите решения за връщане на горите на частните собственици бе издадено през април 2000г. Българската горска камара, създадена през 1998г. и имаща за цел да представлява и защитава интересите на частните собственици на гори, бе допусната за член със статус на наблюдател на Конфедерацията на Частните европейски собственици на гори. Камарата оказва практическа помощ и обучава бъдещите собственици на гори и насърчава

създаването на горски кооперативи, тъй като преобладават малки собственици със средно притежание от 0.3 ха.

Бе подготвен Кодекс за Добрите селскостопански практики, който определя минималните задължения, за да бъдат фермерите подходящи за мерките на SAPARD за "развитие на практики и дейности, които запазват околната среда".

Ветеринарни и фитосанитарни въпроси

Приближаването на законодателството във ветеринарния сектор напредва добре с приемането на второстепенното законодателство, необходимо за Закона за ветеринарната дейност (публикуван през май 1999г.) и приемането на Разпоредбите, касаещи главно минималните изисквания за благополучие на животните, контрола на африканската треска по свинете, ветеринарните санитарни мерки за профилактика и ветеринарните изисквания и контрол на пазара на едро на животински и рибни продукти, както и на ветеринарните санитарни и хигиенни изисквания за заводските съдове, обработващи риба и рибни продукти. По-нататъшната законодателна работа продължава и ще бъде фокусирана върху обработката на животински отпадъци и остатъци.

През април 2000г. Националната ветеринарна служба (НВС) започна проучване на всички месо-преработващи предприятия, което ще определи нивото на тяхното съответствие със законодателството и ще постави крайни срокове за изпълняване на изискванията.

НВС предприе също така и мерки за подобряване на епидемиологичния контрол на екзотични заболявания, като подготви годишни профилактични програми, които включват годишно въвеждане на програми за наблюдение на някои екзотични заболявания по границата с Турция, диагностични тестове за волска туберкулоза, яйчна бруцелоза, волска левкоза, класическа треска по свинете, птичи грип и заразята от НюКасъл, както и задължителни ваксинации срещу антракс, класическа треска по свинете и заразята от НюКасъл. Създадени бяха структури за увеличен епизотичен контрол в рисковите райони.

Благоустройството на животните бе включено във Ветеринарния Закон. Регионалните животински здравни служби бяха оторизирани да извършват контрол в това отношение. Въвеждането на изискванията е важен въпрос поради липсата на финансови средства от страна на фермерите за необходимите специфични инвестиции.

През септември 2000г. влезе в сила Закон за животновъдството, който полага основите за постоянно развитие на животновъдството, ефективното отглеждане на добитък и запазване на поддържане на националната гено-банка, както и осигуряване на законова рамка за въвеждането на стандартите на ЕС. Законът въвежда изискванията на ЕС, касаещи признаването на животновъдни асоциации, които създават или поддържат стадните книжа за чистокръвните животни за разплод.

По отношение на административните правомощия, НВС поема своята дейност и постоянно се подобрява в резултат на въвеждането на ново законодателство и икономически предпоставки (забрана за експорт, конкуренция от чуждестранни фирми). Все пак много остава да бъде направено в областта на обучение на децентрализирания персонал за постигането на ветеринарни / хигиенни стандарти за контрол и благополучие на животните. Необходимо е обучение на индустрията за създаването на нейни собствени контролни механизми и постигането на съответствие с разпоредбите на ЕС.

Към НВС бе създаден Отдел, която е отговорна за идентификация и регистрация на животните. Голямото мнозинство преживни животни в страната и всички малки преживни животни по границата с Турция са регистрирани и им се слагат пломби на ушите. Хардуерът, който е необходим за информационната система е вече инсталиран в 12 гранични района в страната. Скоро ще започне въвеждането на данни в тази информационна система. В процес на подготовка и въвеждане са Системата за известие на заболявания сред животните (ADNS) и ANIMO. Бе одобрена обща политика за проверка по граничните постове и бе одобрен план за модернизирането на пункта Капитан Андреево (основна точка за пресичане на границата с Турция). По граничните инспекционни пунктове се извършва по-строг контрол за нелегален внос на животински продукти.

Беше основана междуинституционална Комисия по млякото, която е с регионални разклонения, позволяващи проверки по веригата за производство на мляко. В резултат на това бяха затворени около 187 млекопреработвателни предприятия (предимно дребно производство). В момента се въвеждат пет програми за контрол на вредни остатъци (в червеното месо, бялото месо, риба, мляко и мед).

Националната служба за селекция и репродукция беше включена в административната структура на Националната ветеринарна служба като дирекция с името "Дирекция по контрол на развъждането". Въпреки че Националната справочна лаборатория на НВС е създадена, извършените анализи не могат да се считат за надеждни поради факта, че се извършва недостатъчен качествен контрол и няма достатъчно валидни данни. Понастоящем се въвеждат паспорти за отделните растения и се създава регистър за производителите и вносителите на растения и растителни продукти. Тези юридически и административни действия прилагат някои ключови директиви и наредби на ЕС.

Законът за храненето, приет през септември 1999г., цели да запази и подобри животинската продуктивност, да осигури използването на качествени храни и да наложи законовата рамка за въвеждането на други стандарти в българското законодателство. Този закон определя условията за производство, циркулиране, внос, износ и използване на продукти и субстанции, които са предназначени за животинско консумиране и създава Дирекция за хранителния контрол към Националната зърнена служба. Службата включва 7 регионални офиси и лаборатории, 3 от които са акредитирани. Заповедта за регистриране на производителите на храни за животни бе приет през октомври 1999г., но съответните административни структури все още не са изградени.

Националната служба за защита на растенията, карантина и агрохимия (НСЗРКА) покрива всички административни нужди на България да изпълни изискванията на ЕС в сферите на растително здраве, въпреки че е необходимо по-нататъшно подобряване качеството на работната ръка и на оборудването на лабораториите по граничните пунктове. В последната година работата на НСЗРКА бе подобрена чрез набавяне на съответното оборудване в някои от лабораториите.

Бе създадена Изпълнителна агенция за тестване на разнородностите, проверки и контрол на семената. Агенцията координира Дирекцията за контрол на разнородностите (тестването на нови растителни видове и записването им в Националния списък на разнородностите) и Дирекцията за полева проверка и контрол на семената (сертифициране на семената и въвеждането на маркетингови правила). Първият етап от реструктурирането на втората дирекция бе завършен и броят на нейните регионални структури бе намален от 26 на 21. О

станциите за тестване на разновидностите 9 са държавни, 12 са приватизирани и 11 са в процес на приватизация.

Обща оценка

България постигна общо добър напредък по пътя си на приближаване на своето законодателство особено във винарския и зърнения сектори. Все пак са необходими още усилия за решаване на липсата на капитал и инвестиции в селското стопанство в частния сектор.

Връщането на земята е пред приключване и приемането на Закон за кадастъра е постижение. Все пак независимо от приемането на законодателство и създаването на административни структури, функционирането на прозрачен пазар на земята все още не е факт и банките все още не приемат земята като обезпечение. Трябва да бъде направено още много за изграждането и завършването на единен кадастър и административните структури трябва да станат оперативни. Все още е необходимо подобрение на законите и развитие на адекватна и прозрачна административна система.

Подготовката на селскостопанска статистика според изискванията на ЕС напредва добре чрез Плана за развитие на селскостопанската статистика за периода 1997 – 2002г. в съответствие със стандартите на ЕС.

По отношение на обществените пазарни организации, България се нуждае от по-нататъшна промяна на селскостопанската си политика, за да отговаря на ОСП. Изводите за мерките, които трябва да бъдат предприети за изпълнение на стандартите на ЕС ще бъдат направени на базата на изследвания.

Връщането на горите продължава. Заповедта от август 1999г., указваща правилата за органично производство на селскостопански продукти е понастоящем единствената основа за мерки за запазване на околната среда.

По отношение на ветеринарните и фитосанитарните въпроси бе постигнат значителен напредък в приемането на законодателството в отделните сектори, но капацитетът за тяхното прилагане на практика остава сериозен проблем. Ветеринарните и фитосанитарните лаборатории се нуждаят от допълнително оборудване и обучение. Идентифицирането и регистрирането на животните напредва, но идентификационната система трябва да бъде подобрена, за да осигури подобряване на хигиенните изисквания в кланиците и фабриките за преработка, които са изработени, но все още не са въведени. Ветеринарните служби по инспекцията трябва да бъдат засилени и допълнително обучени, особено на регионално ниво. Трябва да бъде въведено законодателство за благоденствието на животните.

Глава 8: Риболов

България отбеляза известен напредък в тази област от последния Редовен Доклад.

По отношение на пазарната политика, през април 2000г. бяха приети заповеди за ветеринарно-санитарните и хигиенни изисквания за производството и пазарната продажба на риболовни продукти, както и за минималните хигиенни норми, приложими за риболовни продукти, които се обработва и складира на бордовете на определени съдове. Тези

заповеди са в съответствие с *acquis*. Националният план за селско стопанство и за развитието на селото (2000 – 2006г.), който бе засегнат в главата за селско стопанство също покрива работата за постигане на изискванията и стандартите на ЕС за производство, обработка и продажба на риболовните продукти.

През 1999г. оборудването на изследователските институти бе подобро. Беше предоставено оборудване на лабораториите на Института за рибни ресурси във Варна, Института за развъждане на сладководна риба в Пловдив, риболовните секции в Националния ветеринарен институт и Отдела за рибно развъждане и хидро-биология на Софийския държавен университет. Вече функционира лаборатория за генетични тестове в Института за рибни ресурси във Варна.

По отношение на структурните действия (включително регистрация на флота) и държавните помощи, българската държава не предоставя финансова помощ на сектора, освен ограничени помощи за целите на запазване на националното богатство. Реструктурирането на сектора се извършва главно по пътя на приватизацията. Държавният фонд за селско стопанство бе задължен да управлява бъдещите помощи за риболовния сектор, но се нуждае от достатъчно оборудване и обучение за извършването на тези функции, които са в съответствие с изискванията за структурни действия на ЕС.

Системата за регистрация на риболовния флот не отговаря на изискванията на Общата риболовна политика (ОРП) и трябва да бъде реформирана. Риболовните съдове се регистрират в общия Държавен корабен регистър (в Морската администрация на Министерство на транспорта и комуникациите). Регистрацията се подновява всяка година и се проверява от Държавния корабен инспекторат. Започна работа за функционирането на този регистър на риболовните съдове съгласно изискванията на ЕС.

По отношение на административните правомощия Държавния риболовен инспекторат бе заменен с Национална служба по риболова и аквакултурите (НСРА) през май 2000г.

Обща оценка

Необходима е значителна работа, за да може България да приеме Общата Риболовна Политика (ОРП). Това особено се отнася до по-нататъшното адаптиране на законовата рамка, извършването на административна реформа, реструктурирането на органите за инспекция и контрол и създаването на регистър на риболовните съдове в съответствие с Общата Риболовна Политика.

Понастоящем българското законодателство е само частично в съответствие с *acquis communautaire*. Извършва се значителна работа в тази насока и новият Закон за риболова и аква културата, който се обсъжда в Народното Събрание ще отбележи важна крачка напред във въвеждането на изискванията на ЕС в този сектор.

Понастоящем няма пазарна интервенция на риболовния пазар в България. Няма държавни помощи за подобряването на условията на транспорт и съхраняване. Липсва постоянна пазарна информация (включително за цените). Съществуват Български организации на риболовците и рибопроизводителите и асоциации за риболов и аквакултури, но те са слаби. В момента се провежда изследване за търсенето на риба и рибни продукти.

Системата за регистриране на риболовния флот не отговаря на изискванията на ОРП и трябва да бъде реформирана. Рибарските съдове се регистрират в общия Държавен корабен регистър към Министерство на транспорта и комуникациите.

Настоящите български административни структури в риболовни сектор не са в състояние да се справят с изискванията за въвеждането на *acquis*. Работата по този въпрос започна съвсем скоро, но е необходимо значително подобрене на техническия капацитет и човешките ресурси, за да се постигне съответствие с *acquis*.

Глава 9: Транспортна политика

България постигна обещаващ напредък в сравнение с предишните години на хармонизиране на своето законодателство с *acquis*. България прие крайния доклад за Необходимостта от оценка на транспортната инфраструктура (TINA) през октомври 1999г.; това трябва да бъде основата за свързването на трансевропейските мрежи към България. На тази база българските власти са изработили средносрочна инвестиционна програма за развитието на национална транспортна инфраструктура и Стратегия за транспортния сектор 2000 – 2006г., която определя проектите приоритети инвестиционните разходи, свързани с паневропейските транспортни коридори. Беше разрешен дълго обсъждания въпрос с Румъния за втори мост на река Дунав, като през февруари 2000г. бе постигнато споразумение между България и Румъния за неговото място. През юни 2000г. бе постигнато техническа договореност за финансирането, организацията и дизайна на проекта. Решаването на този въпрос бе до голяма степен постигнато въз основа на процеса за Пакта за стабилност.

В допълнение към Закона за пътния транспорт, който влезе в сила през септември 1999г., през април 2000г. бе приет нов Закон, регулиращ собствеността, експлоатирането, управлението, строителството и поддръжката на пътната инфраструктура. В рамката на Закона за пътното движение от 1999г. през последната година бяха създадени много вторични законови актове, свързани с *acquis* за безопасността на движението, квалификацията на водачите, тестване на пътищата за превозни средства, регистрация и статистика. Трябва да бъде отбелязано, че България не отговаря на изискванията на ЕС за теглото на камионите, тъй като изисква по-ниски лимити за теглото при оста и за по-ниско общо тегло в сравнение с тези на ЕС. През януари 2000г. Администрацията за пътен транспорт беше реорганизирана. Беше създадена междуведомствена Комисия безопасност на пътния транспорт, чиято цел е да координира действията между органите в тази сфера.

След няколко години преговори през юли 2000г. бе постигнато двустранно споразумение за превоза на стоки и Развитието на комбиниран транспорт между България и ЕС. През април 2000г. бе започнато многостранно споразумение INTERBUS. Неговото въвеждане ще доведе до частично хармонизиране към *acquis* за пътния пасажерски транспорт.

Втората фаза на реструктурирането на железопътния транспорт бе завършена в края на 1999г. чрез управленско счетоводно отделяне на дружеството “Железопътна инфраструктура” в рамките на Българската железопътна компания (БДЖ), което доведе България по-близо до изискванията на съответния *acquis*. Тъй като хармонизирането с *acquis* за железопътния и комбинирания транспорт представлява третата фаза от реструктурирането, което започна едва в началото на настоящата година, не бе постигнат напредък в тази област.

По отношение на вътрешните водни пътища през февруари 2000г. бе приет Закона за водните пространства, вътрешните водни пътища и пристанища. Българската флота продължава да бъде отрицателно повлияна от разделянето на река Дунав на две части, горна и долна, разделени от Нови Сад. Комисията работи заедно с Комисията за река Дунав за отваряне на корабоплаването по Дунав.

България положи значителни усилия за хармонизиране на законодателството си за въздушния транспорт и прие през последната година 8 авиационни наредби. Преговорите между ЕС и България по многостранното Споразумение за установяване на единна европейска въздушна зона (ЕЕВЗ), която ще доведе до постигането на постепенно хармонизиране с *acquis* преди приемането, приключи с подписването на двустранен протокол. Той включва ангажименти целящи постигането въвеждане на пълна ЕЕВЗ до края на 2005г. През май 2000г. Съвета на органа за общо въздушно пространство (СООВП) прие молбата на България да стане кандидат член. Фактът, че България не осигури приватизацията на Балкан да отговаря на условията за мажоритарна собственост и контрол, както се изисква от третия пакет за либерализиране на ЕС трябва да бъде взет под внимание по-нататък.

Горепосоченият Закон за водните пространства, вътрешните водни пътища и пристанища също осигурява рамка за по-нататъшното хармонизиране с *acquis* за водния транспорт особено по отношение на критериите за безопасност. По този начин бе постигнат прогрес по краткосрочните приоритети на Партньорството за приемане, което цели хармонизиране на законодателството за безопасност. Все пак безопасността на съдовете под български флаг остава обект на загриженост т през тази година, независимо взетите мерки за увеличаване на безопасността от страна на Администрацията за воден транспорт. Броят на българските съдове арестувани съгласно Парижкия меморандум за разбирателство за системата на държавен пристанищен контрол намаля от 12.5% през 1998г. на 8.1% през 1999г.

През април 2000г. Меморандума за разбирателство за системата на държавен пристанищен контрол и държавен контрол на флага за района на Черно море бе подписан по инициатива на България. Меморандумът има за цел постепенното отстраняване дейността на съдове, които не отговарят на стандартите, чрез засилване на обучението на инспекторите и създаването (до 2001г.) на Информационен център, до който всички страни от черноморския район ще имат достъп. Освен това системата за контрол на движението на плавателни съдове (СКПС) бе въведена по българското крайбрежие на Черно море с помощта на програмата Фар.

Административната структура включва 3 изпълнителни служби: "Администрацията за воден транспорт" в София и нейните 4 регионални офиси на морското крайбрежие и Дунав, отговорни за държавния контрол на пристанищата; новосъздадената "Пристанищна администрация" на същите тези места и службата за "Проучване и поддържане на река Дунав" в Русе, отговорна за плавателните условия по вътрешните речни пътища.

Обща оценка

България продължава да насърчава законодателния си напредък и да предприема широк спектър от институционални мерки в подготовката си за приемане. Все пак е необходима допълнителна работа за завършване на процеса по хармонизация и засилване на институционалните правомощия, за да се осигури изпълнение на критериите. Необходими са

значителни инвестиции в следващите години в инфраструктурата и с оператори да се осигури изпълнение на критериите на моторните превозни средства и плавателните съдове.

По отношение на земния транспорт е необходим по-нататъшен напредък във връзка с прозрачността, опростяването и еднаквото прилагане на пътните такси. Настоящото законодателство в България все още не отговаря на съответния *acquis* на ЕС: законодателството остава сложно, липсва прозрачност и някои от неговите аспекти изглежда дискриминират оператори от Общността.

Независимо, че България предприе окуражителни мерки за реструктуриране на железниците, закъснението в законодателството забави скоростта на този процес.

По отношение на въздушния транспорт е необходимо по-нататъшно хармонизиране във връзка с въздушната безопасност, техническото хармонизиране, пазарните правила и тарифи. По отношение на авиокомпания Балкан е необходимо да се осигури, че условията за собственост и контрол на съответния *acquis* са изпълнени. Що се касае до административните правомощия, България трябва да продължи засилването на въздушната организация и инфраструктура, включително в областта на финансовите и човешките ресурси.

По отношение на водния транспорт е необходимо по-нататъшно хармонизиране и институционално засилване, за да се постигне пълно отговаряне на критериите на *acquis*. Ръстът на арестуването на кораби в резултат на Контрола на държавните пристанища остава висок.

Подобряване на дейността на административните институции за плавателна безопасност трябва да бъде приоритет. Трябва да се обърне внимание на наличието на достатъчен брой обучени инспектори, за да се прилага *acquis*. В допълнение трябва да се приеме и въведе в сила вторичното законодателство по отношение на плавателната безопасност, включително и правила за издаването на корабни сертификати, превоза на опасни товари и регистрирането на кораби.

Глава 10: Данъци

България продължи да отбелязва законодателен прогрес по отношение на ДДС от предишния Редовен Доклад. През януари 2000г. бяха направени няколко важни законодателни промени включително специални схеми за търговски пътници и златни инвестиции, отхвърляне на нулевата ставка за доставката на ценни метали на Българска Народна Банка, увеличаване на броя на облаганите лица, така че публични власти, занимаващи се с радио и телевизия с търговски цели се считат за облагаеми лица, независимо от обхвата на тяхната дейност. В допълнение беше увеличен минималният праг за доброволно регистриране по ДДС и стоките доставени или транспортирани извън територията на България от или за сметка на купувача бяха признати в Закона за ДДС като трансакции по износ.

Не бе отчетен напредък в областта на акцизните мита от мащабната реформа в началото на 1999г. Не бе постигнат прогрес в областта на директното данъчно облагане.

По отношение на административните правомощия България започна процес по пълно модернизиране на данъчната си администрация. През януари 2000г. бе въведен новият

Правилни за данъчната процедура, което позволи реструктурирането на данъчната администрация на функционално ниво, съпътствано с екстензивно обучение на данъчните служители във връзка с новите процедури. Правилникът също така консолидира всички предишни наредби във връзка с процедурата по събиране на данъците. Съгласно правилника, бе създадена Държавна комисия за събиране на вземанията към Министерство на финансите, чиято задача е да подобри събираемостта на публичните вземания. Освен това през април 2000г. бе създадена Дирекция за данъчна политика с цел да контролира бъдещото законодателно хармонизиране. Накрая през октомври 1999г. Министерският Съвет прие решение за създаването на полуавтономна Агенция за унифицирано събиране на доходите, която служба ще бъде отговорна за администрирането и събирането на повечето такси и вноски за социално осигуряване.

Обща оценка

След съществения законодателен прогрес в областта на ДДС и акцизните мита през януари 1999г., България продължи да донастройва своето законодателство за ДДС, за да може още повече да се доближи до *acquis*. Все пак е необходимо по-нататъшно хармонизиране в сферата на ДДС, особено по отношение на изключенията, правото на прихващане на ДДС, въвеждането на система за връщане на ДДС на лица, облагаеми в чужбина, които не са регистрирани в страната, както и на специална схема за стоките от втора ръка.

Въпреки че България е в процес на определяне на времева рамка за постигането на по-нататъшен прогрес в областта на акцизните мита, със загриженост може да се отчете липсата на прогрес от предишния Редовен Доклад. Трябва да се обърне особено внимание на обхвата и размера на акцизните мита, които за повечето продуктови групи остават под минималните нива на Общността. Важно е да се положат усилия за правилното структуриране на “стратегията преди приемане” за по-нататъшно законодателно хармонизиране, включително и междинни стъпки в сферата на индиректното облагане. Въпреки че бяха предприети някои стъпки за стартиране модернизирания на данъчната администрация в България, резултатите от тези усилия все още не са налице. Ръстът на тежестта е висок, много постове са незаети и нивото на просрочените данъци е високо. За да се осигури, че България е в състояние напълно да въведе, контролира и наложи *acquis* на Общността по един адекватен начин, е необходимо страната да ускори реформата на данъчната си администрация. Успехът на новата Агенция за унифицирано събиране на доходите частично ще зависи от нейната роля да увеличи междуведомственото сътрудничество и стратегията за прилагането на интегрирани информационни системи.

Глава 11: Икономически и монетарен съюз

Подробна оценка на икономическата политика на България в нейните разнообразни аспекти бе изложена по-горе в главата дискутираща икономическите критерии (В-2). Ето защо настоящият раздел се ограничава само с дискусия на онези аспекти на *acquis* за Икономически и монетарен съюз, както са дефинирани в част VII от договора на ЕС и другите релевантни текстове, които страните-кандидатки трябва да бъдат въведени най-късно при приемане, т.е. забраната на финансиране на публичния сектор от страна на централната банка, забраната за привилегирован достъп на публичния сектор до финансовите институции и независимостта на централната банка. Що се касае до либерализирането на капиталовите потоци, което изпълнение е условие за *acquis* в Икономическия и монетарен съюз, този аспект бе разгледа по-горе в Глава 4 – Свободно движение на капитали.

От последния Редовен Доклад, България на предприе каквито и да е важни ходове за възприемане на *acquis* за Икономическия и монетарен съюз.

Обща оценка

България ще участва в Икономическия и монетарен съюз при приемане със статуса на страна по член 122 от договора на ЕС. Тя трябва да приеме съответните промени на своята институционална и законова рамка до датата на приемането.

Като цяло България е доста напреднала в приемането на *acquis* в тази област, включително икономическа политика на координация, минало поведение по отношение на гъвкавост на фискалната политика и механизмите за подобряване на управлението и контрола на разходите.

България постоянно поддържа (и възнамерява да поддържа) системата на Валутен съвет, което осигурява стриктен монетарен контрол, валутна и фискална дисциплина, както и независимост на монетарната власт и изключването на директното финансиране на публичния сектор от Централната банка.

Главният нерешен проблем засяга състава на Съвета на централната банка, което ще изисква промяна на Закона за Българската национална банка. Съществува също така необходимост да се подобри сравнимостта и качеството на бюджетните данни.

Докато административните правомощия на засегнатите органи (Министерски съвет, Министерство на финансите, Министерство на икономиката и Българска народна банка) бяха засилени, все още съществува необходимостта от развитие и засилване на човешкия ресурс.

Глава 12: Статистика

България постигна значителен прогрес през последните години в тази област, в резултат на приемане на Закона за статистиката през юни 1999г.

По отношение на статистическата инфраструктура, закона за статистиката подобри съответствието със стандартите на ЕС в областите, включващи статистическа конфиденциалност и прозрачност. Приемането на Стратегия за развитие на статистиката за 2000 – 2006г. от Националния статистически съвет е също положителна стъпка в дългосрочната програма. Националният статистически институт (НСИ) е главния орган на децентрализираната статистическа система. Той притежава адекватен брой персонал в своя Централен офис, 28 Регионални статистически офиси и специализиран център за обучение. Новият закон за гражданската служба се отнася за персонала, работещ в НСИ. Бяха постигнати междуведомствени споразумения с Министерство на селското стопанство и Централната банка, които поставят съответните задачи на тези органи в статистическата система. Статистическата система работи на основата на годишна национална програма, съставена от Националния статистически съвет и одобрена от Министерския Съвет. Системата се контролира от два консултативни органа – Висшия статистически съвет и националния статистически съвет.

Що се касае до демографската и социалната статистика, бе постигнат по-нататъшен конгрес. През февруари 2000г. бе приет Закон за преброяване на населението, жилищния фонд и земеделските стопанства. През март 2000г. бе направено експериментално преброяване на

населението, като пълното преброяване на населението ще бъде извършено през март 2001г. Бяха отбелязани подобрения в честотата на Проучването на работната ръка, което се извършва всяко тримесечие според изискванията на *acquis*.

Що се касае до наличието на статистика на регионално ниво, NUTS II и III бяха дефинирани и се полагат усилия за наличието на статистика на тези нива. Някои бизнес статистики и социални данни са налични на регионално ниво. Понастоящем съществува информация за БВП на регионално ниво за 1996 – 7г.

В областта на макроикономическата статистика бе постигнат известен напредък, за да бъде тя хармонизирана с методологията на ЕС.

По отношение на бизнес статистиката бе постигнат прогрес в хармонизирането на обхвата на бизнес регистрирането и бе постигнат съществен напредък на качеството на информацията за бизнес статистиката. По отношение на туристическата статистика, макар да бе постигнат прогрес за осигуряване на съответните дефиниции, е необходимо подобрение в контрола и наблюдението на дългосрочните туристически параметри и разходите за туризъм.

Бе проведен пилотен проект за външната търговия, който доведе до подобрения в тази област. Въпреки че обмяната на данни за външната търговия с EUROSTAT започна все още за налице проблеми със степента на покритие и качеството на информацията, които трябва да бъдат разрешени в сътрудничество с други административни ведомства.

По отношение на селскостопанската статистика бе постигнат значителен напредък. Понастоящем се провежда проучване на добивите, като първата част ще бъде завършена през юни 2000г. Бе създадена нова структура за събиране на статистически данни с централен орган в рамките на Министерството на селското стопанство и 9 регионални офиси.

Обща оценка

Като цяло България отбеляза прогрес в областта на статистиката. Планираните преброявания на населението и проучванията трябва да доведат до подобрения в тази насока. Все пак в някои области, особено в макроикономическата статистика, е необходимо да се работи още много за подобряване на методологията, качеството и пълнотата на информацията, за да се постигнат изискванията на *acquis*.

Независимо, че административната организация на статистическата система бе развита в значителна степен и подобрена през последната година, необходими са още усилия в някои области, особено в поставянето на приоритети, обучението на персонал и осигуряването на персонал в съответните отдели, работещи в насоки, свързани с интеграцията в ЕС. По отношение на ресурсите, може да се отчете като положителен момент отпускането на ресурси за преброяване на населението и проучване на работната ръка, но за някои други по-скъпи проучвания допълнителни средства могат да бъдат необходими. Ако този процес продължи, пълно постигане на изискванията може да бъде достигнато в разумен период от време.

Глава 13: Социална политика и заетост

България постигна слаб напредък в тази област от последния Редовен Доклад.

По отношение на трудовия закон, не може да се отбележи прогрес в приемането на *acquis*.

По отношение на равнопоставеното третиране, налице са малко доказателства за конкретното прилагане на съществуващото законодателство. Междуведомствена работна група подготвя по-нататъшни законопроекти, включително и създаването на Национален съвет за равни възможности.

Бе постигнат напредък в областта на здравеопазването и безопасността, чрез приемане на законодателство, касаещо минималните изисквания за безопасност на работното място и за използването на работното оборудване. Все пак е необходима по-нататъшна законова рамка включително изпълняването на директивите за лично защитно оборудване, физични агенти, експлозивни атмосфери, както и за промени на наскоро променената директива за работно облекло. Бяха създадени Инспекторат за общата заетост при Министерство на труда и социалната политика, както и регионални инспекторати, чиято задача бе да действат като органи, които налагат изпълняването на трудовото законодателство и условията за безопасен труд. В допълнение бяха създадени някои секториални и регионални съвети за условията на труд, както и съществен брой фирмени комитети и групи за условията на работа.

Министерство на здравеопазването извършва значителна реформа на публичното здравеопазване, която се основава на демократизация и децентрализация. Броят на леглата в болниците бе чувствително намален чрез въвеждането на общо практикуващи лекари. Понастоящем се създава здравна застрахователна система на национално, регионално и местно ниво за да бъде въведено законодателството прието в тази сфера; Националният здравно осигурителен фонд управлява отношенията с лицата, които предоставят съответните услуги. През април 2000г. бе променен Закона за тютюневите изделия, който откри пътя за вторична нормативна база за поставянето на етикети на тютюневите продукти и за максималното съдържание на катран. България участва в програмите на Общността "Борба срещу рака" и "Предотвратяване на СПИН" и изказа пред Комисията своето намерение да се присъедини към две други програми, а именно "Контрол върху здравето" и "Болести свързани със замърсяванията".

България е ратифицирала Европейската социална харта (ревизиран вариант) на Съвета на Европа, която включва членове, свързани със Социалния диалог. Все пак социалният диалог е все още слаб; Това се отнася особено до колективните права на договаряне на работниците от частния сектор. Не се забелязва промяна на корпоративно ниво, нито в публичния, нито в частния сектор (вкл. някои чужди компании), особено в малките и средни частни предприятия, където много често липсват индивидуални трудови договори, колективни такива и където не се заплаща извънредния труд. Един засилен Социален диалог би помогнал за намаляване на социалните напрежения, причинени от процеса на приватизация и реструктуриране. Чрез постановление на Министерския съвет от януари 2000г. бе създаден формален механизъм за консултиране със социалните партньори по отношение на преговорите за приемане, но този механизъм трябва да докаже своята ефективност. В допълнение все още има чести оплаквания за липсата на социален диалог в публичния сектор. Най-общо казано на отраслово ниво, развиването на автономен социален диалог и колективни договори трябва да извърви дълъг път преди ангажиментите на правителството в тази област да бъдат напълно реализирани и социалните партньори да приемат своята роля в отрасловия социален диалог на ниво ЕС.

Що се касае до политиката на заетост и трудов пазар, България започна процес за Общ преглед на заетостта заедно с Европейската Комисия и подготвя Национален план за заетостта, който в голяма степен приема ръководствата за заетостта на ЕС. Това трябва да бъде дискутирано от Националния съвет за тристранно сътрудничество. Въпреки, че регионалната структура бе подобрена със създаването на Съвети за регионална заетост (включително комисии по заетостта), необходими са по-нататъшни стъпки за ефективното децентрализиране, както и координиране на политиката на заетост, включително Службата за национална заетост. Необходими са по-чести обучения и преквалификации, както и програми за заетост, особено за групите от социално слаби хора, както и функционираща система за контрол и анализ за въздействието на мерките по отношение на трудовия пазар, които трябва да бъдат разработени, тъй като безработицата представлява един от основните проблеми на България. В същото време, главно поради липса на средства, делът от безработни покрити от мерките за активен трудов пазар, както и броя безработни, получаващи социални помощи намалява. Социалният диалог и съдействието на правителствени организации в тази област трябва да бъде засилено. България все още се намира пред сериозни проблеми на трудовия пазар, където ръстът на безработните расте (17% през 1999г.).

Правомощията на Министерството на труда трябва да бъдат засилени във връзка с въвеждането на бъдещи мерки, свързани с Европейския социален фонд.

Въведена бе основна реформа в сферата на социална защита. В началото на 2000г. бе създадена пенсионна система, включително задължителна публична пенсионна система, допълнителна задължителна пенсионна система, зависеща от размера на вноските на участниците и доброволна пенсионна система. Правилникът за задължително социално осигуряване, който влезе в сила през януари 2000 също цели постигането на единно социално осигурително администриране. Налице е хроничен недостиг на средства в областта на социалното застраховане, тъй като всичките три застрахователни фонда (фонда за социално осигурителните данъци, националния здравно осигурителен фонд и фонда за професионална квалификация и безработица) са в състояние на дефицит.

Обща оценка

Необходимо е по-нататъшно хармонизиране с *acquis* във всички области на социалния *acquis*. В момента се подготвят промени в трудовото законодателство, които ако бъдат приети, могат да бъдат отчетени като напредък в приемането на *acquis*.

Необходими са ефективно функциониращи трудови и социални съдилища, за да се въведе законодателство за равни възможности и трудов закон. Принципите за компенсиране при условия на рисков труд, които не са в съответствие с *acquis* на ЕС, трябва да бъдат променени, като се търси подход за ограничаване на рисковете за здравето. Инспекторатът за обща заетост има нужда от по-нататъшно засилване. Социалните партньори трябва да бъдат въвлечени при по-структуриран начин; необходими са дейности за по-добро структуриране на социалния диалог на междинно ниво (отраслово, регионално) и по-добре да се подготвят партньорите на тези нива. Правителствените административни правомощия по отношение на социалния диалог трябва да бъдат засилени, особено на отраслово ниво, като например насърчаване развитието на подходящи структури и контрол върху колективните договори и тяхното съдържание. Координацията между отделните министерства, както и административните правомощия при отношенията между националната и регионалната администрация, трябва да бъдат подобрени с оглед бъдещите ESF мерки.

Страната все още е изправена пред широка бедност. Решаването на този проблем не се спомага от постоянно високите нива на безработица и от големия социално-осигурителен дефицит. Националният социално-осигурителен институт, който играе ключова роля в управлението на социално-осигурителните схеми, трябва да подсили своите административни структури и да въведе онези, които са необходими за координация на социалното осигуряване.

В сферата на публичното здравеопазване, правомощията на Министерство на здравеопазването в управлението и развитието на адекватна политика трябва да бъдат подобро. Трябва да бъдат увеличени средствата за публично здравеопазване, като по-нататъшното засилване на финансово стабилен Национален здравно-осигурителен фонд е неразделна част за създаването на солидна осигурителна система. По-нататъшните мерки при въвеждането на изискванията за поставянето на етикети на тютюневите продукти и съдържанието на катран в цигарите трябва да бъде старателно контролирано.

Трябва да бъде приет закон за равни възможности за работа за мъжете и жените и няма независими комисии, които да контролират развитието в политиката на създаване на равни възможности и борбата срещу расизма. Трябва да бъде въведена и приета законовата база, която съответства на Директивата на ЕС, базирана на член 13 на Договора за дискриминиране на основата на расов и етнически произход.

Глава 14: Енергетика

Реструктурирането на енергийния сектор на България отбеляза ограничен напредък по време на 2000г. с приемането през 1999г. на Закона за енергетиката и енергийната ефективност, на съпътстващата го институционална рамка и Националната енергийна стратегия от 1999г. Основаната цел е да се установи пазарно-ориентиран, ефективен и конкурентен енергиен сектор, хармонизиран с *acquis* и позволяващ пълното интегриране на вътрешния пазар.

По отношение обезпечаване на предлагането, бе постигнат ограничен прогрес в подготовката за приемане на *acquis* на ЕС за нефтените запаси.

По отношение на конкуренцията и вътрешния енергиен пазар, институционалното реструктуриране на Националната електрическа компания бе финализирано през 2000г. с разделянето на производството, предаването и дистрибуцията. Приети бяха нови наредби за цените на енергията; това се счита от голяма важност за успешното завършване реструктурирането и приватизацията, с крайна цел либерализирането на цените до края на 2001г. Постигнат бе прогрес в създаването на Държавна комисия за енергиен контрол, която бе създадена със закон от 1999г., като независим регулатор, подчинен на Министерския Съвет; тя отговаря за разрешителните, лицензите, регулирането на цените и т.н. Този орган обаче е с недостатъчен персонал. Пазарно ориентираното реструктуриране на газовия сектор продължава през последната година бяха предприети мерки за въвеждането на оздравителен план за Булгаргаз и разделянето на отделните дейности. Булгаргаз продължи ролята си на предаваща компания, като бяха създадени серия регионални дистрибуторски компании. Крос-субсидирането бе елиминирано и цените се установяваха в същата регулативна рамка, както и тези на електричеството.

Планът за реструктуриране на въгледобивния отрасъл бе приет през юни 2000г., като целта бе ускорена приватизация и ликвидиране на неефективните мини през период 2000 – 2001г.

Цените на въглищата бяха либерализирани от 1999г. и крос-субсидиите не са разрешени. Производствените субсидии ще бъдат прекратени през 2001г.

Постигнат бе прогрес по отношение на енергийната ефективност. След установяването на стратегическата рамка със закона от 1999г., Държавната агенция за енергийна ефективност бе създадена със задачата да въведе мерки за постигане на енергийна ефективност, както те са указани в стратегията и националния план, които в момента се преразглеждат.

По отношение на ядрената енергетика, ЕС многократно подчерта, напоследък и по време на Европейския Съвет в Хелзинки, важноста от постигането на ядрена безопасност в страните-кандидатки в контекста на разширяване на Съюза. Съюзът също така изиска възможно най-ранното затваряне на ядрените мощности на страните-кандидатки, където централите не могат да бъдат модернизиран при извършването на разумни разходи.

В отговор на молба на Европейския Съвет от Кьолн, Европейската Комисия отчете в своя Редовен Доклад и Смесен документ от 1999г. въпроса за ядрената безопасност в страните-кандидатки. По отношение на България бе отбелязан недостатъчния прогрес, който бе направен в постигането на споразумение за реалистични срокове за затварянето и разглобяването на невъзможните за модернизиране реактори 1-4 на Ядрената електроцентрала в Козлодуй (К 1-4), което е в съответствие с поетите от България ангажменти по Споразумението за ядрена безопасност. По този повод Комисията също така заяви, че започването на преговори за присъединяване с България трябва да зависи от решението на българските власти преди 1999г. относно приемливи дати за затваряне на К 1-4.

Партньорството за приемане за България от 1999г. (ноември 1999г.) включва като краткосрочен приоритет приемането и въвеждането на реалистичен график за затварянето и разглобяването на К 1-4.

В резултат на дискусиите на високо ниво между Комисията и българските власти и новият мандат от Българското Народно Събрание, даден на българското правителство във връзка с въпроса за Козлодуй в началото на ноември, бе постигнато споразумение за ранното затваряне на реактори К 1-4 на 29 ноември 1999г. по случай срещата между Министър председателя Костов и Комисаря Ферхойген в София. Подписано бе Разбирателство в тази връзка между Комисаря и българския външен министър. Съгласно този документ, българското правителство напълно приема решенията на Европейския Съвет от Кьолн за важноста на установяването на високи стандарти за ядрена безопасност в контекста на разширяването на Европейския съюз и декларира своята готовност да окончателното спиране на реактори 1-4 на Ядрената електроцентрала в Козлодуй, на най-ранните възможни дати. Реакторите 1 и 2 ще бъдат окончателно спряни най-рано до 2003г. Окончателните дати за затваряне на реактори 3 и 4 ще бъдат определени през 2002г. в съгласие с Европейската Комисия и вземайки под внимание Договора NSA и другите релевантни фактори. Тези дати ще бъдат преди предвидените понастоящем дати за затваряне съответно през 2008 и 2010г. Разбирането на Комисията е, че окончателното спиране на тези реактори ще стане най-късно през 2006г.

Комисията приветства тези решения, които бяха приети като допълнителен знак за усилията на България за европейска интеграция и за изпълняване на условията за започване на преговорите за присъединяване. Тя също така отчете, че горепосочените дати за затваряне

отговарят на един реалистичен график, който съответства на Договора NSA, както бе изискано от ЕС.

Вземайки под внимание финансовите последствия от ранното затваряне, както и необходимостта от конкурентен енергиен сектор, Комисията предложи в рамките на горепосочения документ за Разбирателство многогодишен пакет от помощи за енергийния сектор на България. Този пакет включва:

А) Безвъзмездна помощ по програмата Фар в размер на 200 милиона евро за периода 2000 – 2006г. Предоставянето на втората порция от горепосочената сума, ще бъде потвърдено от Комисията през 2002г., в зависимост от потвърждаването на датите за окончателно спиране на реактори 3 и 4. Тази помощ би могла да включва построяването на система за радио-активни отпадъци; други проекти за ядрена безопасност (включително за разглобяване); мерки за разрешаване на социалните последствия от затварянето; мерки за подобряване на енергийната ефективност; мерки за модернизация на електрическия под-отрасъл; проекти за свързване на енергийни системи; проекти за околната среда, свързани с конвенционалния енергиен сектор, доколкото те не са обект на финансиране от ISPA.

Б) Заем (Euratom) до 250 милиона евро за модернизацията и подобряване безопасността на реактори 5 и 6 на Ядрената електроцентрала в Козлодуй, който да бъде подписан през 2000г.

Комисията също така прие да мобилизира Международните финансови институции и други международни донори за допълнителни средства през 2000г.

Елементите на документа за Разбирателство трябва да се разглеждат само в своята цялост. Българското правителство прие да изпълни всички съответни мерки, така че неговите решения, както и ангажиментите за помощ от страна на Комисията да бъдат включени енергийното политика и планиране на страната.

От ноември 1999г. българските власти създадоха, в тясно сътрудничество с Комисията, Работен план, който идентифицира дейностите, които водят до затварянето на реактори 1 и 2 до края на 2002г., включително и подробен график и индикации на свързаните с това разходи. "Стратегическият план", който поставя рамката за многогодишния пакет от помощи, идентифициращ приоритетите и мерките и включващ индикативен списък на проектите се подготвя от българските власти в сътрудничество с Комисията. Подготвителната работа за указване и приемане на първите проекти в сферите на разглобяването, енергийната ефективност и институционалното строителство са в етап на изготвяне.

Заемът Euratom от 212.5 милиона евро за модернизация, включително подобряване безопасността, на реактори К 5 и 6 бе подписан през май 2000г. Заемът и свързаните с него Гаранционни споразумения са в тясна връзка със спазването от страна на България на ангажиментите по спирането на реактори 1 – 4.

Цялостната безвъзмездна помощ, заложена в документа за Разбирателство ще бъде насочена през Международния фонд за подпомагане на разглобяването, който се управлява от Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР). Комисията пое инициативата за учредяването на такива средства за Козлодуй, както и за Бохунице, Словакия и Игналина, Латвия, за които са поети същите ангажименти за ранно спиране. Международния фонд за Козлодуй бе създаден с решение на борда на директорите на ЕБВР през юни 2000г. Неговите Правила, приети по този случай, гласят, че финансирането се предоставя при условие, че

България спази поетите ангажименти за спиране на К 1 – 4. Фондът се очаква да започне дейността си през ноември 2000г.

През изминалата година органът по ядрена безопасност бе засилен и бяха взети мерки за увеличаване на неговата независимост.

Обща оценка

Енергийният сектор на България се доминира от генерирането на електричество и представлява около 15% от БВП. Използването на енергия на глава от населението е от три до четири пъти по-високо от средното за ЕС. 70% от първичните източници на енергия за България се внасят. Местните енергийни източници се ограничават до водна енергия залежи на въглища с ниско качество. Общият капацитет за генериране на електричество надвишава нуждите на страната, но взаимната обвързаност и проблемите за производствената неефективност ограничават възможностите за износ. Около 42% от електрическото производство се пада на Ядрената електроцентрала в Козлодуй. Капацитетът за транзит на газ и нефт е висок и се планира експанзия в тази насока.

Процесът по реструктуриране на енергийния сектор изживява подем. Завършването на този процес представлява основното предизвикателство и изисква решителните и постоянни усилия от страна на българските власти. Освен това е необходимо приемането на редица второстепенни нормативни актове.

Приоритетите от партньорството за приемане, свързани с енергийния сектор и касаещи въвеждането на съответно законодателство, ценова политика и енергийна ефективност, са само частично изпълнени.

Независимо от наличието на ограничена по своя обем подготвителна законодателна дейност във връзка с *acquis* за нефтените запаси, значителни допълнителни мерки са необходими и са планирани, включително достъпа до информация за материалните запаси (което ще се счита за държавна тайна). Понастоящем се подготвя Закон за управлението на кризи, който предвижда създаването на Държавна агенция за управлението на запасите в съответствие с *acquis*.

В електрическия сектор има нужда от по-нататъшно въвеждане на законовата база, допълваща Закона за енергетиката и енергийната ефективност, за да се постигне съответствие на българското законодателство с *acquis*. Регулаторите трябва да определят приемливите клиенти. Въпреки че цените ще бъдат либерализирани от 2002г., много е важно постепенното включване на разходите в цените и поддържане на ценова прозрачност. Освен това трябва да бъдат елиминирани крос-субсидирането трябва да се погледне сериозно на растящия брой неплатени сметки. Въпреки че България е поела ангажимент за постепенното отваряне на пазара си на електричество, много е важно извършването на подготвителни стъпки в тази насока, включително усилия за осигуряване на пълна съвместимост с Европейската мрежа за обмен на енергия (UCTE). Държавната комисия за регулиране на енергетиката все още сериозно страда от липса на персонал и изпитва трудности при изпълнение на своите задачи. Засилването на нейния персонал и средства се счита за неотложен въпрос, не само във връзка с увеличените й отговорности по прилагането в крайна сметка на наредбите за новото ценообразуване. Тя също така трябва да получи достатъчна независимост от външно влияние при извършването на своята дейност.

Що се отнася до газовия отрасъл, трябва да бъде приета вторичната законова база, както и да се постигне нейното ефективно прилагане за регулиране управлението на тръбопроводите и достъпа на потребители.

Независимо от някои окуражаващи стъпки за постигане енергийна ефективност, България все още няма активна и добре подкрепена с ресурси политика в тази насока. Агенцията за енергийна ефективност бе подкрепена твърде малко.

В сферата на ядрената безопасност, задълженията за ранно затваряне на реакторите К 1 – 4 поета от българското правителство в документа за Разбирателство от ноември 1999г. отбелязва сериозна стъпка по пътя на България за присъединяване. Тези задължения представляват адекватен отговор на краткосрочните приоритети на Партньорството за приемане. Развитието от ноември 1999г. свидетелстват, че е постигнат прогрес по практическото прилагане на документа за Разбирателство, но са необходими по-нататъшни усилия за осигуряване, че спирането на реактори 1 и 2 до края на 2002г. ще стане при условия на максимална безопасност и оптимални технически и икономически условия. Българските власти трябва също така да започнат да вземат всички необходими мерки, за да се стигне до удовлетворително решение през 2002г. за окончателното спиране на съответните дати на реактори 3 и 4 на централата в Козлодуй в съответствие с документа за Разбирателство.

Службата за ядрена безопасност, макар и да подобри в значителна степен своите правомощия през последните години, се нуждае от още внимание и подкрепа, включително и със средства и ресурси.

Надлежно внимание трябва да се отдели на подготовката на въвеждането на защитните механизми на Euratom.

Глава 15: Индустириална политика

Известен напредък беше постигнат от последния Доклад, но остават някои съществени пропуски.

Индустириалната политика се ръководи до голяма степен от амбициозната програма за структурна реформа, подкрепена от международните финансови институции и ЕС. Индустириалната политика на правителството бе изложена в Плана за национално икономическо развитие. Той цели постигането на непрекъснат икономически растеж, завършването на приватизацията и реструктурирането, подобрена конкурентноспособност и развитие на малките и средни предприятия. Все пак не ясно до каква степен тези твърдения на индустириалната политика представляват оперативна основа за решения в тази насока.

През 1999г. бе извършена най-голямата вълна от приватизацията до този момент. Делът на приватизирани дългосрочно активи достигна 49% в края на 1999г. (увеличение с 30% в сравнение с предходната година), като този на приватизирани активи, с изключение на инфраструктурата се повиши до 78%. Все пак остава една трудна група от държавни предприятия, а именно енергийния, транспортния и телекомуникационния отрасъл. Приватизационният процес все още страда в някои случаи от липса на прозрачност и някои от новите собственици са с недоказани управленски качества.

Налице е известен напредък в реструктурирането на стоманения сектор, въпреки че този процес остава незавършен. През 1999г. бяха продадени на частни инвеститори миноритарни дялове в двата най-големи стоманодобивни завода, а третия завод остана държавна собственост, но се управлява от чуждестранно участие съгласно контролиран от съда лизингов договор. Планът за оцеляване на най-големите заводи предвижда значително намаляване на капацитета и персонала през следващите няколко години. Според властите нито един от тези заводи не получава държавна помощ, въпреки, че неплатежоспособните заводи продължават да оперират на оперативна загуба.

Един фактор, който възпрепятства реструктурирането в другите сектори е слабата финансова дисциплина в предприятията. Бяха предприети някои мерки за подобряване на законодателството, регулиращо продажбата на активи с цел да се осигурят ефективни и прозрачни процедури при ликвидация и неплатежоспособност. Допълнителни усилия са необходими за канализирането на тези процедури. Важно събитие от последните дванадесет месеца бе създаването през декември 1999г. на Министерство на икономиката чрез сливане на министерствата на промишлеността, търговията и туризма. Министърът на икономиката е също така и Заместник министър председател. Тази административна реформа, освен останалите неща, цели да придаде нов тласък на развитие на структурната реформа и приемането на единна индустриална политика, която се фокусира върху възможностите за и препятствията пред икономическия растеж.

Обща оценка

България продължава да бележи добър прогрес със структурната реформа на своя производствен сектор, въпреки че някои трудни предизвикателства остават да бъдат разрешени, най-вече по отношение на държавните комунални услуги и стоманения отрасъл.

Необходими са допълнителни усилия за установяването на последователна пазарно-ориентирана пазарна политика, която ще бъде в съответствие с концепциите и принципите на индустриалната политика на ЕС. Други области за подобряване са бизнес средата, процедурите за банкрутите и ликвидацията, достъпът на предприятия да пазарите на заеми и акционерен капитал. Систематичните и чести, независими одити на бизнес средата ще спомогнат идентифицирането на оставащите значими административни препятствия за развитието на бизнеса и вътрешното инвестиране. Необходими са силни усилия за подобряване на корпоративното управление, включително и строго въвеждане на международните счетоводни стандарти, както и тези на ЕС.

Важно измерение на индустриалната политика, което до този момент не е получило необходимото внимание е наблюдението и контрола на държавните помощи (вж. Глава 6: Конкуренция).

По отношение на административните пълномощия, тъй като планът за приватизация и реструктуриране наближава стадия на приключване, новото министерство трябва да преориентира своята роля и да оборудва своя персонал да се фокусира все повече върху развиването и въвеждането на проактивна и пазарно-ориентирана индустриална политика, създаваща подходяща бизнес среда и преследваща подходящи регионални и отраслови стратегии. Това изисква министерството все повече да си сътрудничи с други министерства и да развива и консултира бизнес организации с частния сектор.

Глава 16: Малки и средни предприятия

От последния доклад Правителството прие редица важни мерки за увеличаване значимостта на политиката за МСП, включително и в сферата на административните правомощия.

По отношение на политиката на МСП, агенцията за МСП бе прехвърлена от Министерство на индустрията към Министерския Съвет, който трябва да действа като отправна точка за координиране и насърчаване на политиката, свързана с МСП. Агенцията трябва да се развие в стратегическото си желание да увеличи своето значение. Агенцията започна да гради национална мрежа за подкрепа на МСП, включително и Евро инфо центрове, Европейски иновационен център, агенции за регионално развитие и бизнес центрове.

С намерението да улесни достъпа на МСП към финансиране, държавната Насърчителна банка, която се специализира в кредитиране на МСП, започна своята дейност. Множество инициативи, подкрепяни от различни донори ще допълнят тази дейност.

Създаването на новото Министерство на икономиката през декември 1999г. трябва да внесе нов момент в усилията на правителството да подобри бизнес средата. Някои административни процедури вече бяха опростени; напр. всяка компания има сега само един идентификационен номер.

Обща оценка

Политиката на България по отношение на МСП е като цяло в съответствие с принципите и целите на ЕС за политиката към предприятията.

Все пак България се нуждае да развие по-благоприятна бизнес среда за МСП. Трябва да бъде разработена и приложена последователна стратегия за развитието на МСП. Правителството трябва да разрешава по по-систематичен и енергичен начин главните препятствия пред развитието на МСП, включително спъващи аспекти на данъчния, регистрационния и лицензионния режим, липсата на бизнес експертиза сред управителите на МСП, ограничения достъп до финансиране при подходящи условия и корупцията в публичната администрация. Дефиницията на ЕС за МСП и особено аспектите, свързани с размера на микро-, малки и средни предприятия, трябва да бъде включен в българското законодателство за МСП.

Основните административни правомощия за въвеждането на политиката за МСП са налице, но се изисква известно засилване. Понастоящем Агенцията за МСП се нуждае от подходящо финансиране от националния бюджет, за да може да приведе в изпълнение съответната политика. Административното правомощие на Агенцията за МСП трябва да бъде засилено и националната мрежа за подкрепа на МСП се нуждае от по-нататъшно развиване и координация. Най-общо трябва да бъдат въведени по-активни консултативни връзки между публичния сектор и бизнес представителите.

Глава 17: Наука и изследвания

Постигнат бе по-нататъшен напредък в тази област от последния Редовен Доклад.

Известен брой от законовите актове приети през последния отчетен период имат известно влияние върху науката и изследванията: промени в Закона за висшето образование ще

повишат връзките между образованието и изследванията; Закона за учредяване на Национален център за селскостопанска наука цели постигането на структурна реформа в областта на селскостопанската наука; и новия Закон за малките и средни предприятия благоприятства създаването на подходящи условия за технологичен трансфер и развитие на модерна продуктова среда.

През ноември 1999г. правителството одобри Национална стратегия за високите технологии. Стратегията търси да създаде и подкрепи динамично развиващия се пазар на високи технологии и свързаните с него дейности и определя ролята на високотехнологичните паркове за тяхното насърчаване.

От своето присъединяване към Петата рамкова програма, както и към Euratom рамкова програма през септември 1999г., България създаде система Национална контактна точка (NKT) и назначи експерти в комитетите на програмите. Първоначалните резултати през първата година показват много високо ниво на участие. Все пак необходимо е много по-голямо обучение и опит в експлоатирането на програмата. Понастоящем България е пълноправен член на програмата COST.

Обща оценка

След успешното си начало, участието в програми на Общността може по-нататък да бъде увеличено чрез заздравяване на административния капацитет и технологическата инфраструктура и чрез насърчаване на по-голямо участие на сектора на предприятията, включително малки и средни предприятия.

Нивото на настоящия брутен вътрешен разход за проучване и развитие е сравнително ниско (0.59% от БВП за 1998г.). За да се увеличи финансовата помощ за този сектор се изискват допълнителни конкретни мерки, по-специално за да се стимулират разходите на бизнес предприятия за проучване и в полза на свежите капиталови инвестиции. Предимство трябва да се даде на развитието на една национална стратегия и програма за развитието на научна и технологична политика. Капиталовите механизми трябва да се изравнят с новоформулираните приоритети. Мерки са необходими за насърчаване и повишаване на нивото на проучване и развитие, за допълнително поощряване на проучването което удовлетворява съответната технология за малки и средни предприятия, и за увеличаване на европейското сътрудничество в тази област. Необходимо е законодателство което да подпомага създаването на високо-технологични индустрии и по-специално такова, което да привлече чуждестранни инвестиции.

Глава 18: Образование и подготовка

През изминалата година България продължи да участва в **програмите на Общността** (виж двустранно част А). В допълнение, през месец Август 2000 година Съвета по асоцииране прие решение да разреши участие във втората фаза (2000 – 2006 г.) на програмите Сократ и Леонардо да Винчи. Направиха се подготовки за участие в новата Младежка програма също от 2000 година, която обединява дейностите на Европейската Доброволска Служба.

Закона за образователната степен, общо минималното образование и учебната програма приет през 1999 година се отнася до – заедно с по-рано приетия Закон за националното образование – изискванията на Директивата за образование на деца на преселени работници, като регулира условията за изучаване на майчиния език както и запознанството с

родовата култура на деца на преселени работници. Законодателството е една добра отправна точка за пълно приближаване с постиженията в този район.

Що се касае до въпроса за не-дискриминационната политика към граждани на Европейската Общност в областта на образованието, гореспоменатите изменения в Закона за Висшето образование дават право на чуждестранни граждани да кандидатстват за обучение във висши учебни заведения ако имат дипломи, които им дават право на достъп до висше образование в страната в която те са придобили дипломата си. Както и да е, тези изменения не се отнасят към дискриминационната практика на приложение на високи академични такси за студентите от Европейската Общност.

България направи прогрес при реформата в образованието и системата за подготовка и по отношение на възприемане на европейските стандарти. Измененията в Закона за Професионална подготовка и квалификация направени през месец юли 1999 въвеждат една законова рамка за лицензиране на институциите за професионална подготовка, както и за децентрализация на администрацията на регионално, общинско и училищно ниво. Националната агенция за професионална квалификация и подготовка е отговорна за наблюдението и контрола на стандартите в професионалната квалификация и подготовка. Както и да е, на лице са ограничения от към финансови и човешки ресурси, които пречат на изпълнението на закона и адекватното функциониране на Агенцията.

Внесените подобрения в системата за сертификация на професионалните квалификации и акредитацията на институциите за професионална подготовка чрез измененията в Закона за Професионална подготовка и квалификация са важна стъпка напред.

Обща оценка

Участието в съответните програми на Общността е успешно и създадените национални агенции функционират. Директивата по отношение на образованието на деца на преселени работници все още трябва напълно да се размести и да се обезпечи приложението ѝ. Дискриминационната практика за прилагане на високи академични такси за студенти от Европейската Общност трябва да се избегне.

В областта на продължителната професионална подготовка, икономическата криза се отрази в много голямо ограничение на средствата. Инфраструктурата за подготовка е сравнително добра, но има нужда от заздравяване на задължителната законова база, която стимулира работодателите да осигурят продължителна подготовка на работниците. Все още липсва една обща последователна политика за подготовка.

Въпреки неотдавнашния прогрес, няма нужда от допълнително увеличаване на административния капацитет на Министерството на Образованието и науката за допълнително децентрализиране на образователната система в региони и общини, както и за развитие на една структура за диалог със социални партньори. Сътрудничеството между Министерството на труда и социалната политика и Министерството на образованието и науката все още има нужда от подобрение.

Необходима е една ясна връзка между нуждите на пазара на труда и уменията придобити от възпитаниците на професионални училища. Има нужда да се предприемат и стъпки за развитие на една гъвкава система за професионално образование и подготовка включително и една стратегия за издигане на учителските квалификации. Все още

липсва една обща структура за професионалните квалификации и тяхната връзка с академичните професии. Още повече, мерките на политиката трябва да се отнасят и към проблема за напускащите училище в ранна възраст.

Като цяло България постигна значителен прогрес до настоящия момент, но усилията за допълнителна реформа в сектора и към съществено увеличение на финансовата подкрепа трябва да продължат да се предприемат.

Глава 19: Телекомуникации и информационни технологии

През последните дванадесет месеца либерализацията на телекомуникационния пазар чрез издаване на Наредване, което доставя Интернет услуги на свободен режим се развиваше прогресивно. Прогрес се наблюдаваше и в плановете за Информационното Общество чрез одобрение на стратегия за основаване на Координационен Съвет.

Наблюдаваше се прогрес и в развитието на лицензионни системи за Професионални Мобилни Радио Мрежи, Платени телефони, Поддръжка и Работа с Мрежи на Фиксирани Микровълнови Линии и в употребата на "Индустриални, Научни и Медицински" честотни пояси. Прогресираше и възприемането на принципи за преразглеждане на План за Номерата.

В началото на 2000 година Комитета по Пощи и Далекосъобщения (КПД) се сля с Министерство на Транспорта и образуваха Министерство на Транспорта и Комуникациите. Новото Министерство пое всички задачи на КПД включително собствеността върху изцяло или частично нераздържавени предприятия в сектора и развитието на секторната политика.

По отношение на пощенските услуги, нов Закон за пощенските услуги влезе в сила през август 2000 година. Съгласно този Закон Министъра на транспорта отговаря за регулациите в пощенския сектор. Законът предоставя либерализация на пощенските услуги на базата на лицензи или регистрация в зависимост от вида на услугите (универсални или не-универсални). Законът въвежда временен държавен монопол до края на 2002 година върху запазения сектор на универсалните услуги за пратки до 350 грама. Това се осигурява от Български Пощи (компания с 100% държавна собственост), която е длъжна да подsigурява универсалните услуги на територията на България. В друго отношение пазара на пощенски услуги де факто е практически либерализиран и новото законодателство внася нова структура за работа на съществуващите фирми за пощенски услуги, като ги задължава да кандидатстват за лиценз или за регистрация до края на 2001 година. Пълна либерализация на пазара на пощенски услуги може да се очаква след месец януари 2003 година.

Съгласно новият Закон Министерството на Транспорта и Комуникациите отговаря за държавното управление и регулацията на пощенските услуги с помощта на два отдела от една и съща дирекция, една за пощенските услуги и една за пазарната регулация.

Обща оценка

Въпреки, че през последната година в този сектор не се отбеляза голям прогрес, все пак има нужда да се отбележи общия контекст на добрия прогрес от предишния период, когато излезе новия Закон за телекомуникациите в който най-важните промени касаеха

реформата на институционалната структура, обявяването на датата за пълна либерализация до 1 януари 2003 година и установяването на лицензионен режим в сектора. Прогреса през последните 12 месеца беше повлиян от вниманието отделено на опита за приватизация на БТК и за идентификация на втори мобилен оператор.

Решението за доставка на Интернет услуги на свободен режим е важна крачка напред.

И други значими промени са необходими преди България да осъществи постижения в този сектор. Най-важните стъпки които трябва да се предприемат са преразглеждане на честотния план с цел осигуряване на по-голям брой честоти в съответствие с европейските стандарти, развитие на независимостта на Държавната Телекомуникационна Комисия и внедряване на съществуващия лицензионен режим чрез генерални пълномощни в съответствие със законодателството на Общността. Операторите с изключителна пазарна мощ трябва да се идентифицират и спрямо тях да се приложат подходящите регулации, особено изискването за ценова ориентация. Трябва да се направят прозрачни класификации за провизиите на Универсалните Услуги.

Новата административна уредба на Министерството на транспорта и комуникациите се нуждае от изясняване и по-специално как разделянето между управлението на пощенските услуги и пазарната регулация ще се осигурят от два отдела в една и съща дирекция.

Глава 20: Култура и аудио-визуална политика

В периода от последния годишен доклад, България направи още по-значим прогрес в изравняването към аудио-визуалните постижения на Общността. Народното Събрание прие през месец септември Закон за изменение на закона за радио и телевизия от 1998 година и същия влезе в сила през месец октомври 2000 година. С измененията се постигна висока степен на приравняване към Директивата Телевизия без граници. България има достъп до Съвета на Европейската Конвенция за Трансгранична Телевизия от месец юли 1999 година. През март 2000 година България също ратифицира Протокола за изменение на гореспоменатата Конвенция.

Малък прогрес се наблюдаваше в заздравяването на административния капацитет. Административния персонал на Националния съвет за радио и телевизия беше увеличен от 13 на 30. Бяха издадени около 200 радио и телевизионни лиценза от 500 кандидатури. Съвета установи 40 нарушения и 12 от тях завършиха със санкции и глоби.

Предприеха се стъпки към либерализацията на аудио-визуалния пазар и съгласно обявен търг първия частен национален телевизионен оператор започна да работи през месец юни 2000 година.

Обща оценка

Българското законодателство вече е поведено към съответствие с аудио-визуалните изисквания и постижения.

Съответните административни тела в областта на аудио-визуалната политика са добре запознати с постигнатото и изискванията, и по този повод контролиращата и

санкциониращата власт на Съвета за радио и телевизия са засилени от изменения Закон. Въпреки това Съвета чувства недостиг на средства и инфраструктура, което се отразява неблагоприятно на неговия капацитет за изпълнение на задачите.

България демонстрира ефективен административен капацитет за въвеждане на постиженията в областта на културата също чрез участието си в програма Рафаел.

Като цяло България постигна значителен прогрес и висока степен на приравняване към постиженията на Общността.

Глава 21: Регионална политика и координация на структурни инструменти

От времето на последния редовен доклад не е постигнат никакъв значителен прогрес.

България въведе новата териториална организация чрез приетия декрет за териториална организация на страната за шест планирани региона отговарящи на II ниво статистически единици. Законът установява 6 NUTS макро региони от II тип в България и определя вътрешно министерски Комисии за Икономическо и Социално Сцепление, установява и макро-регионално ниво. Класификацията е приета от Евростат, което все пак не вреди в никакъв случай на последващите решения по отношение на задълженията на NUTS по време на встъпването. Съответните Комисии имат консултативна роля по-специално в процеса на подготовка на оперативни регионални програми.

Във връзка със законодателната стратегия България прие декрет през месец ноември 1999 година , който определя структурата и функциите на Министерството на регионалното развитие и благоустройство (МРРБ). Съгласно условията на този декрет Генералната дирекция за регионално развитие и административно-териториална организация отговаря за координацията и подготовката на регионалната политика, помага в подготовката на законодателството, програмирането и въвеждането на проекти по програмата Фар за икономическо и социално сцепление.

По отношение на подготовката на програмите Генералната дирекция за регионално развитие и административно-териториална реформа към МРРБ продължава своите усилия за изграждане на административния си капацитет. Процесът на възстановяване на задължителния персонал е централизиран и е в новите структури на шестте макрорегиона. В допълнение капацитетът за управление на допълнителните средства на ISPA и SAPARD е изграден от съответните министерства с помощта на Фар.

През октомври 1999 год. българските власти представиха Предварителен План за Национално Развитие (ППНР) за България 2000 – 2006 година. Националният план за регионално развитие, както и плановете за развитие на районите от III ниво статистически единици се осъвременяват понастоящем.

Това се отразява на решителността на българските власти да подобрят плановете си възможности. Все пак ще е нужна повече работа за да се постигне необходимия капацитет за производство на планови документи. Също така създаването на устойчиви планови процеси все още се нуждае подкрепа. Интеграцията на тези различни програмни

задачи в една изчерпателна национална икономическа стратегия за развитие на България си остава главно предизвикателство.

По отношение на административната координация, декрет от месец ноември 1999 година създаде нова административна структура в Министерския съвет и основа нова Дирекция за Регионална Координация. Не е ангажиран първоначално предвиденият персонал. През месец януари 2000 година се създаде вътрешно министерско координационно тяло Централно Координационно Звено (ЦКЗ). ЦКЗ се ръководи от МРРБ на ниво заместник министър. МРРБ отговаря за подготовката и приложението на националния план за развитие с подкрепата на ЦКЗ. Представителите от средно ниво на различните ангажирани министерства са в състава на Централното Координационно Звено. Вътрешно министерската координация както на национално, така и на регионално ниво все още не е напълно ефективна и се нуждае от по-голямо внимание. Много малък прогрес се постигна в подготовката на системите за оценяване и контрол.

Новосъздаденият Департамент за Икономическо и Социално Сцепление към МРРБ отговаря за финансовото управление на програмите и проектите. Наборът и обучението на персонала се осъществява в момента и изисква значителни усилия в следващите месеци. Все още няма ясна индикация по отношение на предназначението на допълнителното финансиране на националния бюджет и как ще се управлява то.

През месец февруари 2000 година към Националния Статистически Институт (НСИ) се създаде отделно звено отговарящо за регионалната статистика. То ще извършва методологическа координация относно събирането, анализа и предоставяне на данни на регионално ниво съгласно изискванията на Евростат.

Обща оценка

Остават съществени проблеми и България има нужда значително да увеличи усилията си за подготовка за структурни средства. Тя трябва да ускори въвеждането на структурната реформа и още повече да развие административния си капацитет за да е готова да се справи с управлението на средствата.

Предварителният Национален План за Развитие все още не осигурява задоволителна стратегия за развитие на страната. Той трябва да бъде ключов политически инструмент за България със съпътстващ ангажимент на българските власти по отношение на приложението му. Трябва да има по-близка връзка между ПНПР и предвижданията на националния бюджет. В допълнение взаимодействието между ПНПР и другите програмни документи като Националния Регионален План за Развитие и Планът за Публичните Инвестиции трябва да бъде по-ясно. Вътрешно министерската координация, както и публичната консултация по подготовката на ПНПР остават важни въпроси.

В административните структури създадени напоследък към МРРБ се наблюдава липса на яснота в ролята и компетентността на техническите експерти отговорни за регионалната администрация. По-специално отговорностите на регионално ниво не са ясни. Административният капацитет на министерството остава много лимитиран. Финансовото и бюджетното управление на регионалната политика изискват допълнително усъвършенстване. Понастоящем регионалните статистически данни са

бедни в България и създаването на база данни за съхранение на регионални данни ще изисква значителни инвестиции от финансови ресурси.

Глава 22: Околна среда

България постигна още по-голям прогрес по отношение на изискванията на Европейския съюз за околната среда и по подготовката на въвеждането на директивите на ЕС.

Прогрес се направи по отношение на бързото приобщаване към партньорство, което даде приоритет за по-бързо реформиране в структурното законодателство касаещо водите, въздуха, отпадъците; за подготовка и въвеждане на детайлизирани, специфични, приблизителни програми; за заздравяване на въвеждащите структури на регионално ниво.

Новото структурно законодателство или измененията на съществуващото такова бяха постановени след последния Доклад. Детайлите са посочени под съответните сектори по-долу. През месец септември 2000 година Министерският съвет прие Национална програма за представяне и внедряване на законодателството на ЕС. Това цели да даде обща представа за всички въпроси свързани с изискванията за околната среда. България също така разви и пет национални секторни програми: национална програма за управление на отпадъците, национална програма за приоритетно строителство на градски пречиствателни станции за отпадъчни води, национална стратегия за съхранение на биологичните видове, национална програма за намаляване на производството и употребата на оловен бензин и национална програма за намаляване на озонно изчерпващи субстанции. Други стратегии са в процес на подготовка.

По отношение на хоризонталното законодателство, през месец декември 1999 година беше прието изменение в българските регулации за постоянни оценки на въздействията върху околната среда. Ще са необходими други законови промени за да се покрият изцяло изискванията на ЕС за влиянието върху околната среда. През месец октомври 1999 година влезе в сила Конвенцията за оценка на трансграничното влияние върху околната среда. Все пак изискванията на ЕС са по-строги отколкото Конвенцията, така че ще има нужда от допълнителни промени.

От последния Доклад до сега България е създавала Постоянна комисия за защита на населението, една вътрешно министерска координационна структура за овладяване на бедствия, инциденти и катастрофи. Задачите ѝ включват анализ на информацията за потенциален риск, организация на обединена информационна система и идентификация на приоритетни инциденти с предпазна цел.

По отношение на качеството на въздуха, добрия прогрес беше осъществен в законодателното приобщаване към изискванията. Законът за чистота на околния въздух беше изменен през месец март 2000 година и сега включва дефиниции за замърсяване и нива за прагово разпространение. В съответствие с изискванията, през месец юли 2000 година влезе в сила нова регулация за съхранение и разпространение на петрол. В допълнение, влезнаха в сила и регулации за ограничаване на съдържанието на вредни съставки в бензина и за регулярни проби на моторните машини.

През декември 1999 България подписа новият Протокол на ОН за намаляване на окислението и приземното ниво на озона към Конвенцията за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния.

Както бе докладвано през миналата година България създаде национална система за наблюдение и контрол на въздуха, но що се касае до приложението ѝ липсва необходимия капацитет за наблюдение на национално и регионално ниво за да се контролира качеството на въздуха.

Работата по контрол над отпадъците продължава, но пропуските остават в българското законодателство що се касае до определението за отпадък и йерархия на отпадъците. Инфраструктурата за разположение и възстановяване на рискови отпадъци има нужда от понататъшно развитие.

По отношение на качеството за водата, Закона за водата който влезна в сила през месец януари 2000 година е от части в съответствие с Директивата за структурата на водата. Започна работа по вторично законодателство; програми на национално и местно ниво за внедряване на развитото законодателство. България все още има нужда да се приближи към директивите на ЕС за различните водни категории.

За защита на природата е осъществен малък прогрес както в законодателството, така и в процеса на внедряване. През месец април 2000 година беше изменен Закона за защитените места. Влезе в сила и Закон за растенията с медицинско значение. Публикува се Наредба за развитие на проекти за управление на защитените места. България идентифицира 140 места, покриващи 12% от територията ѝ, като специално защитени места. Изискванията на директивите "Птици" и "Естествени среди" не бяха изцяло интегрирани в българското законодателство.

Институционалното заздравяване на Дирекциите на три национални парка продължава и са назначени допълнително още 80 човека.

Що се касае до контролът върху индустриалното замърсяване и управлението на риска, петнадесетте регионални инспектората към Министерството на околната среда и водите започнаха да правят опис на предприятията и местата съгласно директивата. Директивата за контрол на главните инцидентни рискове (Seveso) е частично спазена в Наредбата за организация на дейността за предпазване от големи рискове, Закона за опазване на околната среда, наредбата за хигиенни изисквания и здравеопазване на населението, и е допълнена от Закона за химическите вещества. Приложението на IPPC и директивите на Seveso са все още проблематични; Министерството създаде многогодишен план за въвеждане и същото започна, но за да е успешно е необходимо увеличение в условието за информация, оборудване и обучение. Не се постигна прогрес в приближаването до директивата за големи заводи за изгаряне.

През месец февруари 2000 година влезе в сила Закон за предпазване от вредното действие на химическите вещества, заготовки и продукти. През януари 2000 год. Беше публикуван и Закон за управление и контрол на озоноразрушаващи съставки.

Прие се закон, частично покриващ директивите за съдържателна употреба и преднамерено пускане на генетично модифицирани организми. Съвет за безопасна

употреба на генетично модифицирани висши растения се създаде от Министерството на селското стопанство и горите.

Що се отнася до ядрената сигурност и радиационната защита, през месец декември 1999 година Министерския съвет прие Решение по програма за развитие на база за безопасно управление на употребявано ядрено гориво и радиоактивни отпадъци (виж също глава 14 за Енергията) Наредбите влезнаха в сила през август 2000 год. като принос към Фонда за сигурност и съхранение на радиоактивни отпадъци.

По отношение на административния капацитет, Министерството на околната среда и водите отговаря за националната политика в сектора, подготовката на законовата база, управлението на защитените места, които са държавна собственост, разпространението на водните ресурси, издаването на разрешения за употреба на натурални и минерални ресурси и по въпроси свързани с ЕС.

Към Министерството са създадени 15 регионални инспектората по околната среда и водите. Националната агенция за околната среда е специализирано лице на Министерството и отговаря за наблюдението и научната дейност. Снабдява регионалните инспекторати с методологически указания. Също така събира и обработва информация за околната среда и други в тази връзка. Други държавни юридически лица отговорни за различните аспекти на защита на околната среда са: Министерство на здравеопазването; Министерство на Аграрната икономика, горите и поземлената реформа; Министерство на регионалното развитие и благоустройство, което внедрява националната политика в областта на териториалното планиране и благоустройство, развива водоснабдяването и канализацията, развива и Националния план за регионално развитие. Общинските юридически тела играят важна роля при внедряването на политиката в сектора на околната среда.

Обща оценка

България прогресира в приобщаването си към изискванията на ЕС за околната среда. Все още обаче способностите на Министерството на околната среда и водите да развие и представи политика и стратегии са слаби.

Необходим е още по-голям прогрес в областта на отпадъците, защитата на природата и индустриалното замърсяване. Нивото на приобщаване към директивите на ЕС за околната среда на хоризонтален характер също имат нужда от подобрене.

Приложението на приетото законодателство си остава проблем. Инвестициите са ограничени. Структурите необходими за наблюдение и изпълнение на законодателството са все още неадекватни и е необходимо допълнително обучение на персонала за да има необходимите знания за прилагане на законодателството. Механизмът за събиране на данни, анализи и докладване е също много нов и не добре развит. Като цяло Министерството на околната среда и водите е с по-малко персонал от необходимото. Новоназначеният към Министерството отдел за интеграция към ЕС има нужда от подготовка.

Прогрес се наблюдаваше в развитието на инвестиционни програми за отпадъци и отпадъчни води, но има нужда от повече работа по финансиращите планове. Капацитета за финансови и икономически оценки трябва да бъде подсилен.

Докато принципа "замърсяването се плаща" стане общоприет не е ясно как ще се приложи. Също така, както беше споменато през изминалата година принципът за претърпяното развитие трябва да се интегрира и в политиките на другите сектори. Тази индустрия ще бъде допълнително консултирана и информирана за бъдещите ѝ отговорности и задължения.

Глава 23: Потребителска и здравна защита

България продължава да напредва добре в тази област.

Постигнат е добър напредък при приемането на вторично законодателство след влизането в сила на Закона за защита на потребителя и правилата на търговия през месец юли 1999 г., например наредби за защита на потребителите чрез индикация на цените на продуктите и услугите, както и за изискванията за поставяне на етикети на нехранителните продукти. Като следствие от това, по отношение на мерките, свързани с безопасността, съществуващото законодателство въвежда основните елементи на съответните *acquis* в областта на общата безопасност на продукта и отговорностите за продукта.

Постигнат е забележителен напредък и в областта на мерките, не свързани с безопасността, по отношение на *acquis* в областта на индикирането на цените на продуктите и услугите; транспонирани са и основните елементи на *acquis* в областта на подвеждащата реклама, несправедливите договорни условия, продажбите по домовете и (отчасти) разпоредбите за продажби от разстояние.

Съществуващото законодателство предвижда значителна институционална рамка в областта на Защитата на потребителите. Въпреки че отчет за изпълнението се води отскоро, основният правоналагащ орган, занимаващ се с надзор върху пазара - Комисията по търговия и защита на потребителите към Министерството на икономиката, остава в голяма степен нереформирана. Данните за броя и естеството на проверките, извършени от тази комисия остават неизяснени. Необходимо е допълнително засилване на Помирителните комисии (установени в девет регионални звена на тази Комисия) които са създадени за извънсъдебно решаване на спорове и звената за защита на потребителите към местните власти, на които могат да бъдат дадени правомощия за контрол върху продуктите и безопасността на същите. Липсва информация за функционирането на Помирителните комисии и за броя на местните звена за защита на потребителите. Националният съвет за защита на потребителите, създаден като консултативен орган, досега не успява да изпълнява задачата си като такъв към Министерството на икономиката, както и тази да дава възможност за официално участие на потребителите в процеса на вземане на решения. Въпреки че изричното право, дадено на независимите организации на потребителите да участват в защитата на правата на потребителите доведе до редица асоциации на потребителите (понастоящем шест на брой), които допринасят за нарасналата осъзнатост на потребителите, неправителствените организации в този сектор все още трябва да се развиват.

Обща оценка

Въпреки че по-значителна част от съответните *acquis* вече е транспонирана, в редица случаи са необходими допълнителни усилия за привеждане в съответствие с европейското законодателство. По отношение на мерките, свързани с безопасността, Директивите по някои аспекти на продажбата на потребителски стоки и свързаните с това гаранции, Директивата за

съдебните разпореждания за защита интересите на потребителите, както и *acquis* по опасните имитации, все още предстои да се транспонират. По отношение на мерките, несвързани с безопасността, все още не са транспонирани *acquis* за сравнително рекламиране, пакетните туристически услуги, туризмът на принципа на "таймшер", потребителските кредити и дистанционните договори.

Напредъкът по отношение на административния капацитет остава ограничен, въпреки значителната институционална инфраструктура, която беше изградена за периода от последния Доклад насам. Административните капацитети на различни институции, по-конкретно на Комисията по търговия и защита на потребителите, трябва да се засилят, за да може да се прилагат значителните *acquis*, които вече са приети, да се усъвършенстват механизмите за консултации (включително и изготвянето на проектозаконови), извънсъдебното решаване на спорове и особено за да се създаде и координира една функционираща система за контролиране на пазара. Допълнително трябва да се разработи функциониращата система за обмен на информация в случаи на откриване на опасни продукти. Повече трябва да се наблегне върху координацията на различните правоприлагащи органи и независимите организации за защита на потребителите.

Глава 24: Сътрудничество в областта на правораздаването и вътрешните работи

Продължиха дейностите по сближаване на законодателството и създаването на нови закони, но не с такъв значителен темп, както беше споменато в предишния Доклад. Постигнат е, обаче, устойчив прогрес и по-добро фокусиране върху приложението.

Създадена беше междуведомствена работна група за изготвяне на проектозакона за Защита на личните данни и по него текат консултации, но България все още не е приела такъв закон, така че няма система за защита на личните данни, сравнима с *acquis* на ЕС. Това означава, че все още не е спазен краткосрочния приоритет на Партньорство за присъединяване за приемане на закон и създаване на независим надзорен орган.

Що се отнася до **визовата политика**, България продължи да постига напредък. Тя е отменила споразуменията за безвизов режим с Беларус, Молдова, Казахстан, Киргизстан, Таджикистан и Туркменистан, която отмяна е влязла в сила от януари 2000 г. През юни 2000 г. беше подписано споразумение за реадмисия с Румъния. Започнали са преговори за споразумения за реадмисия с Обединеното Кралство и Ирландия. Административните, организационни и правни мерки, предприети от България през последните години за борба с нелегалната миграция бяха допълнително обединени от последния Доклад насам. Специалната софтуерна програма, разработена за издаване на визи и паспортен контрол вече е в действие в 59 български дипломатически и консулски мисии, като осигурява връзка в режим "онлайн" с Визовия център в Министерството на външните работи. България направи промени в Закона за българските документи за самоличност, за да ускори издаването на новите документи, като изтегли напред от края на март 2001 г. на края на декември 2000 г. крайния срок, до който документите трябва да бъдат подменени с нови, които не могат да бъдат фалшифицирани.

Постигнат е известен напредък и за изпълнението на краткосрочния приоритет на Партньорство за присъединяване за прилагане на системи за ефективно управление и контрол по границите. Чрез изменение на Закона за Министерството на вътрешните работи

от април 2000 г. беше въведена нова дефиниция за **"граничен контрол"** като "опазване и контролиране", а не "опазване и защита" на държавните граници. Продължава демилитаризацията на граничната полиция и от 1999 г. насам е постигнат напредък, както е предвидено в програмата за намаляване на броя на военнослужещите с 2 000, като беше започната процедура за подмяната им с 1 300 професионални полицейски служители. Като компенсация за намаляването на персонала, Граничната полиция е в процес на модернизация на оборудването си, като се дава приоритет на границата с Турция и морската граница с Черно море. Постигнат е напредък и при усъвършенстването на съоръженията за граничен контрол на Международното летище София за подготвяне за спазване на Шенгенските изисквания и на десет основни гранични контролно-пропускателни пункта беше инсталирано ново оборудване за паспортен контрол. Статистиката на Граничната полиция показва, че опитите за нелегално преминаване на границата са нараснали от 18 329 през 1998 г. на 22 733 през 1999 г. Граждани на Румъния (2 933), Турция (2 561) и Молдова (912) оглавяват списъка на нелегалното преминаване на границата.

Относно **миграцията и правото на убежище**, България и Международната организация за миграцията подписаха Споразумение за сътрудничество на 12 ноември 1999 г. в Будапеща. През ноември 1999 г. към Националната служба за борба с организираната престъпност (НСБОП) беше създадено специализирано звено (секция за борба с трансграничните мрежи за нелегална миграция и трафик на хора. В областта на даване на убежище, през април 2000 г., по време на Втората кръгла маса в Букурещ, беше изготвен Национален план за действие 2000. Той предвижда откриването на транзитни центрове за бежанци на най-активните гранични контролно пропускателни пунктове - летище София и Капитан Андреево и възможни бъдещи законодателни промени, например за определяне на по-ясна разлика между разпоредбите за прекратяване и за изключване съгласно Женевската конвенция от 1951 г. Законът за чужденците в Република България претърпя промени през май 2000 г. като бяха приети наредби за прилагането му. Законът управлява условията за влизане, пребиваване и контрол на чуждестранни граждани в България, а наредбите за приложението му предвиждат по-подробно регулиране на контрола на чужди граждани, пребиваващи нелегално в България. Обаче, няколко разпоредби все още не са приведени в съответствие със съответните *acquis*. Не са изяснени условията за събиране на разделени семейства. Ето защо, все още не е спазен краткосрочният приоритет по Партньорство за присъединяване за въвеждането и прилагането на нова законодателна рамка относно процедурите за миграция и предоставяне на убежище.

В областта на **полицейското сътрудничество и борбата с организираната престъпност**, са били направени още няколко стъпки за международно полицейско сътрудничество. През юни, Министерският съвет одобри и предложи за ратифициране от Народното събрание на споразумение за сътрудничество в борбата срещу трансграничната престъпност, подписано в Букурещ през май 1999 г. от Албания, Босна-Херцеговина, България, Гърция, БЮРМ, Молдова, Румъния, Турция и Унгария. Трябва да се обръща непрекъснато внимание върху проблема за трафика на хора, особено на жени. През ноември 1999 г., в рамките на Гранична полиция бе създадено ново специализирано звено за борба с незаконния трафик на жени за целите на сексуална експлоатация. Измененията и допълненията на Наказателно-процесуалния кодекс доведоха до някои промени по отношение на процедурите на следствието, до засилване на ролята на полицията при разследването на криминалните случаи. За тази нова задача на полицаите бе предоставено допълнително обучение. Във връзка с борбата срещу **измамите и корупцията**, през юни 2000 г. Народното събрание прие измененията и допълненията към Наказателния кодекс, който, *между другото*, криминализира присвояването на приходни средства или на целеви средства за други цели

освен за законните такива. Законодателната промяна се базира на дефиницията за "измама", предвидена в Конвенцията за опазване на финансовите интереси на Европейските общности от 1995 г.

През юни 2000 г. България ратифицира гражданско-правната конвенция на Съвета на Европа за корупцията. Митничари, полицаи и професионалисти, работещи в съдебната власт се цитират като едни от най-корумпираните професии в България. От последния доклад насам, Българската митническа администрация е предприела известна стъпки за борба с корупцията в своите редове, подобрявайки сътрудничеството между ГУ "Митници" и другите компетентни държавни органи - Съда, Прокуратурата, Следствието, Министерството на вътрешните работи, Данъчната администрация и др. и през април 2000 г. стартира проект за борба с корупцията и незаконните дейности в митническата служба.

Относно **прането на пари**, бяха разработени инструкции за подобряване на вътрешните правилници на банките за контрол и предотвратяване на прането на пари. За да се осигури фактическото установяване на наказателна отговорност, в случаите на пране на пари по Наказателния кодекс, бяха приети редица закони и подзаконови инструменти.

Във връзка с **наркотиците**, през октомври 1999 г. влезе в сила Законът за контрол на наркотиците и прекурсорите. От 1999 г. насам, значително нараснаха случаите на конфискуване на наркотици. По-конкретно, данните за конфискувания хероин за първите 8 месеца на 2000 г. превишава общите конфискации за последните 6 години. Освен това, Наказателният кодекс бе изменен и допълнен през март 2000 г., с оглед на привеждането на българското наказателно законодателство в съответствие с Конвенцията на ООН за нелегалния трафик на наркотични вещества и психотропни субстанции. Изменението предвижда значителни промени в увеличението на санкциите за престъпления, свързани с наркотици и с инсталации за производство на наркотици.

Във връзка с **правното сътрудничество** по наказателно-правни и гражданско-правни въпроси, няма ново развитие за докладване, но по наказателно-правните въпроси България вече е постигнала висока степен на съответствие със законодателството на ЕС.

Обща оценка

Продължава напредъка от миналата година в областта на съдебните и вътрешните работи, както и по отношение на по-нататъшното сближаване на законодателството и във връзка с административния капацитет за прилагането на *aquis*, но са необходими допълнителни усилия в тази област и допълнителни ресурси и инвестиции в модерно оборудване, за да се осигури успех.

България още не е приела закон за **защита на данните**, така че няма система за опазване на личните данни, която да е съвместима с *aquis* на ЕС. През 1998 г., България подписа Конвенция № 108 на Съвета на Европа за защита на лицата, във връзка с автоматизираната обработка на персонални данни, но конвенцията все още очаква своето ратифициране.

България вече в голяма степен е привела **визовия си** режим в съответствие със законодателството на ЕС, но поддържа безвизови режими с Украйна, БЮРМ, Русия, Грузия, Югославия и Тунис. Сега са подписани споразумения за реадмисия с всички страни-членки на ЕС, освен с Обединеното кралство и Ирландия, с които понастоящем се водят преговори.

Демилитаризирането на **граничната** полиция тече в момента и се предвижда да приключи през април 2002 г.

Във връзка с **миграцията**, законът, свързан с влизането, престоя и контрола на чужди граждани в България, все още се нуждае от изменения, за да отговаря на съответните *aquis*, в частност на условията за събиране на разделени семейства. Законът за бежанците, споменат в предишния Доклад все още не е изменен, за да се приведе напълно в съответствие с някои основни принципи на Женевската конвенция. Административният капацитет на Агенцията за бежанците остава слаб и координацията между нея и Граничната полиция трябва да бъде подобрена. Инфраструктурата за приемане на бежанци, търсещи убежище и други бежанци е внедрена само отчасти и трябва да бъде приведена в пълно съответствие със стандартите на ЕС. Проблемът, обаче, с бежанците и търсещите убежище в България, остава съвсем ограничен. През последните осем години, едва 4800 души са поискали статут на бежанци в България.

Във връзка с **полицейското сътрудничество и борбата с организираната престъпност**, е необходимо създаването на национална информационна система, отговаряща на стандартите на Шенгенската информационна система (ШИС), а това все още не е постигнато. Полицейската бруталност остава въпрос, предизвикващ загриженост, особено по отношение на малцинствените групи и ромите в частност. Макар, че българските власти предоставят много обучение на полицейските служители от всички нива, необходимо е допълнително обучение в такива области, като зачитането на човешките права, като има специализирани програми за обучение за по-нататъшно изграждане на уменията, необходими за ефективно разследване и борба срещу новите видове престъпност, особено стопанските престъпления и прането на пари, както и организираната престъпност и корупцията. Има недостатъци по отношение на полицейското оборудване, когато става дума за технология (съвременни средства за комуникация) и моторни превозни средства.

Във връзка с борбата срещу **измамите и корупцията**, България е ратифицирала най-големите конвенции, насочени срещу корупцията, а именно, Конвенцията за прането на пари, обиск, изземване и конфискация на постъпленията от престъпна дейност и Конвенцията на ОИСР за борба с подкупите на чуждестранни обществени ръководни служители в международни бизнес сделки. През януари 1999 г., България подписа наказателно-правната конвенция на Съвета на Европа за корупцията.

Във връзка с **наркотиците**, необходима е подзаконова уредба в такива области, като условията за изземване и унищожаване на наркотици, управление на специализирани лаборатории за тестване на наркотици и контрол на прекурсори. България все още няма цялостна национална стратегия срещу наркотиците, която да обхваща такива проблеми, като например намаляване на предлагането и търсенето, която да дефинира общата политика на страната и връзките между институциите.

Във връзка с **прането на пари** през 1998 г. бе приет закон, а през 1999 г. бе изменен и допълнен законът за банките, в който бяха предвидени задълженията на БНБ за предотвратяване на прането на пари. Слабостите, обаче, на сегашното законодателство трябва да бъдат премахнати, така че Бюрото за финансово разузнаване да може да играе своята роля.

В областта на **правното сътрудничество и човешките права**, що се касае до общите действия по правната помощ при наказателно-правни въпроси, България се сблъсква с трудности при обработването на някои входящи искания и при правенето на изходящи искания. Във връзка с правното сътрудничество по наказателно-правни въпроси, България, до голяма степен е привела своето законодателство в съответствие с *aquis* на ЕС. Към днешна дата, България е сключила 40 двустранни споразумения за правна помощ: 19

споразумения за правна помощ по гражданско-правни и наказателно-правни въпроси (и екстрадиране), 9 споразумения за правна помощ по гражданско-правни въпроси, 4 - за правна помощ по наказателно-правни въпроси, 2 - за правна помощ по наказателно-правни въпроси и екстрадиране, 5 - по екстрадирането и 1 - за трансфера на осъдени лица. Що се отнася до правното сътрудничество по гражданско-правни въпроси, необходими са допълнителни законови изменения за привеждане на законодателството в съответствие с *aquis* на ЕС. Все още са необходими допълнителни усилия с оглед на засилването на административния капацитет, включително подобряване на сътрудничеството между различните институции. Също така, има голямо текучество в Министерството на външните работи на всички нива, което може да доведе до отслабване на административния капацитет.

Глава 25: Митнически съюз

От времето на последния редовен доклад, България има допълнителен напредък в областта на митниците.

Във връзка с привеждането на законодателството в съответствие с **Митническият кодекс на ЕС и разпоредбите за неговото прилагане**, българският Закон за митниците от януари 1999 г. и съответните разпоредби за неговото прилагане са до голяма степен съвместими с *aquis*, но за осигуряване на пълното съответствие са необходими значителни допълнителни усилия. По време на последния период бяха направени допълнителни стъпки по посока на доближаването на законодателството до това на ЕС. Народното събрание прие измененията и допълненията към Закона за митниците. Същите се отнасят до въпроси, касаещи прилагането на търговски мерки за селскостопански стоки и контрола на наркотичните прекурсори и на фалшивите и пиратски стоки. Частично е изпълнен краткосрочният приоритет на Партньорството за присъединяване, целящ осигуряване прилагането на новия Митнически кодекс и на Правилника за неговото прилагане.

Във връзка с **митническите *aquis* извън Митническия кодекс**, България прие своите митнически тарифи за 2000 г. през ноември 1999 г., включително и преференциалните ставки в рамките на международните споразумения (включително Европейското споразумение). На база на двустранни споразумения бе въведен съвместен митнически контрол на границите с Румъния, БЮРМ и Турция. Във връзка с Паневропейската система за произход, България прие измененията на системата, която ще влезе в сила през януари 2001 г. За да бъде системата пълна, България трябва да подпише споразумения за свободна търговия с Естония, Латвия и Литва.

Известен напредък е постигнат във връзка с **административния и оперативен капацитет**. Измененията и допълненията на Закона за митниците обхващат преобразуването на Митниците в Българска митническа агенция, на подчинение на Министъра на финансите. Тя има около 3 800 служители на три нива - централно, регионално и местно. Има напредък и по отношение на използването на информационните технологии, особено по отношение на компютризираната обработка на документи, където Българската интегрирана митническа информационна система сега обхваща значителна част от документооборота на администрацията. Планирането на проекта за въвеждането на система, която е съвместима с тези на Европейския съюз бе направено през първата половина на 2000 г. Напредва обучението на митническите служители и се разширява мрежата от митнически лаборатории. Корупцията в българските митници остава широко разпространен проблем. Митническата служба е предприела известни стъпки за борба с корупцията. Стартиран е проект за борба с корупцията в българската митническа администрация (*вижте Глава 24 за правосъдието и*

вътрешните работи). Във връзка с граничното управление, усилията бяха насочени особено върху подобряването на съоръженията на летище София, с оглед подобряване на проверките за контрол и сигурност и работата по стратегията за рационализиране на националните гранични пунктове в съответствие с изискванията за членство в Европейския съюз.

Обща оценка

Както се споменава в последния редовен доклад, българското законодателство е в голяма степен идентично с **Митническият кодекс** на Европейската общност, така че вече е постигната голяма степен на законодателно съответствие. Необходимо е известно допълнително адаптиране, например по отношение на процедурите за обжалване на митнически задължения.

Във връзка с **митническите *aquis* извън Митническият кодекс**, България е сключила споразумения за митническо сътрудничество с Армения, Австрия, Азербайджан, Гърция, БЮРМ, Монголия, Румъния, Русия, Турция, Обединеното кралство, Югославия и Украйна. България е член на Световната митническа организация. България е договаряща се страна по конвенцията TIR (от 1978 г.) и по осем анекси на Конвенцията от Киото. От 1990 г., България е член на Конвенцията за хармонизираната система. От 1996 г., България прилага Комбинираната номенклатура, както се изисква по Европейското споразумение. България вече прилага Единния административен документ. В повечето области на *aquis*, България е постигнала значителна степен на законодателно съответствие, обаче в някои области, като например митническите облекчения, законодателството е само отчасти в съответствие с *aquis*.

Главният проблем за България се отнася до **административния капацитет** за прилагането на *aquis*. Както се потвърждава от българските органи, ресурсите се недостатъчни, възнаграждението не е адекватно, сътрудничеството с правоохранителните органи трябва да бъде подобро, инфраструктурата на границите трябва да бъде подобрена и оборудването трябва да бъде модернизирано. Необходими са големи усилия за стабилизиране на положението с кадровото обезпечаване. Трябва да се решат проблемите, свързани с голямото текучество на персонала, липсата на подходящо обучение и необходимостта от въвеждане на професионална етика, за да се повиши ефективността и да се осигури правилното изпълнение на процедурите. Въпреки, че работата по борбата с корупцията вече е започнала, както се споменава в предишните доклади, тя остава все още въпрос, предизвикващ значителна загриженост. Макар, че все още има какво да се желае по отношение на въвеждането на компютризирана система, България използва успешно системата "Асикуда".

Глава 26. Външни връзки

По отношение на **общата търговска политика**, с Митническите тарифи, въведени през 2000 г., България е либерализирала допълнително търговията си. Търговията с ЕС също е либерализирана допълнително на базата на Европейското споразумение и с едностранно решение на българското правителство от 20-ти февруари 2000 г., като освобождава от митнически тарифи 143 тарифни позиции, обхващащи вноса на конкретни промишлени стоки, с произход от ЕС и EFTA, които са необходими за инвеститорите. Преговорите за допълнителни концесии в търговията със селскостопанска продукция също приключиха успешно и има напредък в преговорите за ново споразумение за вината. Българските власти разбират различията в принципите за преференциално третиране, използвани от България и

от ЕС и понастоящем те извършват преглед на тези различия, с оглед да възприемат GSP на ЕС по присъединяването.

Понастоящем българските тарифи възлизат средно на 15.1% върху всички продукти, на 24.4% върху селскостопанските продукти, на 13.5% върху рибните продукти и на 12.6% върху промишлените продукти. За сравнение, тарифите на ЕС понастоящем възлизат на 5.3% върху всички продукти, 9.4% върху селскостопанските продукти, 12.4% върху рибните продукти и 4.2% върху промишлените продукти.

С оглед на новия кръг от преговори на СТО се работи в тясно сътрудничество, за да се координират гледните точки, с оглед на осигуряването на сближаване с търговската политика на ЕС. За тази цел, ЕС и България са създали рамка за сътрудничество във връзка с проблемите относно СТО, както на равнището на министерства, така и на ведомствено ниво и България подкрепи политиките и позициите на ЕС в рамките на СТО. България присъства като наблюдател в многостранното Споразумение за държавните поръчки и е представила предложение на GPA. България подготвя също и присъединяването си към Споразумението за информационните технологии в рамките на СТО. ЕС и България са създали рамка за сътрудничество във връзка с въпросите, свързани със СТО, както на ниво министерства, така и на ведомствено ниво. Във връзка с новия кръг на преговорите, България е в съгласие с ЕС по отношение на необходимостта да се започне един комплексен търговски кръг на преговори, колкото е възможно по-скоро и споделя виждането, че резултатите от работата по предвидения дневен ред биха били по-малко значителни при нейното отсъствие.

Във връзка с **контрола върху износа на оръжия**, сегашното законодателство трябва да бъде ревизирано, за да се осигури по строг контрол върху търговията с оръжия и по-ясно разграничаване на отговорностите между институциите, за да се елиминират потенциалните източници за конфликти на интереси. Предложенията за изменение и допълнение на Закона за външната търговия с оръжия и стоки и технологии с потенциално двойно предназначение са минали на първо четене в Народното събрание. Ревизията на законодателната рамка има за цел да се засили контролът, както по отношение на лицензирането на фирмите, търгуващи с оръжия, така и по отношение на прозрачността на отделните сделки.

Във връзка с **двустранните споразумения с трети страни**, през юли България поиска консултации в съответствие с Европейското споразумение, за евентуалното сключване на Споразумение за свободна търговия между България и Хърватско. Тя поиска също така и консултации във връзка с преговорите ѝ за сключване на Споразумение за свободна търговия с Израел. България има Споразумение за свободна търговия с Бившата югославска република Македония (БЮРМ), което влезе в сила на 1 януари 2000 г. През април 2000 г., България приключи разговорите на експертно ниво за сключване на Споразумение за свободна търговия с Литва. Тя води преговори с Естония, Латвия и Мароко. Приемането на график за привеждането на всички двустранни споразумения, сключени от България, в съответствие с *aquis* е приоритет за българската Национална програма за приемането на законодателството на ЕС.

В рамките на ЦЕФТА, страните-членки, включително България са подписали Допълнителния Протокол N 8 за актуализирания вариант на Паневропейското акумулиране на произхода на стоките.

Обща оценка

Актовете на ЕС за външните връзки обхващат главно законодателството на ЕС, което е директно задължително за страните-членки и затова не изисква транспониране в националния закон.

През отчетния период, България има по принцип добър напредък, особено по отношение на преговорите и подписването на двустранни споразумения за свободна търговия със заинтересуваните преференциални партньори от ЕС. Струва си да се отбележи, че България извършва преглед на всички двустранни споразумения, с оглед привеждането им в съответствие с *aquis*. България сключи споразумение за свободна търговия с БЮРМ, което влезе в сила на 1 януари 2000 г. България е член на ЦЕФТА и е в процес на провеждане на преговори за сключване на споразумения за свободна търговия с Литва, Латвия, Естония, Израел и Мароко. Необходимо е да има допълнителен напредък, за да се постигне пълно съответствие с задълженията на ЕС за международна търговия. България трябва да предоставя на Европейския съюз пълна информация за съществуващите търговски споразумения или преговори, насочени към сключването на каквито и да са нови търговски споразумения с дадена трета страна.

Напредъкът, направен в областта на контрола върху износа на оръжие, както по отношение на подобряване на законодателството, така и по отношение на реализацията е недостатъчен.

Във връзка със Споразумението на СТО за търговията с текстил и облекла, България трябва да използва третата степен на интеграция по Споразумението за текстил и облекла, за да приведе своите интеграционни програми в съответствие с тези на ЕС, като трябва да избягва интегрирането на тези продукти, които все още не са интегрирани от ЕС. Що се отнася до привеждането на регламентите в съответствие с политиката на ЕС в рамките на СТО, при присъединяването към ЕС, България трябва да се присъедини към двете многостранни споразумения за държавните поръчки и гражданската авиация.

Трябва да бъде обърнато внимание върху важността на сътрудничеството за осигуряване на съответствието на българските ангажименти по ГАТС с ангажиментите на ЕС и изключенията за НОН.

Когато се дават средносрочни и дългосрочни експортни кредити е необходимо допълнително привеждане на законодателството в съответствие с *aquis*.

В областта на развитието и хуманитарната помощ не се изисква привеждане на законодателството в съответствие с ЕС, защото законодателството на ЕС е директно приложимо.

Привеждането на законодателството на България в съответствие с и бъдещото участие в Общата търговска политика се администрира от Министерството на икономиката (Дирекцията за многостранна търговска политика), Министерството на външните работи и Агенцията за експортно застраховане. Координацията по въпросите, свързани с членството в ЕС се осигурява чрез Работната група по външните връзки, която е част от координационния механизъм на България за интегриране в ЕС. След реструктурирането на министерствата, тази група сега се ръководи от Министерство на икономиката. България има достатъчно ресурси от високо качество в тази област, включително експертни знания и опит по въпросите, свързани със СТО и Общата търговска политика. От последния Доклад насам, координацията между институциите се е подобрила. Една област, обаче, където административният капацитет е недостатъчен е капацитетът за осигуряване контрол върху износа на оръжия. Въпреки, че властите заявиха намерението си да увеличат числеността на

персонала и да създадат специална агенция за експортен контрол, това не стана и няма ясен график за създаването на новата агенция.

Административната инфраструктура, която трябва да бъде създадена по отношение на митническите служби, се разглежда в главата, свързана, с Митническия съюз (*Глава 25 - Митнически съюз*). Решенията за развитието и хуманитарната помощ се вземат от Министерския съвет. На този етап, няма да се изтъкват никакви конкретни проблеми по отношение на административния капацитет извън анализа, представен по-горе в настоящия доклад (*Раздел В.1.1 - Демокрация и правов ред - Изпълнителната власт*).

Глава 27: Обща външна политика и политика по сигурността

Редовният **политически диалог**, въведен от Европейското споразумение протича гладко и България продължава да ориентира своята външна политика и политиката по сигурността към Европейския съюз. Тя продължава да участва активно в рамките на Общата външна политика и политиката по сигурността, включително и на срещите на равнището на Политическите директори, Европейските кореспонденти и Работни групите.

България прояви силен интерес към развитието на Политиката по европейската сигурност и отбраната, като част от Общата външна политика и политиката по сигурността и участва активно в обмена на идеи в този контекст с ЕС, във формата ЕС + 15 (т.е. членовете на НАТО, които не са членове на ЕС и страните-кандидати за присъединяване към ЕС).

Във връзка с **привеждането на законодателството в съответствие със заявленията и декларациите на ЕС**, България редовно привежда своите позиции в съответствие с тези на ЕС и когато бе поканена да направи това, тя се присъедини към общите действия и общите позиции на Европейския съюз. През 1999 г., България се присъедини, заедно с другите Централноевропейски и източноевропейски страни, към съвместните действия на ЕС във връзка с участието на ЕС в борбата срещу натрупването и разпространяването на леки и малокалибрени огнестрелни оръжия.

България продължава да играе положителна роля във всички дейности за засилено сътрудничество в Югоизточна Европа; тя също един от най-големите поддръжници на политиката на ЕС в този регион и е активен участник в Пакта за стабилност.

След кризата в Косово, България участва в международните полицейски сили на гражданската администрация на ООН, като изпрати 48 полицейски наблюдатели. От февруари 2000 г., българският взвод е дислоциран в рамките на холандския контингент на КФОР. Освен това, България оказва помощ на БЮРМ чрез изграждането и пълното финансиране на бежанския лагер в Радуш.

България беше активен участник в Пакта за стабилност от самото начало, като представи редица проекти. С подкрепата на Пакта, бе постигнато споразумение между България и Румъния за построяването на мост между двете страни на р. Дунав.

Дейностите на България не се ограничиха с подкрепата на дейностите на ЕС в региона и нейната активна политика, имаща за цел да засили взаимното доверие, сигурност и стабилност в Региона и развиването на всички форми на регионално сътрудничество продължи. Инициативите на България в региона включваха втора среща на министър-председателите на страните, граничещи с ФРЮ, в която взеха участие Генералния секретар/Висшият представител на ЕС по Общата външна политика и политиката по

сигурността, специалният координатор на Пакта за стабилност и Генералният секретар на НАТО. България остава активен участник в съществуващите инициативи за сътрудничество, като Инициативата за сътрудничество в Югоизточна Европа (СЕКИ), Процесът Роямон за добросъседски отношения, BSEC, CEI и ЦЕФТА.

Във връзка с взаимоотношенията със съседните страни, България също е активна в двустранното и тристранното сътрудничество и се радва на отлични взаимоотношения със своите съседи. В тристранното сътрудничество участват България-БЮРМ-Албания; България-Гърция-Турция; България-Турция-Румъния и България-Гърция-Румъния.

Във връзка с износа на оръжия, България спазваше Кодекса на ЕС за износ на оръжия, но съществува загриженост, че България трябва да направи допълнително усилие, за да осигури спазването на санкциите и износа на оръжия за зони на конфликти (*Вижте също Глава 26 за Външните връзки*).

Обща оценка

Цялостният напредък на България по отношение на привеждането на законодателството в съответствие с *aquis* във връзка с Общата външна политика и политиката по сигурността е много добър. България продължава да допринася активно и със своите собствени инициативи за регионалната стабилност, а също така и да развива добри или отлични взаимоотношения с БЮРМ, Гърция, Турция и Румъния.

По отношение на административния капацитет за изпълнение на условията, свързани с Общата външна политика и политиката по сигурността, капацитетът на България е задоволителен. Министерството на външните работи, неговият персонал и външни представителства в чужбина, както и широкият обхват на връзките с голям брой страни по света, означава, че България вече е един активен участник в тази област на политиката.

Глава 28: Финансов контрол

Постигнат е значителен напредък от последния доклад насам, особено в областта на законодателството.

България отговори частично на краткосрочните приоритети на Партньорството за присъединяване за 1999 г. във връзка с завършването на законодателната рамка и засилването на вътрешния финансов контрол и независимия външен одит.

По отношение на **публичния вътрешен финансов контрол**, през февруари 2000 г., Министерството на Финансите изготви документ за политиката за бъдещото развитие на вътрешния финансов контрол. В него намериха израз редица ключови принципи, включително и подходящите механизми за вътрешен контрол в отрасловите министерства и други държавни разпоредители със средства, възможността за последващ контрол, централната роля на Държавния финансов контрол в Министерството на финансите при хармонизирането на методологиите за одит и контрол и функционалната независимост на вътрешния одит. Въз основа на този документ за политиката, беше изготвен нов закон за публичния вътрешен финансов контрол, който беше приет през октомври 2000 г.

По отношение на **външния одит**, Националната сметна палата продължи да прилага Стратегическия план за развитие, изготвен през 1998 г. Беше изготвен нов Закон за Националната сметна палата с консултации от страна на Европейската сметна палата с цел хармонизиране на правната рамка с практиката в ЕС и за повишаване качеството на одитите в съответствие със стандартите на INTOSAI, който беше изпратен в Народното събрание, но беше изтеглен обратно от Министър-председателя за допълнителни изменения за повишаване ролята на НСП в правните аспекти на счетоводните, икономически, финансови и банкови въпроси. Главните предизвикателства остават да се продължи повишаването професионализма на Националната сметна палата и гарантиране на гладкото въвеждане на новата законодателна рамка.

Работните отношения между Държавния финансов контрол и Националната сметна палата са подобрени след ясното дефиниране на съответните им роли в новото законодателство.

Обща оценка

През последните години е налице значителен прогрес в засилване на политиката и законодателната рамка за вътрешния финансов контрол и външния одит на публичния сектор. Сега тези постижения трябва да бъдат последвани от продължително и целенасочено усилие за прилагането на новата рамка и установяването на авторитета и институционалния капацитет както на Държавния финансов контрол, така и на Националната сметна палата.

Публичният вътрешен финансов контрол се осъществява от Държавния финансов контрол, който е част от, но функционално е независим от, Министерството на финансите и звената за вътрешен одит в отрасловите министерства и другите разпоредители с държавни средства. Независимият публичен външен одит се извършва от Националната сметна палата, която има съдебен тип структура с процедури за вземане на решения от колегии.

Основното предизвикателство сега е да се въведе в приложение новата законодателна рамка. Приоритетите включват разработването на вторично законодателство и прилагането на наредбите, организиране на вътрешните одитни служби в отрасловите министерства и други разпоредители с държавни средства, въвеждането на адекватни механизми за последващ контрол, установяване на централни капацитети за определяне на методологиите за одит и контрол и подобряване на организацията на одитиране и контролиране използването на фондовете, предоставени от ЕС. Сегашната практика за финансиране на Държавния финансов контрол отчасти от средства, възстановени в резултат от констатации на контрола и одита, трябва да се преразгледа, тъй като рисковете на едно такова финансиране са в разрез с функционалната независимост на Държавния финансов контрол. Тези дейности ще трябва да се подкрепят чрез значителни инвестиции в обучение на персонала на Държавния финансов контрол и ревизионните органи в отрасловите министерства.

Глава 29: Финансови и бюджетни разпоредби

България постигна известен напредък в тази област от последния редовен Доклад насам, по-конкретно по отношение на **националния бюджет и мерките съфинансирани от ЕС**. Работата по бюджетната реформа, извършена в тясно сътрудничество с Европейската комисия и МВФ, има за цел подобряване на структурата на държавния бюджет,

усъвършенстване на процедурите по изготвянето и изпълнението на бюджета и засилване на функциите по отчетността и контрола.

Беше възприета “трежъри” система с единна сметка, която се планира до 2003 г. да обхване всички бюджетни и извънбюджетни сметки. Приета е и стратегия за управление на държавния дълг. Изгражда се нова финансова управленска информационна система. В Министерството на финансите приключи вътрешната реорганизация.

Отговорността за управлението на фондовете на ЕС носи Националният фонд към Министерството на финансите. Предприемат се действия за засилване на капацитета и ефективността на Националния фонд, както и на Звеното за централно финансиране и договори, което отговаря за тръжните процедури и договарянето на голяма част от помощта по програма ФАР.

Обща оценка

Макар че България е постигнала известен напредък в тази област, необходими са значителни допълнителни усилия. Извършващата се реформа в бюджетната система трябва да осигури основното законодателство, процедури и инструменти, необходими за управление на публичните разходи, които да се установят в съответствие със стандартите на ЕС. Реформата трябва да бъде осъществена напълно във всички бюджетни единици. Фрагментацията при изготвянето на бюджета трябва да се намали, да се разработи подход за многогодишно бюджетиране, да се засилят в средносрочен план механизмите за вземане на бюджетни решения от горе надолу, да се усъвършенстват процедурите по програмите за мониторинг и оценка, включително и програмите финансирани от ЕС. Трябва да приключи реструктурирането на Министерството на финансите, като се поставя специално ударение върху обучението на персонала и развиване на капацитета на Министерството за стратегическо управление на публичните разходи. По отношение на Собствените ресурси, ще има нужда от подходяща централна координация за подходящото събиране, следене и изплащане на средства към и от бюджета на ЕС. Освен това, ще трябва да се засили административният капацитет в контекста на съответните области на политиката, описани на друго място в настоящия Доклад, като селското стопанство, митниците и териториалната политика.

3.2 Превеждане на *acquis* на езика на съответните страни

Страните кандидатки трябва да преведат различните правни текстове, съставляващи *acquis* на езика на своята страна до времето на присъединяването. *Acquis*, които включват първично и вторично задължително законодателство, понастоящем представляват значителен обем от закони, по приблизителна преценка около 60 000 - 70 000 страници на Официалния вестник. За подпомагане на страните кандидатки в този процес, се предлага помощ по Програмата ФАР. С помощта на TAIEХ беше създадено централизирано Звено за координация на преводите във всяка от десетте кандидатстващи страни от Централна Европа.

В България Централно звено за преводи беше създадено през 1997 г. към Министерството на Правосъдието и правната евроинтеграция. Беше разработена стратегия за приоритетите на превеждане на *acquis* в процеса на присъединяване към ЕС. Тази стратегия предвижда

четири етапа на превод: първи превод, лингвистична редакция, правна редакция и окончателна редакция.

За първичното законодателство, към 15 юни 2000 г. бяха преведени следните Споразумения: Споразумение за създаването на Европейската Общност, Споразумение за Европейския съюз, Споразумение за създаването на Европейското обединение за въглища и стомана и ЕВРАТОМ.

От вторичното законодателство са преведени 10 646 страници от Официалния вестник на ЕС, от които 2 500 страници са изцяло редактирани. За приоритет се счита превеждането на още 6 000 страници до края на 2000 г. Централното звено за превод продължава редакцията на вече преведените текстове.

В съответствие със стратегията, до 2001 г. всяка година ще се превеждат най-малко 17 000 страници от Официалния вестник на ЕС.

В тази област са необходими допълнителни усилия.

3.3. Обща оценка

В. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Г. ПАРТНЬОРСТВО ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ И НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ ЗА ПРИЕМАНЕ НА ACQUIS: ГЛОБАЛНА ОЦЕНКА

Целта на Партньорството за присъединяване е да се установят в обща рамка:

- приоритетните области за бъдещата работа, посочени в редовния доклад на Комисията;
- наличните финансови средства за подпомагане на страните кандидатки при изпълнението на тези приоритети;
- условията, които ще се прилагат за тази помощ.

Всяка страна кандидатка е поканена да приеме Националната програма за приемане на *Acquis*. Това определя как въпросната страна предвижда да се справи с Партньорството за присъединяване, разписанието за изпълнение на приоритетите за Партньорство и участието в смисъл на човешки и финансови ресурси. И Партньорството за присъединяване и Националните програми за приемане на *Acquis* се преразглеждат редовно, за да се отчете направения напредък и да се определят нови приоритети.

1. Партньорство за присъединяване

В долните оценки основните подзаглавия са почернени, а ключовите идеи, взети от Партньорството за присъединяване⁵ са дадени в *курсив*.

Краткосрочни приоритети

Политически критерии: Има известен напредък в *стартирането на изпълнението на Ромската рамкова програма*, например назначаването на ромски специалисти в министерствата и регионалните центрове като експерти по етнически и демографски въпроси. По отношение на *укрепването на Националния съвет по етнически и демографски въпроси*, обаче, административния капацитет на НСЕДВ за осъществяване на програмата остава нисък, а липсата на финансови средства, предвидени за това, затруднява ефективното изпълнение на тази задача. Много е малък напредъкът за *изпълнение на мерките за борба с дискриминацията (включително в рамките на публичната администрация) и благоприятстване на възможностите за заетост*. Основното развитие в тази насока е работата по програма срещу младежката безработица, която включва наемането на 50 млади роми в полицията. **Този приоритет е частично удовлетворен.**

Икономически критерии: Приватизацията не винаги води до необходимото *преструктуриране на пазарни предприятия за насърчаване на конкурентността*. Докато бяха взети някои мерки, за да започне опростяването на *бизнес средата*, (например, отмяната на някои лицензни режими) и *стимулиране на местните и вътрешни инвестиции*, необходими са значителни бъдещи усилия за подкрепа на *опростяването на законовите и административните процедури*. Приватизацията на *държавните предприятия и банките* напредва, но липсата на *прозрачност* все още е на дневен ред. Необходимо е повече развитие за *подобряване на процедурите за банкрут и ликвидация и изпълнение на основните насоки*, в частност капацитетът на съдебната система се нуждае от подобряване. Беше изработен план за преструктуриране на "Кремиковци", но България все още не е *приела план за реструктуриране на стоманодобивния сектор* или на други стоманодобивни предприятия. **Следователно, този приоритет е частично удовлетворен.**

⁵ За подробния текст на краткосрочните и средносрочните приоритети, установени в Партньорство за присъединяване 1999 г., виж Решение на Съвета 1999/857/ЕС, OJ L 335, 28/12/1999, стр. 48-54.

Вътрешен пазар

- Законът за обществените поръчки от юни 1999 г. вече е изменен, за да бъдат *приведени процедурите за възлагане на обществени поръчки в съответствие* със законодателството на ЕС. Относно *правата за интелектуална и промишлена собственост*, България има добър напредък в борбата срещу *пиратството на компакт-дискове*, но трябва да продължи да бди и да осигури строг граничен контрол върху внасяните стоки. *Правата за промишлена собственост* са приведени в голямо съответствие с *acquis* през 2000 г., с приемането на закон за промишлените проекти. България не е *приела национален закон и не е създала надзорен орган за защита на личните данни* – консултациите в тази насока все още се провеждат. **Този приоритет е частично удовлетворен.**
- Относно *свободното движение на стоки*, България е *приела рамков закон за технически изисквания и Закон за стандартизация*. Административният капацитет за *прилагане на новия закон* е доста слаб. България също е *приела закони за химическите, хранителните и фармацевтичните продукти*. Постигнат е напредък в *свободното движение на капитали за либерализиране на преките инвестиции в чужбина и инвестиции в чужди ценни книжа от местни лица*. България, обаче, не е *опредишила срокове за либерализация на останалите ограничения за движенията на капитали, включително придобиването на недвижими имоти*. Относно *свободното движение на услуги*, въпреки че е постигнат голям напредък в *укрепването на надзорните органи в банковия сектор, в застрахователния сектор* напредъкът все още е бавен. **Този приоритет е удовлетворен до голяма степен.**
- Във връзка с **конкуренцията**, въпреки че докладът за *държавните субсидии* е *подобрен*, все още остава празнина във *вторичното антитръстово законодателство*, и е постигнат малък напредък в *създаването на инвентаризация на държавните субсидии, разработваща и осъществяваща политиките за контрол на държавните субсидии*. **Този приоритет е само частично удовлетворен.**
- В сферата на **данъчното законодателство**, с новия Закон за ДДС България постигна *съответствие със законите за ДДС до голяма степен*. В сферата на акцизите, не е постигнат по-нататъшен напредък и не са разработени *срокове за привеждането на акцизите в съответствие*. Въпреки че напоследък бяха предприети различни инициативи за *модернизиране на българската данъчна администрация и за подобряване на системата за събиране на данъците на национално и регионално ниво*, действителният ефект от тези инициативи предстои да се види. По отношение на **митническото законодателство**, въпреки че *привеждането му в съответствие напредва*, необходими са усилия за *засилване на административния и оперативния капацитет за осигуряване прилагането на новия Митнически кодекс*. **Този приоритет е частично удовлетворен.**

Селско стопанство

- Усилията на България за *продължаване на привеждането в съответствие на ветеринарните и фитосанитарни нормативни актове* бележат напредък. Все пак, въпреки че работата е започнала, все още има много да се прави за *завършване на мерките за подобряване на контрола, и особено по бъдещите външни граници*. Що се отнася до *модернизирането на месо- и млекопреработващите заводи, за да удовлетворяват хигиенните и здравни стандарти на ЕС*, въвеждането на нови наредби предвижда *двегодишен преходен период за завършване на въвеждането на изискванията за ветеринарен и хигиенен контрол, което вече доведе до затварянето на много преработвателни фирми*. Инвестициите за *модернизацията, обаче, все още не са започнали*. В момента се правят проверки от Националната ветеринарна служба. Проектът за *създаване на регистър на лозята* все още не е стартирал. **Този приоритет е частично удовлетворен.**

Енергетика

- След осъществяването на бавен старт, в развитие е *изпълнението на закона за енергетиката и приемането на съответните подзаконови актове и изготвяне на нормативната база по сектори и свързаните с тях планове за реформи (електричество и газификация) и укрепване на регулаторните органи*. Що се отнася до *създаването на структура на цените и тарифите, водеща до осигуряване на разходите и прозрачни енергийни цени*, работата вече е започнала, като целта е *пълната либерализация на цените да приключи до края на 2001 г.* Изпълнението на *енергийната стратегия* е започнало, но няма напредък в *преразглеждането на предвижданията за енергийното потребление на базата на по-реалистични сценарии за растежа и енергийния интензитет*. С постигнатото в Козлодуй Споразумение,

бяха приети реалистични срокове за затваряне и спиране от експлоатация на първи и втори блок на АЕЦ "Козлодуй" и оттогава започна работата за изпълнението на Споразумението. Също така, с това Споразумение беше очертана рамката за приемане на реалистични срокове за затваряне на трети и четвърти блок на атомната централа. Продължава работата за засилване независимостта и техническите способности на агенцията за ядрена безопасност. **Този приоритет е частично удовлетворен.**

Транспорт

- С приемането на Закона за водното пространство, вътрешните водни пътища и пристанища, беше очертана рамката на по-нататъшното съответствие с *acquis* за морския транспорт, и особено по въпросите за съответствие на нормативната база за морската безопасност. **Този приоритет е частично удовлетворен.**

Заетост и социални дейности

- Общественият диалог все още е слаб и е постигнат незначителен напредък в подкрепата на усилията за изграждане на способности у социалните партньори, особено в двустранния обществен диалог, за разработване и изпълнение на *acquis*. Структурите се нуждаят от заздравяване, особено на ниво предприятия. България е подготвила Съвместен доклад за оценка с помощта на Преглед на съвместната политика за заетост. С оглед на по-нататъшното участие в стратегията за Европейска заетост, е създаден Национален план за заетост 2000 – 2001 г. **Този приоритет е частично удовлетворен.**

Околна среда

- България има напредък в продължаването на промените в рамковите закони за водите, въздуха и отпадъците. България се нуждае от засилване на административните правоспособности на Министерството на околната среда и водите и от по-нататъшна работа за укрепване на изпълнителните структури, особено на регионално ниво. Постигнат е напредък в завършването на промените и влизането в сила на Директивата за оценяване на екологичното въздействие с едно допълнение на Наредбата за оценяване на екологичното въздействие за дейностите, които не подлежат на задължителна оценка съгласно Оценяване на екологичното въздействие от декември 1999 г. Все пак тази нормативна база не прехвърля напълно изискванията на директивата на ЕС върху Оценяването на екологичното въздействие. Подобрени са възможностите за изпълнение изискванията на Наредбата за оценяване на екологичното въздействие в съответствие с практиката на ЕС. **Този приоритет е частично удовлетворен.**

Правосъдие и вътрешни работи

- Постигнат е по-нататъшен напредък за осигуряване на ефективно гранично ръководство – Граничната полиция е в процес на повишаване на професионализма, модернизирани са оборудването и подобрение на граничните контролни пунктове. Това доведе до увеличение на броя на хората, хванати при опит за нелегална имиграция. Що се отнася до изпълнението и прилагането на новата законова рамка във връзка с миграцията и процедурите за предоставяне на убежище, българският Закон за бежанците, критикуван поради това, че не е в съответствие с някои основни принципи на Женевската конвенция, законът все още не е изменен, а правомощията на Агенцията за бежанците си остават слаби. Много малко е направено за осъвременяване на съдебната власт, която все още е слаба. Методите за наемане на работа, неподходящото обучение и оборудване си остават проблем. Полицията и митническите власти засилиха сътрудничеството си в борбата срещу трафика на наркотици, но като цяло сътрудничеството между законодателните органи се нуждае от подобрение. България не е разработила национална стратегия за борба с корупцията – стратегията на правителството за борба с корупцията се състои от редица мерки в различни законови и административни области. Разработени са указания за подобрение на вътрешните правилници на банките за контрол и предотвратяване на прането на пари. България е подписала, но предстои да

ратифицира Конвенцията на Съвета на Европа за наказателния закон за корупция. България е подписала конвенцията на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие за подкупите. **Въпреки че е постигнат напредък за задоволяване на някои от приоритетите на ЖНА, приоритетите за укрепване на съдебната власт и разработване на национална стратегия за борба с корупцията все още не са удовлетворени.**

Укрепване на административните и съдебните правомощия, включително управление и контрол на средствата от ЕС

- *Относно PHARE и ISPA, България е разработила Национален план за развитие, и са подготвени ISPA стратегии за околната среда и транспорта. Постигнат е известен напредък за приемане на законова, административна и бюджетна рамка за разпределяне и управление на средствата от ISPA и SAPARD. Съгласуването между министерствата на национално и регионално ниво си остава проблем. Приет е План за развитие на селското стопанство. България е постигнала значителен напредък за стартирането на програмата SAPARD, като придвижи бързо акредитирането на нейната платежна агенция. **Този приоритет е частично удовлетворен.***
- *Значителен напредък е постигнат в довършването на законовата рамка и укрепването на вътрешните и външните финансови контролни органи. Що се отнася до вътрешния финансов контрол, Министерството на финансите изготви доклад за политика, обхващащ ключови принципи като ясно разделение на предишния контрол и одобрение, и вътрешен финансов контрол и функционална независимост на вътрешните ревизии. Приет е нов закон за публичния вътрешен финансов контрол. **Този приоритет е частично удовлетворен.***
- *България е постигнала напредък в приемането и изпълнението на вторичното законодателство, необходимо за изпълнението на Закона за гражданската служба. **Този приоритет е частично удовлетворен.***
- *Постигнат е малък напредък в засилването на независимостта на магистратите, съдиите и ефективността на съдебната система. Все още се нуждаят от засилване контролът върху изпълнението на правителствената програма и способността за оценка на финансовото и институционалното влияние на новата нормативна база, в частност ефективността на законите при прилагането им и оценяването на влиянието на законите. **Този приоритет не е удовлетворен.***

Средносрочни приоритети

Този раздел включва тези средносрочни приоритети, по които е постигнат някакъв напредък.

Вътрешен пазар

- *Защита на потребителите: България е предприела забележителни стъпки за продължаване на привеждането в съответствие. Постигнат е известен напредък в*

засилване на пазарния надзор и изпълнителните органи, но административните органи, особено Комисията по търговия и защита на потребителите, се нуждае от укрепване.

Селско стопанство

- Подготвени са подробни проучвания за пригодността на *ръководните механизми* на Общата селскостопанска политика при някои ключови общи пазарни разпоредби (мляко и млекопреработване, плодове и зеленчуци и зърнени продукти). В тях се определят възможностите и препоръчителните планове за постепенно въвеждане на *acquis communautaire* и механизмите на политиката, и осигурява създаването на *административни структури*, необходими за ефективното изпълнение на СМО спрямо Общата селскостопанска политика. България *продължава да преструктурира селскостопанския хранителен сектор* и е в процес затварянето на предприятия, които не отговарят на хигиенните изисквания. Прилагат се програми за контрол на остатъци от вредни вещества. Националната ветеринарна служба е изготвила конкретна програма, включваща обучение за *изпълнение на системата за контрол на качеството (Hazard Analysis Critical Control Point)*, а изпълнението на някои от компонентите на програмата вече е започнало.

Заетост и социални дейности

- По отношение *укрепването на свързани административни структури*, са създадени Общ трудов инспекторат и регионални инспекторати.

Правосъдие и вътрешни работи

- България *продължава да привежда в съответствие визовото си законодателство и практика с тези на ЕС* чрез отмяна на споразумения за свободни визови режими с някои страни; чрез подписване на споразумение за възобновяване и по-нататъшно обединение на мерките за предотвратяване на незаконната миграция, за осигуряване на подобрене на процесите за издаване на визи и паспортния контрол.

Укрепване на административните и съдебните правомощия, включително управление и контрол на средствата от ЕС

- България значително е развила и подобрила административната организация на статистическата система през последната година, които допринася за *засилване на статистическите способности*.

2. Национална програма за приемане на Acquis

Преработената Българска национална програма за приемане на *Acquis* е одобрена от Министерския съвет на 27 април 2000 г. и е представена на Комисията. Новосъздаденият Съвет за европейска интеграция в Народното събрание ще изрази мнението си по законодателните приоритети на Националната програма за приемане на *Acquis* и съответствието на проектозаконите със законодателството на ЕС.

Националната програма бележи подобрене в сравнение с миналата година. Тя включва по-подробни политически и икономически критерии от миналогодишната. Всички глави на *Acquis*

са обхванати в съответствие с главите за преговорите. Новият формат, при който програмата е разделена на две части – едната текстова, а другата с таблици, допринася за по-голяма яснота. За всяка област текстовата част описва настоящата ситуация, краткосрочните и средносрочните приоритети и очакваните резултати. Списъкът с таблиците след това задава крайните срокове за постигането им, заедно с административните структури, необходимите средства и източници (национален бюджет, PHARE, други). Въпреки че таблиците са добре структурирани, те не винаги са пълни, а дори и да са, качеството е различно. Като цяло съдържанието на Националната програма е в съответствие с ангажираността на България с други чуждестранни споразумения (например, срещите за Европейско съгласие) и по принцип отразява приоритетите на Партньорството за присъединяване и коментарите от Редовния доклад за 1999 г.

По отношение на връзките за осигуряване на бюджетните ресурси, това си остава основната слабост на текста – факт, признат и от българските власти, които планират да създадат потясна връзка между това и изготвянето на националния бюджет. Това ще бъде важно, ако Националната програма ще става по-значим документ за България при съгласуването на подготовката си за членство.

По отношение на секторите, въпреки че Националната програма обхваща по-подробно политическите критерии, все още има значително място за подобрене, особено в раздела за съдебната власт и правата на малцинствата. Относно *acquis*, налице е общо подобрене на качеството в области като транспорт, заетост, вътрешен пазар, културна и аудио-визуална политика, търговия и CFSP, докато области като конкуренцията все още са слаби.

**КОНВЕНЦИИ ЗА ЧОВЕШКИТЕ ПРАВА,
РАТИФИЦИРАНИ ОТ СТРАНИТЕ-КАНДИДАТКИ, СЕПТЕМВРИ 2000 Г.**

<i>Присъединяване към следните конвенции и протоколи</i>	BG	CY	CZ	EE	HU	LV	LT	MT	PL	RO	SK	SV	TK
ЕХПЧ (Европейска харта за правата на човека)	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
Протокол 1 (право на собственост и сродни права)	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
Протокол 4 (свобода на движение и сродни права)	○	×	×	×	×	×	×	○	×	×	×	×	○
Протокол 6 (смъртно наказание)	×	×	×	×	×	×	×	×	○	×	×	×	○
Протокол 7 (<i>ne bis in idem</i>)	○	×	×	×	×	×	×	○	○	×	×	×	○
Европейска конвенция за предотвратяване на изтезанията	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
Европейска социална харта	○	×	×	○	×	○	○	×	×	○	×	○	×
Преработена Европейска социална харта (ЕСХ)	×	×	○	×	○	○	○	○	○	×	○	×	○
Допълнителен протокол към ЕСХ (система на колективни жалби)	○	×	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
Рамкова конвенция за националните малцинства	×	×	×	×	×	○	×	×	○	×	×	×	○
МПГПП (Международен пакт за граждански и политически права)	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	○
Факултативен протокол към МПГПП (право на лична комуникация)	×	×	○	○	×	○	○	×	○	×	×	×	○

Втори факултативен протокол към МПГПП (премахване на смъртното наказание)	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	○
МПИСКП (Международен пакт за икономически, социални и културни права)	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	○
КИИ (Конвенция срещу изтезанията)	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
КПРД (Конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация)	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	○
КПДЖ (Конвенция за премахване на всички форми на дискриминация на жените)	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
КПД (Конвенция за правата на детето)	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×

× Конвенцията е ратифицирана

○ Конвенцията НЕ е ратифицирана

BG = България; CY = Кипър; CZ = Чешка република; EE = Естония; HU = Унгария; LV = Латвия; LT = Литва; MT = Малта; PL = Полша; RO = Румъния; SK = Словакия; SV = Словения; TK = Турция

СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ

	1995	1996	1997	1998	1999
Основни данни	в хиляди				
<i>Население (средно)</i>	8 406	8 363	8 312	8 257	8 211
	в км²				
<i>Обща площ</i>	111 011	110 975	110 975	110 910	110 910

Национален баланс	в млн. нови лева⁶				
<i>Брутен вътрешен продукт по текущи цени</i>	880	1 749	17 055	21 577	22 776
	в1000 ЕКЮ/евро				
<i>Брутен вътрешен продукт по текущи цени</i>	10,0	7,8	9,0	11,0	11,6
	ЕКЮ/евро				
<i>Брутен вътрешен продукт на глава от населението⁷ по текущи цени</i>	1 200	900	1 100	1 300	1 400
	% изменение от предходната година				
<i>Брутен вътрешен продукт при фиксирани цени (национална валута)</i>	2,9	-10,1	-7,0	3,5	2,4
	в стандарти за покупателна способност				
<i>Брутен вътрешен продукт на глава от населението⁸ по текущи цени</i>	4 875	4 597	4 370	4 517	4 749
	като % от брутната добавена стойност⁹				
<i>Структура на производството</i>	:	15,4	26,6	21,1	17,3
– селско стопанство	:	25,9	25,4	25,0	23,1
– Промисленост (без строителство)	:	4,3	2,8	3,7	3,7
– Строителство	:	54,4	45,2	50,2	55,9
– Услуги	:				
	като % от брутният вътрешен продукт				
<i>Структура на разходите</i>	86,0	88,6	83,1	88,1	90,6
– Разходи за крайно потребление	70,7	76,7	70,3	73,0	74,8
– домакинства и NPISH	15,3	11,9	12,8	15,1	15,8
– правителство	15,3	13,6	10,8	11,6	15,9
– Брутен постоянен капитал	0,3	-5,3	0,6	1,4	1,3
– Изменение на запасите ¹⁰	44,7	62,9	61,9	45,2	44,1
– Износ на стоки и услуги	46,3	59,8	56,4	46,3	51,9
– Внос на стоки и услуги					

Инфлационен индекс	% изменение от предходната година				
<i>Индекс на потребителски цени¹¹</i>	62,1	123,0	1 232,1	39,9	2,6

⁶ През юли 1999 г. паричната единица на България беше деноминирана чрез разделяне на 1000. Новата парична единица се нарича “нов български лев”

⁷ Стойностите са изчислени, като са използвани данните за населението от националния баланс, които може да се различават от данните, използвани в демографските статистики.

⁸ Стойностите са изчислени, като са използвани данните за населението от националния баланс, които може да се различават от данните, използвани в демографските статистики.

⁹ Включително FISIM

¹⁰ Тези данни включват промените в запасите, придобивания без пласираните ценности и статистическото несъответствие между БВП и разходните му компоненти.

¹¹ Промени в методологията: PROXY HICP след 1997 г. (виж методологичните бележки).

Платежен баланс	в млн. ЕКЮ/евро				
– Разплащателна сметка	-20	13	376	-55	-620
– Търговски баланс	93	148	335	-340	-998
Износ на стоки	4 086	3 851	4 356	3 741	3 722
Внос на стоки	3 994	3 704	4 020	4 080	4 721
– Нето услуги	117	95	147	332	298
– Нето доход	-330	-312	-315	-253	-201
– Нето текущи преводи	101	82	209	205	281
от които: държавни преводи	11	29	114	53	64
– FDI (нето) входящ поток	69	86	445	479	735

Публични финанси	като % от brutния вътрешен продукт				
Общ държавен дефицит/излишък	-5,1	-15,3	-0,3	1,3	0,2

Финансови показатели	като % от brutния вътрешен продукт				
Брутен външен дълг за цялата промишленост	85,0	106,2	102,6	73,1	79,8 П
Брутен външен дълг за цялата промишленост	като % от износа				
Парични агрегати	190,4	168,9	165,7	161,8	180,7 П
– M1	1000 млн. ЕКЮ/евро				
– M2	1,2	0,4	1,1	1,4	1,5
Общо кредит	6,1	2,0	2,8	3,2	3,5
Средни краткосрочни лихвени проценти	6,8	3,3	2,6	2,2	2,2
– лихвен процент за отпускани заеми	годишен %				
– лихвен процент за депозити	59,0	123,5	84,0	13,3	12,8
Обменен курс за ЕКЮ	35,9	74,7	46,8	3,0	3,2
– средно за периода	(1 ЕКЮ/евро = ... нови лева)				
– в края на периода	0,088	0,225	1,902	1,969	1,956
– Индекс на ефективност на обменния курс	0,093	0,611	1,976	1,956	1,956
Резервни активи	1995 = 100				
– Резервни активи (включително злато)	100	56,9	5,6	5,4	5,8
– Резервни активи (без злато)	млн. ЕКЮ/евро				
	1 244	690	2 257	2 615	3 234
	941	386	1 986	2 361	2 943

Външна търговия	млн. ЕКЮ/евро				
Търговски баланс	-232	-143	7	-636	-1 401
Износ	4 093	3 819	4 355	3 847	3 697 В
Внос	4 325	3 962	4 348	4 483	5 098 В
Условия за търговия	предходната година = 100				
	97,6	:	:	:	:
Износ с ЕС – 15	като % от цялото				
Внос с ЕС – 15	37,6	39,1	43,2	49,5	52,6
	37,2	35,1	37,7	44,9	48,6

Демография	на 1000 души от населението				
<i>Естествен прираст</i>	-5,0	-5,4	-7,0	-6,4	-4,8
<i>Нето ниво на миграция (включително корекции)</i>	:	:	:	:	:
	на 1000 живородени				
<i>Ниво на детската смъртност</i>	14,8	15,6	17,5	14,4	14,6
<i>Продължителност на живота¹²</i>	от раждането				
<i>Мъже:</i>	67,1	67,1	:	:	67,9
<i>Жени:</i>	74,6	74,3	:	:	74,8

Пазар на труда (по методологията на МОТ)	% от работната сила				
<i>Процент на икономическа активност</i>	51,5	51,8	51,6	50,4	49,2
<i>Общ процент на безработицата</i>	14,7	13,7	15,0	16,0	17,0
<i>Процент на безработица за лица под 25 години</i>	37,7	33,5	36,0	36,0	36,7
<i>Процент на безработица за лица на и над 25 години</i>	11,6	11,3	12,4	13,4	14,6
<i>Средно наети от бюрата на NACE</i>	% от общото				
– <i>Селско и горско стопанство</i>	24,4	24,4	25,3	26,2	26,6 В
– <i>Промисленост (без строителство)</i>	27,3	27,5	27,6	26,5	25,1 В
– <i>Строителство</i>	5,4	5,0	4,4	4,1	4,0 В
– <i>Услуги</i>	42,9	43,1	42,7	43,2	44,3 В

Инфраструктура	в км на 1000 км²				
<i>Железопътна мрежа</i>	38,7	38,7	38,7	38,7	38,7 В
	в км				
<i>Дължина на автомагистралите</i>	314	314	314	319	324

Промисленост и селско стопанство	предходната година = 100				
<i>Показател за обем на промишленото производство</i>	100,0	105,1	90,0	92,1	87,7 В
<i>Показател за обем на селскостопанското производство</i>	116,0	88,7	112,4	100,2 В	99,4 В

Жизнен стандарт	на 1000 души				
<i>Брой автомобили</i>	196,0	204,1	208,9	219,1	232,4 В
<i>Телефонни абонати</i>	361	373	377	387	397 В
<i>Брой на Интернет връзките¹³</i>	:	:	:	0,8	3,2

В = временни данни

П = предполагаеми данни

¹² Данните за продължителността на живота са събрани от изследване, проведено за тригодишен период.

¹³ Данните за 1998 г. са от Обединените нации.

Методологични бележки

Инфлация

Потребителска ценова инфлация: Страните-членки на ЕС определиха нов потребителски ценови индекс (ПЦИ), който да е в съответствие със задълженията на Договора на ЕС, като част от подготовката за въвеждането на единната валута. Целта беше да се създаде ПЦИ, сравним за страните-членки. Основната задача беше да се уеднаквят методите и използваните данни. Резултатът е Хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ). Подобно упражнение започна и за страните-кандидатки (СК). По отношение на разширяването, той е еднакво важен, за да бъде тяхната икономика оценена въз основа на сравними индекси. Вече е постигнат известен напредък за приемането на тези нови правила. От януари 1999 г. страните-кандидатки представят месечен отчет на Евростат, така наречените задочни ХИПЦ, въз основа на националните ПЦИ, но адаптирани към данните, използвани от ХИПЦ. Данните в таблицата са тези ХИПЦ. Очаква се до януари 2001 г. да бъдат създадени надеждни и сравними ХИПЦ за страните-кандидатки.

Финансиране

Бележка за източниците:

Общ държавен дефицит / излишък: Страните-кандидатки понастоящем не могат да предложат надеждни данни за националния баланс. Евростат работи в тясна връзка с тези страни с цел подобряване на статистиките. При липсата на надеждни данни, приблизителната оценка за общия държавен дефицит / излишък се извлича от Годишника за държавните финансови статистики на Международния валутен фонд (виж обяснението по-долу).

Брутен външен дълг: Като източник са използвани Статистически данни за външните дългове, публикувани от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие. Данните за 1999 г. са предполагаеми оценки.

Външни официални резерви, парични агрегати, лихвени проценти и ефективни обменни курсове: когато е възможно, се използва формулярът за отчет на Евростат за страните-кандидатки. Ако това е невъзможно, като източник се използват Международните финансови статистически данни, публикувани от Международния валутен фонд.

Обменни курсове за ЕКЮ (евро): За курса на ЕКЮ са използвани данни на Европейската комисия, а за курса на еврото – данни на Европейската централна банка.

Бележка за методологията:

Общ държавен дефицит / излишък: приближена оценка на определението на държавния баланс, извлечена от данните по методите на държавните финансови статистики на Международния валутен фонд. Общия държавен дефицит / излишък се получава, като се добави консолидирания централен държавен дефицит / излишък (който обикновено включва някои извън бюджетни средства) към местния държавен дефицит / излишък. Получената сума се коригира спрямо нетните опуснати / взети заеми за специфичните цели на политиката, което е финансово перо в националния баланс. Данните от държавните финансови статистики се основават на наличните средства.

Брутен външен дълг: за цялата икономика включва както краткосрочния, така и дългосрочния дълг. Съгласно конвенцията, размерът на висящия дълг се преобразува от щатски долари в ЕКЮ въз основа на обменния курс в края на годината, докато БВП се преобразува в ЕКЮ въз основа на средния годишен обменен курс. За определяне на

отношението на brutния външен дълг към износа се използват данните от националния баланс за износа на стоки и услуги.

Парични агрегати: данни за запасите в края на годината. М1 се отнася за банкноти и монети в обръщение плюс банкови депозити на виждане. М2 се отнася до М1 плюс спестовните депозити плюс други краткосрочни требования към банките. Общият кредит е вътрешният кредит към държавния (нето депозити, включително нефинансови обществени предприятия), плюс частния нефинансов сектор, плюс други непарични финансови институции.

Лихвени проценти: средни годишни лихвени проценти. Лихвените проценти по отпуснати заеми се определят от средния процент за заеми, отпуснати от подотчетните банки. Лихвените проценти за депозити се определят от средното търсене и процентите за срочните депозити.

Обменни курсове: Обменните курсове за ЕКЮ са официално обявените от Европейската комисия до 1 януари 1999 г., когато ЕКЮ бе заместено от евро. Обменните курсове за еврото са посочени въз основа на курсовете на Европейската централна банка, когато е възможно. Индексът на ефективните обменни курсове (номинален) е осреднен от основните търговски партньори и е изчислен върху базисния период от 1995 г. (средно годишно).

Резервни активи: данни за запасите в края на годината. Определени са като сума от притежаваното от централната банка злато, валутна обмяна и други (брутни) требования на чуждестранни лица. Златото се оценява по пазарна цена в края на годината.

Външна търговия

Внос и износ (текущи цени): данните се основават на специалната търговска система, според която външната търговия представлява стоките, пресичащи митническите граници на страната. Търговските данни изключват прекият реекспорт и търговията на услуги, търговията в безмитните зони, както и лицензии, ноу-хау и патенти. Стойността на външнотърговския оборот включва пазарната стойност на стоките и допълнителните разходи (фрахт, застраховка и др.). Според условието FOB всички разходи, направени по време на транспортирането до митническата граница, са за сметка на продавача. Условието CIF означава, че купувачът заплаща допълнителните разходи. Износът тук е посочен на база FOB. Вносът е посочен на база CIF.

Търговски класификации: търговските стокоси потоци са посочени съгласно Обединената номенклатура и Единния административен документ.

Търговски условия: външни търговски ценови индекси. До 1994 г. индексите се изчисляват върху образец от стоки, състоящ се от целия износ и внос само за крайна употреба, като се изключват специалните консигнации, преработката и реекспорта. От 1995 ценовите индекси се изчисляват по метода на "единичната стойност" чрез формулата на Ласпейре.

Внос и износ с ЕС – 15: данните са декларирани от България.

Демография

Нето ниво на миграцията: приблизителното ниво на нетна миграция (преизчислено от ЕВРОСТАТ) за годината X , е: $\{\text{население}(X+1) - \text{население}(X) - \text{смъртност}(X) + \text{раждаемост}(X)\}$. Според тази формула всяка промяна в числеността на населението, която не се дължи на раждаемостта или смъртността, се дължи на миграция. Следователно този показател включва административни корекции (и

прогнозни грешки, ако общата численост на населението е изчислена въз основа на оценки на регистрираните раждаемост и смъртност). В този случай данните са по-обосновани. Освен това по-голямата част от разликата между приблизителното ниво на нетната миграция, предоставено от дадена страна, и нивото, изчислено от Евростат, се дължи на неточно или забавено отчитане на миграцията.

Работна сила

Процент на икономическа активност (по методологията на Международната организация на труда): съгласно Изследването на работната сила, процентът на икономическата активност представлява работната сила като процент от населението в трудоспособна възраст (15 години или повече), където:

– Работна сила: заети и безработни лица (съгласно определенията на МОТ).

– Заетите лица: всички лица на възраст 15 години и повече, които по време на отчетния период са работили поне един час за надница или заплата или друго възнаграждение, като работници, предприемачи, членове на кооперативи или на семеен бизнес. Включват се също и военнослужещите и жените в платен отпуск по майчинство.

– Безработни лица: всички лица на възраст 15 години и повече, които отговарят едновременно на трите условия на дефиницията на МОТ за класифициране като безработни:

нямат работа,
търсят активно работа, и
са готови да постъпят на работа до две седмици.

Процент на безработицата (по методологията на МОТ): Данните от методологията на МОТ са за октомври 1994 г., октомври 1995 г., ноември 1996 г., ноември 1998 г. и ноември 1999 г. Лицата, отбиващи задължителната военна служба и лицата, посещаващи военни училища, не се смятат за работна сила. Не се смятат за работна сила и лицата в частично платен или неплатен отпуск по майчинство.

Средна заетост от бюрата на NACE: Данните не са получени от Изследването на работната сила.

Инфраструктура

Железопътна мрежа: всички железни пътища в дадена област. Това не включва шосейни или водни отсечки, дори ако се налага подвижен железопътен състав да премине по тях, например автоплатформа за вагони или ферибот. Линиите, използвани единствено за туристически цели се изключват, както и релсовите пътища за обслужване единствено на мини; дърводобивни или други промишлени и селскостопански предприятия, и които не са достъпни за обществен трафик. Данните отчитат конструктивната дължина на жп линиите.

Дължина на автомагистралите: път, специално проектиран и построен за автомобилен трафик, който не обслужва териториите, граничещи с него, и който:

а) е оборудван, освен на специално определени места или временно, с отделни платна за двете посоки на движение, разделени едно от друго или с разделителна линия, която не е предназначена за движение, или по изключение по друг начин;

б) не пресича на едно ниво друг шосеен път, железопътна линия или трамвайна линия или пешеходни алеи;

в) е специално обозначен като магистрала и е запазен за специални категории пътни моторни превозни средства.

Входните и изходните платна на автомагистралите са включени, независимо от разположението на пътните знаци. Включват се и автомагистралите в границите на населените места.

Промисленост и селско стопанство

Показатели за обем на промишлено производство: промишленото производство включва минно и кариерно дело, производство и снабдяване с електричество, газ, пара и вода (съгласно класифициращите раздели В, Г и Д на ревизия 1 на NACE).

Показателят за годишно промишлено производство е определен чрез пълно изследване на предприятия (държавни и частни), числящи се към промишления сектор.

Показатели за обем на брутната селскостопанска продукция: Данните се основават на методологията на SNA.

Жизнен стандарт

Брой на автомобилите: пътнически автомобили, пътни МПС, различни от мотоциклети, предназначени за превозване на пътници и с места за не повече от 9 души (включително мястото на водача).

Терминът "пътнически автомобил" включва също микроавтомобили (за които не е нужно свидетелство за правоуправление), таксите и пътнически автомобили под наем, при условие че имат по-малко от десет места. Тази категория може да включва също и пикапи.

Източници

Обща площ, външна търговия, пазар на труда, инфраструктура, демография, промишленост и селско стопанство, жизнен стандарт (без връзките с Интернет): национални източници.

Национален баланс, инфлационен индекс, платежен баланс, публични финанси, финанси: Евростат.

